

Szkółki Kórnickie 1983-1984

ISTNIEJĄ OD 1820 ROKU

ZAKŁAD DOŚWIADCZALNY
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

<http://rcin.org.pl>

POLSKA AKADEMIA NAUK
ZAKŁAD DOŚWIADCZALNY W KÓRNIKU

CENNIK - KATALOG

**DRZEW I KRZEWÓW
OWOCOWYCH I OZDOBNYCH**

POLSKA AKADEMIA NAUK

ZBIÓR DOKUMENTALNY W KRAJACH

CENNIK-KATALOG

DRZEŃ I KRZEWY

OWOCOWYCH I OGDZONYCH

Druk. UAM — Zam. 37/24 — 1000

SPIS TREŚCI

Warunki sprzedaży	7
Cennik drzew owocowych	9
Drzewa i krzewy owocowe	9
Jabłonie	9
Grusze	11
Sliwy	12
Wiśnie	13
Brzoskwinie	13
Morele	14
Maliny	14
Winorośla	15
Agrest pienny	15
Porzeczki krzaczaste	15
Leszczyna	16
Drzewa i krzewy liściaste	17
Róże szlachetne	75
Róże wielokwiatowe	76
Róże pnące	77
Wrzozy i wrzosiec w odmianach	79
Krzewy pnące	82
Krzewy o liściach zimozielonych	87
Krzewy żywopłotowe	93
Drzewa i krzewy iglaste	94

1938-1939

10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40

Oddajemy następny Katalog do rąk Odbiorców. W niniejszym Katalogu wykazane są gatunki roślin drzewiastych, jakimi w jesieni 1982 r. i wiosną 1983 Zakład Doświadczalny Polskiej Akademii Nauk w Kórniku będzie w zasadzie dysponował.

W katalogu Zaінteresowani znajdą informację o właściwościach dekoracyjnych lub gospodarczych roślin drzewiastych produkowanych w szkółkach kórnickich.

Przy niektórych gatunkach lub odmianach podajemy również informację o wymaganiach klimatycznych czy glebowych rośliny, oraz o potrzebach w zakresie ich pielęgnacji i konserwacji.

W Bieżącym sezonie wykazano w Katalogu ilości gatunków i odmian będących w produkcji i w sprzedaży, większą znacznie w stosunku do lat ostatnich.

Szkółki kórnickie mimo zwiększonej ilości gatunków i odmian będących w produkcji, oraz znacznej ilościowo produkcji nie są w stanie załatwić w całości wszystkich zamówień. Dokładamy starań, aby ilość załatwionych zamówień była możliwie największa.

Prowadzimy nadal sprzedaż eksportową, głównie do krajów skandynawskich.

W bieżącym sezonie sprzedaży następuje pewna dalsza niewielka zmiana cen na rośliny szkółkarskie.

W Katalogu nie podajemy cen, gdyż pragniemy aby Katalog informujący o roślinach produkowanych w naszych szkółkach znalazł się jak najszybciej w rękach Naszych Odbiorców.

Cennik zostanie wydrukowany w terminie późniejszym.

Dyrektor Zakładu Doświadczalnego
Polskiej Akademii Nauk w Kórniku
Janusz Waliłóra

Kórnik, wrzesień 1983 r.

W tym celu należało przede wszystkim wypracować jednolity system polityczny i gospodarczy, który umożliwiłby państwu pełną samodzielność i suwerenność. W tym celu należało przede wszystkim wypracować jednolity system polityczny i gospodarczy, który umożliwiłby państwu pełną samodzielność i suwerenność.

WARUNKI SPRZEDAŻY DRZEW I KRZEWÓW W SEZONIE

jesień 1983 - wiosna 1984

1. Niniejszych Katalog unieważnia poprzednie Katalogi. Przez nadesłanie zamówienia na podstawie nowego Katalogu uważamy poniższe warunki za przyjęte i obowiązujące obie strony. W razie sporów rozstrzygają sądy w Środzie Wlkp. i Poznaniu.
2. Listy i zamówienia należy kierować pod adresem:

Zakład Doświadczalny Polskiej Akademii Nauk
ul. Średzka 20
62-035 Kórnik

- Telefon: Kórnik 144. Biuro sprzedaży czynne jest pod wskazanym adresem w dni powszednie w godzinach 7-14, z wyjątkiem sobót. Konto: Bank Gospodarki Żywnościowej Oddział Wojewódzki w Poznaniu Wydział Kredytów w Środzie Wlkp. nr 863168-1212-131.
3. Dla uniknięcia ewentualnych pomyłek prosimy Szanownych Odbiorców aby zechcieli sporządzać zamówienie na osobnych arkuszach i nie łączyli ich z zapytaniami o wyjaśnienia i wskazówki. Przy zamówieniu należy podać czytelny i dokładny adres z zaznaczeniem miejsca zamieszkania, ulicy, nr domu, nr kodu pocztowego. Rośliny sprzedajemy **loco szkółka**. Termin odbioru zamówionych roślin zostanie podany przez Zakład specjalnym zawiadomieniem. Rośliny należy odbierać odwrotnie po otrzymaniu zawiadomienia. Odbiorca przyjeżdżający po odbiór roślin bez uprzedniego zawiadomienia Zakładu może być nie obsłużony.
 4. **Zamówienia przyjmujemy i wykonujemy do czasu posiadania towaru, a realizujemy według kolejności nadsyłania.** Zakład Doświadczalny w Kórniku prowadzi od niedawna sprzedaż roślin w pojemnikach tzw. kontenerach. Przy sprzedaży tych roślin (w doniczkach lub innych pojemnikach) stosować będziemy ceny wyższe, co wynika z dodatkowych nakładów spowodowanych tą technologią produkcji.

5. Ekspedycję roślin rozpoczynamy od wczesnej jesieni i trwa ona do nastania mrozów. Ekspedycja wiosenna rozpoczyna się z chwilą całkowitego rozmarznięcia ziemi i trwa zwykle do końca kwietnia. Często zdarza się, że zamawiane są gatunki lub odmiany nie figurujące w Katalogu. Takich zamówień wykonywać nie będziemy. W przypadku nie odebrania zamówionych roślin, a przygotowanych w szkółkach do odbioru, zamawiający ponosi koszty materiału szkółkarskiego i inne dodatkowe.
6. Warunki płatności: Zakłady i urzędy państwowe lub samorządowe, instytucje użyteczności publicznej, spółdzielnie posiadające własne konto bankowe, regulują zobowiązanie drogą inkasa lub przelewem bankowym po otrzymaniu od nas rachunku.
7. Warunki końcowe:
Zakład nie ponosi odpowiedzialności za niewykonanie przyjętego zamówienia spowodowane działaniem siły wyższej (np. przemarznięcia roślin).
Katalog niniejszy informuje naszych Szan. Odbiorców jakimi roślinami (gatunki, odmiany) dysponujemy w bieżącym sezonie.

DRZEWA I KRZEWY OWOCOWE

OBJAŚNIENIE SKRÓTÓW I ZNAKÓW

W celu zapoznania się z formami i właściwościami prowadzonych odmian oznaczono je różnymi skrótami i znakami, które mają następujące znaczenie:

krzaczaste	15 - 30 cm = k
niskopienne	40 - 60 cm = np
półpienne	80 cm = pp

Od podanych wysokości pni dopuszcza się tolerancję 5 cm ze względu na zmiany wysokości jakie mogą zachodzić w szkółce po uformowaniu koron.

W bieżącym sezonie sprzętaży szkółki będą prowadziły sprzedaż drzewek owocowych głównie okulantów.

JABŁONIE

1. **Inflacka** (Oliwka Żółta, Papierówka). Dojrzewa: VII do połowy VIII. Owoc zwykle średni, stożkowaty, z silnie zaznaczonym żeberkiem, żółty. Na transport i choroby dość odporny. Udaje się prawie wszędzie. Zapylacze: Boik n, Landsberska, Antonówka, Kronselska, pp, np.
2. **Wealthy**. (Łelsy). X XI. Odmiana pochodzenia amerykańskiego, otrzymana około 1860 roku. Owoc najczęściej średniej wielkości, kulisty, nieco spłaszczony, o bardzo regularnej budowie, jasnożółty, prawie całkowicie pokryty pięknym karminowym rumieńcem. Owoc pozostające w cieple nie mają właściwego zabarwienia. Smak przyjemny, aromatyczny. W młodości owocuje corocznie, później

przemienne. Odmiana na mróz odporna, na choroby nie wrażliwa. Udaje się na wszystkich glebach, na glebach słabych owoce wyrastają zbyt drobne. Zapyłacz: Antonówka, Charlamowska, Mc Intosh, pp, np.

3. **Lobo.** X - XII. Odmiana pochodzenia kanadyjskiego. Owoc średniej wielkości, czasem duży, kulisty, lekko stożkowy nieco żebrowany. Miąż soczysty kruchy, lekko aromatyczny, słodkokwaśny. W przechowaniu owoce trzymają się dobrze. Transport znoszą dość dobrze. Owocuje w 4-6 roku po posadzeniu, przeważnie corocznie i obficie. Drzewo na mróz wytrzymałe na parcha wrażliwe, mączniakowi nie podlega. Wytrzymałość na mróz oraz smaczne i efektowne owoce są przyczyną zainteresowania obecnie tą odmianą. pp, np.
4. **Mc Intosh** (Mekintosh). XII - II. Odmiana pochodzenia kanadyjskiego, znaleziona w 1870 roku przez Mc Intosha. W obecnym sezonie posiadamy tylko Red Mc Intosh czerwony). Owoc średniej wielkości, wyrównany, szerokoowalny, nieco nieforemny. Skórka jasnozielona ze słomkowym rumieńcem. Zaliczana do najlepszych odmian deserowych. Owoc łatwy w sortowaniu i pakowaniu, transport znosi bardzo dobrze. Odmiana wrażliwa na parcha i dlatego wymaga systematycznych oprysków i zabiegów agrotechnicznych na najwyższym poziomie. Wcześniej wchodzi w okres owocowania, należy do plodnych, może owocować corocznie. Średnio wytrzymała na mróz, bardzo wrażliwa na wiatry. Owoce winny być zebrane w drugiej połowie września — gdyż przy małym wietrze spadają. Zapyłacz: Antonówka, Cortland, Wealthy. Wprowadzona doborom dla całego kraju. pp, np.
5. **Close.** Odmiana pochodzenia amerykańskiego, dojrzewa około 10 dni wcześniej od znanej Inflanckiej (VII). Owoc o kształcie stożkowym pokryty prawie cały silnym karminowym rumieńcem, soczysty, słodkwaśny, smaczny. Dojrzewa nierównomiernie i dlatego wskazany jest zbiór w 2-3 terminach. Owoce nie nadają się do dłuższego przechowania. Uważana za odmianę dostatecznie wytrzymałą na mróz. Na parcha wrażliwa, na mączniaka odporna. Ceniona jako odmiana wczesna do mniejszych sadów i ogródków.
6. **Spartan.** (Spartanin). Owoc średniej wielkości. Skórka zielonkawo-żółta, pokryta na całej powierzchni rozmytym ciemnoczerwonym rumieńcem. Owoc soczysty, o lekkim aromacie podobnym do owoców odmiany Mc Intosh. Owoce winny być zebrane w końcu września lub na początku października, gdyż później szybko opadają. Uzyskują dojrzałość konsumpcyjną w listopadzie-grudniu, w przechowaniu może leżeć do lutego. Nadeje się do wszelkiego typu sadów. Jest dobrą odmianą, do ogródków działkowych szczególnie kiedy szczepiona jest na podkładce słaborosnącej.

GRUSZE

W szkółkach naszych stosuje się jako podkładkę gruszę kaukaską, a jako przewodnią klon gruszy kaukaskiej. Posiadamy w ograniczonej ilości.

7. **Lipcówka Kolorowa.** VII - VIII. Odmiana pochodzenia francuskiego, otrzymana w roku 1857. Owoc średniej wielkości, jajowate, zielono-żółte z jasnoczerwonym rumieńcem, stołowe i na przetwory domowe. Transport znoszą nieźle, o ile nie są zupełnie dojrzałe. Na parcha odporne. W okres owocowania wchodzi wcześniej i owocuje corocznie. Szczepiona podwójnie, gdyż jest wrażliwa na mróz. Udaje się najlepiej na stanowiskach ciepłych, glebach żyznych wilgotnych ale przepuszczalnych. Zapyłacz: Bera Hardy'ego, Faworytka, Williams, Paryżanka. pp, np.
8. **Lukasówka.** (Bera Lukasa, Aleksander Lucas Butterbirne). XI - XII. Odmiana pochodzenia francuskiego, znaleziona jako siewka w drugiej połowie XIX wieku. Owoc duży lub bardzo duży, o kształcie jajowatym, na ogół nieregularny, jasnożółty z karminowym rumieńcem, deserowy i na przetwory. W okres owocowania wchodzi wcześniej i owocuje regularnie. Na mróz niezupełnie odporna. Udaje się prawie wszędzie, najlepsze wyniki daje jednak na glebach żyznych, wilgotnych i na stanowiskach ciepłych. Zapyłacz: Williams, Dobra Ludwika. pp, np.
9. **Faworytka.** (Klapsa). VII - VIII. Odmiana pochodzenia amerykańskiego. Owoc średni lub duży, regularny, szeroko jajowaty, zielono-żółty z czerwonym punktowanym rumieńcem. W smaku delikatny i aromatyczny, można przetrzymać parę tygodni. Na transport dość odporne, od chorób nie cierpią. Udaje się lepiej na glebach lżejszych niż cięższych, żyznych i ciepłych. Zapyłacz: Williams, Bera Hardy'ego, Bera Boska. pp, np. W doborze polecana dla całego kraju.
10. **Bonkreta Williama.** (Bera Williama, Williams, Świętomichalska). IX - X. Odmiana pochodzenia angielskiego. Owoc średni lub duży, kształtu jajowatego, na ogół symetryczny. Skórka cienka, delikatna, słomkowożółta, trochę ordzawiona, zwłaszcza koło kielicha. Owoc bardzo smaczny, deserowy i dobry na kompoty oraz susz. Owocuje wcześniej i obficie, w dobrych warunkach corocznie. Zapyłacz: Bera Hardy'ego, Paryżanka, Lipcówka Kolorowa. pp, np.
11. **Konferencja.** X - XI. Owoc średniej wielkości, wydłużony, butelkowatego kształtu. Skórka żółtozielona. Miąższ zielonkawożółty, soczysty, słodki, bardzo smaczny. Owoc zbiera się w końcu września. W okres owocowania wchodzi bardzo wcześniej, w 3-4 roku po

posadzeniu. Przy prawidłowej pielęgnacji owocuje corocznie i obficie. Owoce bardzo dobrze znoszą transport, w chłodni mogą być przechowywane do marca. Drzewo na mróz średnio wytrzymałe, wrażliwe na parcha. Rośnie dobrze na glebach ciepłych. Obecnie jest zalicza do wartościowych odmian grusz późnych, pp, np.

ŚLIWY

W naszych szkółkach odmiany śliw okulizowane są na aliczy.

12. **Renkloda Althana.** Pochodzi z Czechosłowacji (wyhodowana w roku 1869). Owoc średni lub duży, kulisty, ciemno lub jasnofioletowy, soczysty, bardzo smaczny, deserowy i na przetwory. Owocuje obficie i corocznie Owoce zebrane w pełnej dojrzałości źle znoszą transport. Na mróz dość wrażliwa. Zapylacze: Renkloda Ulena, Renkloda Zielona, Królowa Wiktorja. Doborem polecana do uprawy na terenie całego kraju. pp, np.
13. **Renkloda Ulena.** VIII. Pochodzenie odmiany nie jest zupełnie znane. Owoc duży kulisty lub owalny, zielonożółty lub złocisty, od strony nasłonecznionej ze słabym rumieńcem, deserowy. Zaczyna owocować wcześniej, owocuje obficie i corocznie. Owoce zebrane niezbyt późno dobrze znoszą transport. Na mróz niezupełnie wytrzymała. Wymaga ciepłych stanowisk. Zapylacze: samopylna. W doborze polecana dla całego kraju. pp, np.
14. **Węgierka Zwykła.** IX - X. Pochodzi z Azji Mniejszej jest znana w uprawie od XVII wieku. Owoc średni, odwrotnie jajowaty, granatowy z niebieskofioletowym nalotem, deserowy i na przetwory. Owoce dobrze znoszą transport. W okres owocowania wchodzi późno, owocuje obficie. Na ogół dość wrażliwa na mróz. Wymaga gleb żyznych i wilgotnych. Zapylacze: zasadniczo samopylna, jednak lepiej owocuje jeżeli zapylają ją: Renkloda Zielona, Renkloda Althana, Węgierka Zimmera. W doborze polecana dla całego kraju. pp, np.
15. **Węgierka Wczesna (Węgierka Angielska).** VII - IX. Pochodzenie nieznane. Owoce jajowato-wydłużone, średniej wielko'ci, fioletowo-granatowe z licznymi centkami. Miąższ żółty, u owoców w pełni dojrzałych z czerwonymi żyłkami, w smaku słodki i aromatyczny. Stołowy i na przetwory. pp, np.
16. **Węgierka Włoska.** (Fallenberg) IX - X. Pochodzenie tej odmiany jest dobrze znane, prawdopodobnie pochodzi z Włoch. Owoc duży, jajowaty, ciemnogradatowy z niebieskim nalotem, bardzo smaczny, deserowy i przerobowy. W okres owocowania wchodzi wcześniej, ale

nie owocuje zbyt obficie. Owoce dobrze znoszą transport. U nas nie przemarza, jest wytrzymała na mrozy bardziej od Węgierki Zwykłej. Na choroby odporna. Wymaga gleb żyznych i wilgotnych. Zapyłacze: Samopylna, oraz może być zapyłana przez Renklodę Althana, Renklodę Zieloną. pp, np.

WIŚNIE

W naszych szkółkach jako podkładka stosowane są — *Prunus mahaleb* i *Prunus avium*. W praktyce przyjął się podział odmian według pory dojrzewania owoców. Rozróżniamy odmiany dojrzewające w pierwszym, drugim, trzecim itp. tygodniu dojrzewania. Przy każdej odmianie podajemy, w którym tygodniu dojrzewa.

17. **Goryczka Cienista**, Lutówka). 5-6 tydzień. Pochodzi z Niemiec lub Holandii. Owoce duże, owalne, cenione w przetwórstwie, dobrze znoszą transport, skórka ciemnoczerwona. Odmiana bardzo wartościowa ale silnie podlega szarej zgniliznie. W doborze polecenia dla wszystkich województw w kraju. np. k.
18. **Kelleris** (Morellenfeuer). 5 tydzień. Odmiana duńska. Drzewo rośnie średnio silnie. W okres owocowania wchodzi wcześniej. Owocuje regularnie i obficie. Jest nieco wrażliwe na silne mrozy. Owoce duże, z ciemnym sokiem, smaczne, przydatne na kompoty i mrożonki. Odmiana samopylna. np. k.
19. **Wczesna z Prin.** (Szkłanka Wczesna). 1 tydzień. Pochodzi z Francji. Owoce średniej wielkości lub duże. Skórka krwistoczerwona, delikatna. Miąższ miękki, różowy, kwaskowato-słodki — łatwo odchodzący od pestki, sok słabo zabarwiony. Na transport są dość odporne, nie pękają w czasie złej pogody. Owoce do spożycia na surowo, nadają się również na przetwory. Zapyłacze nieznanne. Wymaga cieplejszych i zasobniejszych gleb. Bardzo dobra odmiana amatorska do uprawy w ogródkach przydomowych i działkowych.

BORZOSKWINIE

Posiadamy w ograniczonej ilości.

20. **Amsden**, VII - VIII. Pochodzi ze Stanów Zjednoczonych. Owoc średni lub mały, kulisty, z ciemnoczerwonym rumieńcem, deserowy. Należy do najwcześniejszych odmian, zalecana doborcem. k.
21. **Mary Gold**, VIII. Owoc średni lub duży, kulisty, z marmurkowym rumieńcem. Deserowa odmiana o żółtym miąższu. k.

22. **Oriole. VII.** Owoc średni lub duży, kulisty, z karminowym, marmurkowym rumieńcem. Odmiana zalecana do borem. k.
23. **Waterloo.** Owoc średni lub duży, płaskokulisty, z brunatnoczerwonym, marmurkowanym rumieńcem. Odmiana zalecana do borem. k.

MORELE

W bardzo ograniczonej ilości.

24. **Ambrozja.** Koniec VII. Owoc duży, złotopomarańczowy, raczej deserowy, mniej nadaje się na przetwory. k.
25. **Holuba. VII.** Owoc duży, kulisty, złotopomarańczowy, z karminowym rumieńcem, zaliczany do deserowych. Odmiana obcopenna, dlatego należy ją sadzić razem z innymi. k.
26. **Brzaskwiniowa z Nancy.** (Peche de Nancy). VII. Owoc duży, pomarańczowy, od strony nasłonecznionej karminowoczerwony, nieźle znośi transport, deserowy. Nadaje się również na przetwory. k.
27. **Węgierka Wczesna. VII — początek VIII.** Owoce średnio duże, okrągłe czasem nieregularne z lekko wciśniętym wierzchołkiem, skórka średnio gruba, pomarszczona, jasnopomarańczowa, w cieniu do ciemnopomarańczowej. k.

MALINY

Posiadamy w ograniczonej ilości.

28. **Latham.** Odmiana pochodzenia amerykańskiego. Odznacza się silnym wzrostem i sztywnymi, cienkimi pędami, słabo pokrytymi kolcami. Odmiana samopenna, dojrzewa średnio wcześnie. Owoce kuliste, ciemnopurpurowe, wyrównane. Owocuje obficie i corocznie, jest odporna na mróz.
29. **Malling Promise.** Odmiana pochodzenia angielskiego. Krzew rośnie silnie, owocuje obficie. Wady — to mała wytrzymałość na mróz i duża liczba odrostów powodujących zagęszczenie plantacji. Owoce są duże, bardzo smaczne, nadają się do zamrażania i na przetwory. Dojrzewa średnio wcześnie.
30. **Norma.** Odmiana o silnym wzroście i sztywnych pędach, słabo pokrytych kolcami. Owoce duże, intensywnie czerwone. Owocuje obficie.

WINOROŚLA

Posiadamy w ograniczonej ilości.

31. **Seibel**. Odmiana odznacza się silnym wzrostem. Liście duże o wydłużonym wierzchołku i dwubocznych klapach. Kwitnie wcześnie, odmiana samopylna. Jagody zielonkawe, średniej wielkości, kuliste, o miąższu soczystym, słodkim. Dojrzewa w końcu sierpnia-września.
32. **Seyvev Villard**. Villarda Biała). Krzew rośnie umiarkowanie, wydając dość wiele łąz. Liście średniej wielkości, nieco faliste, delikatnie pomarszczone, zaokrąglone. Okres wegetacji trwa 120-180 dni. Kwitnie wcześnie. Samopylna. Odznacza się dużą płodnością. W dużym stopniu odporna na mączniaka i wytrzymała na mróz. Jagody średniej wielkości, kuliste, białawe z odcieniem różowym. Grona średniej wielkości. Uduje się na glebach umiarkowanie żyznych, umiarkowanie wilgotnych.
33. **Chrupka Złota**. Odmiana bardzo stara, rozpowszechniona w uprawie we wszystkich krajach winniczych. U nas uprawiana w znacznej ilości w najcieplejszych miejscowościach. Krzew rośnie silnie. Liście symetryczne o wyraźnych ostro zakończonych trzech klapach. Jagody duże lub średniej wielkości, kuliste. Grona duże. Jest to odmiana płodna, wymaga jednak dobrych gleb i ciepłych stanowisk.

AGREST PIENNY

Posiadamy w ograniczonej ilości.

34. **Biały Triumf**. White Smith). Owoc średni lub duży, do spożycia na surowo i na przetwory wina, kompoty itp.

PORZECZKI KRZACZASTE

Posiadamy w ograniczonej ilości.

35. **Goliath**. Owoc czarny o kształcie kulistym, lekko spłaszczony. Skórka gruba, twarda.
36. **Mendip Cross**. Jagody duże i słodkie, czarne, błyszczące o cienkiej, miękkiej skórce, nadają się na przetwory i do bezpośredniego spożycia.
37. **Roodknop**. Owoce czarne, duże kuliste o cienkiej skórce, na przetwory i do bezpośredniego spożycia.

38. **Holenderska Czerwona.** Owoce jasnoczerwone, duże lub średnie o dość ostrym, kwaśnym smaku.
39. **Heros.** Grona bardzo duże, długie, jagody wyrównane, bardzo smaczne. Dojrzewają najczęściej w pierwszej połowie lipca, równomiernie.
40. **Jonkheer von Tets.** Odmiana najwcześniejsza z uprawianych w Polsce porzeczek czerwonych, Grona bardzo długie, jagody bardzo duże, wielkości wyrównanej.
41. **Erstling aus Vierlanden.** Grona długie zwykle o 10 czasem o 15 jagodach, dobrze wypełnione. Jagody duże o cienkiej skórce, błyszczące, ciemnoczerwone. Odmiana samopylna, owocowanie obfite, corocznie. Jedna z cenniejszych odmian.
42. **Biała z Juternborg.** Grona długie, zwarte, jagody duże lub średniej wielkości. Dojrzewają najczęściej w drugiej połowie lipca. Krzewy słabo rosnące, owocują dobrze.

LESZCZYNA

Posiadamy w ograniczonej ilości.

43. **Barceloński** (Kataloński, Wielki Hiszpański). Krzew wyniosły o gęstej koronie. Odmiana bardzo płodna. Orzechy bardzo duże, kuliste. Orzechy osadzone po 2-5. Dojrzewanie owoców tej odmiany przypada zwykle na początek września. Bardzo dobra odmiana do uprawy.
44. **Cosford.** Jedna z lepszych odmian angielskich, na zachodzie rozpowszechniona i polecana. Rodzi duże, nieco kanciaste, wydłużone orzechy o bardzo cienkich łupinkach. Dobrze rośnie w naszych warunkach, płodna.
45. **Gubiński** (Gunslebeński). Odmiana pochodzi z okolic Gubina, rozpowszechniona w całej Europie środkowej. Krzew silnie rosnący, rozłożysty, o dużych liściach. Orzechy duże jajowate. Odmiana szczególnie płodna, niezbyt wymagająca.
46. **Lamberta Biała.** Stara odmiana, pochodzi z południowej Europy. Nie wielki krzew o dość powolnym wzroście. Bardzo wczesnie wchodzi w okres owocowania. Jest nieco wrażliwy na mróz, powinna być sadzona w zacisznym miejscu. Orzechy zebrane w główki najczęściej po 3 razem. Owoce tej odmiany dojrzewają już w drugiej połowie sierpnia. Nadaje się do ogródków przydomowych.
47. **Nottinghamski Plenny.** — odmiana płodna — owoc średniej wielkości. Owocuje obficie średnio wczesnie.

DRZEWA I KRZEWY LIŚCIASTE

48. *Acer circinatum* Pursh. — **Klon okrągolistny.**

Rodzina Aceraceae. Krzew lub małe drzewko. Liście okrągławe, 7-9 klapowe, w jesieni przebarwiają się na żółto i pomarańczowo. Am. Płn. U nas najczęściej rośnie w formie wysokiego krzewu. Odporny na mrozy, mniej wymagający w stosunku do gleby i silniej rosnący.

49. — *ginnala* Maxim. — **Klon ginnala.**

Wysoki krzew, rzadziej małe drzewko o cienkich gałęziach. Liście w zarysie jajowate, wyraźnie 3-klapowe, nierównomiernie piłkowane, długości do 8 cm. W jesieni liście przebarwiają się wspaniale na kolor szkarłatnoczerwony. Owoce z czerwonymi skrzydełkami, również bardzo dekoracyjny późnym latem. Chiny, Korea, Japonia, Bardzo odporny na mrozy i dość odporny na suszę, o małych wymaganiach glebowych. Jeden z najpiękniejszych klonów krzewiastych, o wspaniałym jesiennym przebarwieniu liści. Stosowany na niecięte szpalery, do zadrzewień parkowych, przydrożnych i osiedlowych.

50. — *negundo* L. — **Klon jesionolistny.**

Drzewo wysokości do 15 m o szerokiej, gęstej kulistej koronie. Pędy błyszczące, pokryte sinym, woskowym nalotem. Liście pierzasto złożone. Listki jajowato wydłużone, całobrzegie, ząbkowane lub słabo klapowane, długości do 12 cm. Rośliny dwupienne (drzewa męskie i żeńskie). Kwiaty pojawiają się przed rozwojem liści. Owoce skrzydlaki w gęstych, zwisających gronach, długo utrzymują się na drzewie do wiosny). Am. Płn. Drzewo pospolicie u nas uprawiane, często niestudnie stosowane w nadmiarze do niewłaściwych celów. Odnacza się małymi wymaganiami glebowymi i dużą odpornością na suszę oraz niskie temperatury. Wymaga miejsc w pełni oświetlonych. W młodości rośnie bardzo szybko. Starsze łatwo niszczone są przez wiatry. Liście jesienią przebarwiają się efektownie na żółto. Polecane przede wszystkim do zadrzewienia nieużytków, gleb ubogich, suchych, kamienistych a zwłaszcza w okręgach przemysłowych. Po-

jedyńcze drzewa (nie masowo) mogą być także wysadzone w parkach oraz w zieleni osiedlowej.

51. — — **'Aureo variegatum'** — odm. **złocisto pstra.**
Liście duże, ostro zakończone, barwy ciemnozielonej, złocistożółto obrzeżone. Najlepiej rośnie w półcienistym miejscu na lekko kwaśnych glebach. Pochodzi ze szkółek Spätha.
52. — — **'Auratum'** — odm. **złocista.**
Gałązki zielone bez niebieskiego woskowatego nalotu. Liście złocistożółte, szczególnie intensywnie zabarwione wkrótce po rozwinięciu. Ogonki liściowe czerwone. Bardzo cenna i efektowna odmiana, polecana do zadrzewień miejskich i osiedlowych.
53. — — **'Variegatum'** — odm. **pstra biała.**
Pędy pokryte woskowym nalotem. Młode liście na brzegach różowawe, później szeroko biało obrzeżone. Niektóre liście są całkowicie białe. Drzewo rośnie słabo. Tylko do sadzenia pojedynczo w ogródkach, przed budynkami w parkach miejskich. Wymaga żyznej gleby i troskliwej pielęgnacji.
54. — **palmatum Thunb.** — **Klon palmowy.**
Krzew lub drzewko do 8 m wysokości. Ozdobny z bardzo ładnych liści, czerwono przebarwiających się w jesieni. Jest jednym z najładniejszych klonów. Rośnie dość wolno, niestety nie jest zbyt odporny na mrozy. Wymaga stanowisk ciepłych, miejsc nasłonecznionych lub półcienistych.
55. — **plantanoides L.** — **Klon zwyczajny.**
Drzewo krajowe, powszechnie spotykane w parkach, przy drogach i czasem w lasach. Dorasta do 30 m wysokości. Korona szeroka, kulista, regularna, gęsto ulistniona. Liście ostro klapowane, szerokości 10-16 cm, wczesnie rozwijają się wiosną, w jesieni wspaniale przebarwione na kolor żółty lub żółtopomarańczowy. Jedno z najcenniejszych drzew parkowych i przydrożnych. Polecane do wszelkich zadrzewień w miastach i wsiach.
56. — **platanoides 'Crimson King'**.
Jest to odmiana klonu zwyczajnego, rosnąca niezbyt silnie. Liście w chwili rozwijania się czarnopurpurowe, przez całe lato ciemnoczerwone. Odmiana dość niedawno wprowadzona do uprawy, bardzo oryginalna i efektowna.
57. — **platanoides 'Faassens Black.**
Drzewo rosnące słabo. Liście bardzo ciemnoczerwone przez cały okres wegetacji, z wierzchu silnie błyszczące, w jesieni purpurowo-

czerwonej barwy. Kwiatostany i owoce również ciemnopurpurowe. Odmiana dość nowa, u nas rzadko spotykana, bardzo dekoracyjna.

58. — — **'Globosum'** — odm. kulista.

Korona gęsta, kulista u drzew starszych szeroka i spłaszczona. Rośnie wolno. Stosowana przede wszystkim do obsadzania wąskich ulic i placów w miastach. Bardzo cenna.

59. — **pseudoplatanus L.** — **Klon jawor.**

Gatunek krajowy. Drzewo wysokości do 30 m. Korona szeroka, regularna, gęsto ulistniona. Korą na pniach starszych drzew łuszczy się charakterystycznie niewielkimi płatami. Liście o tępych kłapach, szerokości 8-16 cm, od spodu sinozielone, w jesieni żółte lub żółto-pomarańczowe. Kwiaty i owoce w zwisających gronach. Rośnie w górach i na terenach podgórskich. Wymaga wysokiej wilgotności powietrza (dużo opadów). Jedno z najcenniejszych drzew parkowych i przydrożnych, zwłaszcza dla Polski południowej i Pomorza Zachodniego. Najlepiej rośnie na żyznych, glinkowatych glebach. Polecany również do zadrzewień miejskich.

60. — **saccharinum L (Acer dasycarpum Ehrh)** — **Klon srebrzysty.**

Drzewo wysokości w Polsce do 25 m o szerokiej koronie ze zwisającymi gałęziami. Korowina na pniach długo gładka, brązowoszara, u starszych drzew łuszcząca się odstającymi, podłużnymi płatami. Liście zielonkaworóżowe lub czerwone, rozwijają się bardzo wcześnie, w marcu, a niekiedy już w lutym. Skrzydłaki duże, dojrzewają w końcu maja i opadają pojedynczo. Pochodzi z Ameryki Północnej. Charakteryzuje się szybkim wzrostem, wytrzymałością na mróz i małymi wymaganiami glebowymi. Wymaga miejsc w pełni nasłonecznionych. Bardzo dobrze rośnie w miastach oraz w okręgach przemysłowych. Jest cennym drzewem parkowym, alejowym i przydrożnym.

61. **Aesculus** — **Kasztanowiec. Rodzina Hipocastanaceae. Kasztanowate.**

Drzewo o szerokiej, bardzo regularnej i gęstej ulistnionej koronie. Pędy bardzo grube, okrągłe, zakończone dużymi pączkami szczytowymi. Liście duże dłoniastodzielne, 5-9 listkowe, wcześnie rozwijają się na wiosnę. Kwiaty białe, żółte, różowe lub czerwone, zebrane w okazałe, wyprostowane wiechy. Owoce grubościenne kolczaste lub gładkie, po dojrzewaniu pękające. Nasiona bardzo charakterystyczne, popularnie zwane kasztanami, duże brązowe. Znanych jest kilkanaście gatunków w Północnej Ameryce, we wschodniej Azji i jeden w południowo-wschodniej Europie. Europejski gatunek kasztanowiec (zwyczajny) jest u nas najczęściej uprawiany. Wszystkie kasztanowce dobrze rosną na żyznych, wilgotnych i próchnicznych glebach oraz

w łagodnym klimacie. Podczas surowych zim często przemarzają. W młodości rosną wolno (w szkółkach), co jest powodem, że ostatnio te piękne drzewa są coraz rzadziej sadzone w parkach i przy drogach.

62. — *hipocastanum* L. — **Kasztanowiec zwyczajny.**

Drzewo dorastające w sprzyjających warunkach do 30 m wysokości. Tworzy bardzo regularne kopulaste korony, gęsto ulistnione. Liście na wiosnę podczas rozwijania gęsto pokryte brunatnym, filcowym kutnerem, starsze nagie. Brzeg listków podwójnie piłkowany. Kwiaty białe, zebrane w stożkowate wiechy wysokości do 30 cm, rozwijają się w końcu maja. Pochodzi z Bałkanów. U nas od dawna powszechnie sadzony w parkach, po wsiach i przy drogach. Jest odporny na suszę i mało wymagający w stosunku do gleby, chociaż najlepiej rośnie na glebach wilgotnych i żyznych. Bardzo dobrze znosi warunki miejskie. Należy do najpiękniejszych drzew alejowych oraz może być szeroko polecany do zadrzewień wiejskich i osiedlowych.

63. *Ailanthus altissima* Swingle; syn. *A. glandulosa* Desf. — **Bożodrzew gruczołowaty.**

Drzewo wysokości do 30 m, szybko rosnące, o jasnoszarej korowinie. Płytkie spękania korowiny na pniu starszych drzew tworzą charakterystyczny rysunek. Wydaje odrośla korzeniowe. Jednoroczne pędy bardzo grube, młode gęsto, delikatnie owłosione. U młodych, silnie rosnących egzemplarzy roczne przyrosty osiągają długość do 2 m. Liście bardzo duże — do 1 m długości, nie parzysto-pierzaste. Kwiaty obupłciowe, drobne, zielonkawe, zebrane w szczytowe, szeroko rozgałęzione wiechy wysokości do 25 cm. Kwitnie w czerwcu. Owoce wąskie skrzydlaki długości do 4 cm. Występuje w Chinach. Uprawiany w Europie od 1751 r. w wielu krajach o ciepłym klimacie, powszechnie sadzony w miastach. Niezupełnie wytrzymały na mrozy, dlatego polecany tylko dla regionów o łagodnych zimach. Jest dość wytrzymały na suszę. Bardzo dobrze znosi zanieczyszczenie powietrza w miastach i okręgach przemysłowych.

64. *Alnus glutinosa* (L.) Gaertn — **Olsza czarna. Rodzina: Betalaceae-brzozowate.**

Drzewo wysokości do 25 m. Pień pokryty ciemną korowiną, u starszych drzew prawie czarną i silnie spękaną. Korona u młodych drzew stożkowata, u starszych cylindryczna, luźna, wąska. Liście odwrotnie jajowate, lub prawie okrągłe, długości 4-10 cm. Liście zwłaszcza młode są lepkie i przyjemnie pachnące. W jesieni nie przebarwiają się i zielone opadają z drzewa. Kwitnie w marcu-kwietniu.

Szyszkowate owocostany długości 1,9 - 2,5 cm, osadzone na wyraźnych trzyczekach, zebrane po 3 - 5 w luźne grona. W Polsce pospolita na niżu i w niższych położeniach górskich. Często spotykana w wilgotnych lasach, nad potokami i nad brzegami jezior. Używana jest do zadrzewień wiejskich i w dużych parkach. Jest drzewem pionierskim w okręgach przemysłowych do zadrzewiania hałd, wysypisk i innych nieużytków.

Amelanchier — Swidośliwa Rosaceae — Różowate.

Niewielkie drzewa lub krzewy pochodzące głównie z Ameryki Płn. Pędy po roztarciu wydają zapach przypominający migdały. Kwiaty białe zebrane w obfite grona. Kwitną wiosną przed pełnym rozwojem liści, jesienią liście bardzo ładnie się przebarwiają. Są to gatunki szybko rosnące, wytrzymałe na mróz, niezbyt wymagające w stosunku do gleby, dobrze rosną w miejscach słonecznych lub półcienistych.

65. — **alnifolia Nutt. — Swidośliwa zachodnia.**

Srebrnej wielkości krzew o liściach szerokojajowatych. Kwiaty ma w krótkich gęstych gronach. Kwitnie wczesną wiosną, w okresie letnim pojawiają się czarne owoce.

66. — **spicata K. Koch. — Swidośliwa kłosa.**

Dość duży krzew, o liściach eliptycznych, piłkowanych. Kwiaty zebrane w krótkich wzniesionych gronach. Owoce niebieskoczarne.

67. **Amorpha fruticosa L. — Amorfia zwyczajna. Rodzina Leguminosae — Strączkowate.**

Krzew wysokości do 3 m, rzadko ugałęziony. Pędy szare, młode jedwabisto owłosione, starsze nagie. Liście pierzaste. Kwiaty drobne, ciemnofioletowe, w kłosowatych kwiatostanach długości do 15 cm, miódodajne. Kwitnie w czerwcu. Ameryka Północna. Krzew odporny na mrozy i wytrzymały na suszę. Rośnie na suchych, ubogich, piaszczystych i kamienistych glebach. Wymaga miejsc słonecznych. Znosi słabe zasolenie gleby.

68. **Aronia melanocarpa (Michx.) Elliot. — aronia ciemnoowocowa. Rodzina Rosaceae — Różowate.**

Krzew wysokości do 1 m, rozrastający się szeroko. Liście eliptyczne lub odwrotnie jajowato wydłużone, długości 2 - 6 cm ciemnozielone, w jesieni brązowoczerwone. Kwiaty białe zebrane w baldachogronach. Kwitnie w maju. Owoce czarne, błyszczące, wielkości grochu, dojrzewają w sierpniu. Jest to roślina bardzo wytrzymała na mrozy i dość wytrzymała na suszę. Rośnie dobrze na glebach lżejszych i w miejscach słonecznych. Bardzo efektowna jesienią.

Berberis — Berberys. Rodzina Berberidaceae — Berberysowate.

Krzewy o liściach opadających na zimę lub zimotrwałych. Pędy opatrzone charakterystycznymi, zwykle trójdzielnymi cierniami. Liście pojedyncze, na brzegach kolczasto ząbkowane. Kwiaty drobne, żółte lub pomarańczowe, w zwisających gronach lub wiązkach, nieprzyjemnie pachnące. Kwitną wiosną (maj) i wczesnym latem. Owoce czerwone lub granatowe jagody o kwaśnym smaku, u wielu gatunków bardzo dekoracyjne. Rodzaj wielogatunkowy (około 200) z czego liczne o liściach zimozielonych występujących w ciepłych i wilgotnych strefach klimatycznych (południowo-wschodnia Azja). Liczne gatunki o liściach opadających na zimę, doskonale znoszą nasze warunki klimatyczne. Krzewy odznaczające się pięknym pokrojem, obfitym i wczesnym ulistnieniem oraz są bardzo dekoracyjne w okresie jesiennego przebarwiania owoców. Kwiaty miododajne. Berberysy wymagają pełnego oświetlenia (z wyjątkiem gatunków zimozielonych), świeżych, głębokich i dość żyznych gleb, są jednak odporne na dłuższe okresy suszy letniej. Polecane do parków miejskich, zieleni osiedlowej, ulicznej a nawet zadrzewień przydrożnych.

69. — amurensis Rupr — Berberys amurski.

Krzew silnie rosnący, wysokości 2-3 m, o grubych, wyprostowanych gałęziach. Pędy okrągłe, jasnoszare, sztywne, wyprostowane. Cierńnię pojedyncze i trójdzielne, bardzo silne, długości 3-4 cm. Liście duże, długości 3-8 cm, grube, skórzaste, szerokoeliptyczne o brzegu ościsto piłkowanym, ciemnozielone, w jesieni żółte. Kwiaty w długich, zwisających gronach, żółte, rozwijają się w maju. Owoce eliptyczne, jasnoczerwone, bardzo dekoracyjne. Występujące w Azji południowo-wschodniej. Jest to krzew bardzo wytrzymały na mrozy, dość wytrzymały na suszę. W jesieni liście przebarwiają się na żółto. W okresie tym krzewy obwieszane są długimi gronami czerwonych owoców. Berberys amurski nadaje się do parków i zieleni. Może być stosowany na nie cięte szpalery.

70. — canadensis Bill. — Berberys kanadyjski.

Krzew wysokości do 1,5 m o cienkich, czerwono-brązowych, łukowato zwisających gałęziach. Liście w jesieni wspaniale przebarwiają się na kolor czerwony. Kwiaty w długich gronach (maj - czerwiec). Owoce ciemnoczerwone, bardzo dekoracyjne. Am. Płn. Krzew odporny na mrozy. Cierpi od rdzy i dlatego polecany do zadrzewień w miastach.

71. — dielsiana Fedde — Berberis Dielsa.

Krzew silnie rosnący, wysokości do 3 m, o czerwono-brązowych,

groniastych pędach. Liście ciernisto ąbkowane, w jesieni czerwono-pomarańczowe i żółte. Grona kwiatowe długości do 6 cm u podstawy rozgałęzione. Owoce czerwone błyszczące. Chiny. Krzew odporny na mrozy i rdzę. Kwitnie i owocuje bardzo obficie. Szczególnie dekoracyjny w okresie wczesnojesiennym (owoce i przebarwione liście).

72. — **francisci —ferdinandi Schn. — Berberys Franciszka Ferdynanda.**

Krzew silnie rosnący, gęsty i szeroki, wysokości 3 m, o czerwonych pędach i łukowato zwisających starszych gałęziach. Liście długości do 7 cm, drobno, ciernisto ąbkowane. Kwiaty żółte w wąskich, zwisających gronach długości do 12 cm. Kwitnie w maju, bardzo obficie. Owoce elipsoidalne szkarłatnoczerwone, w długich zwisających gronach, bardzo ozdobne i obficie pokrywające gałązki. Chiny.

73. — **koreana Palib. Berberys koreański.**

Krzew wysokości do 2 m, o sztywnych, wyprostowanych kasztanowatobrazowych, bruzdowanych pędach. Starsze gałęzie łukowato zwisają pod ciężarem owoców. Ciernie spłaszczone, trójdzielne lub pojedyncze. Liście duże, długości do 8 cm, w jesieni (wrzesień) wspaniale przebarwiające się na kolor żółty i pomarańczowy. Kwiaty dość duże, pomarańczowożółte, w okazałych, gęstych gronach, rozwijają się w maju. Owoce kuliste, dość duże, ciemnoczerwone, utrzymują się na gałęziach przez całą zimę. Krzew odporny na mrozy, rdzy nie podlega. Odznacza się małymi wymaganiami glebowymi jest odporny na suszę. Wydaje odrośla korzeniowe. Znajduje szerokie zastosowanie w parkach, zieleni osiedlowej, zadrzewieniach przydrożnych itp. Nadaje się na niecięte żywopłoty.

74. — **polyantha Hemsl. Berberys wielokwiatowy.**

Sredniej wielkości krzew. Kwiaty ciemnożółte zebrane w duże obficie opadające wiechy. Owoce w formie czerwonych jagód, w gronach.

75. — **rubrostilla Chittenden.**

Mały krzew, bardzo ozdobny, szczególnie jesienią z dużymi podłużnymi kolorowoczerwonymi jagodami. Owoce wyjątkowo duże. Bardzo polecany do ogródków.

76. — **thunbergii DC. — Berberys Thunberga.**

Krzew wysokości do 1,5 m, gęsty, szeroki o bardzo regularnym, kulistym pokroju. Pędy krótkie, sztywne, bruzdowate, ciemnobrązowe. Liście drobne, całobrzegie, w jesieni wspaniale przebarwiające się na kolor pomarańczowy i szkarłatny. Kwiaty żółtobrązowe, pojedynczo lub po kilka zwisające z poziomo ustawionych gałązek (maj). Owoce drobne, elipsoidalne, szkarłatne, zwisające na krótkich szy-

pulkach, przez całą zimę utrzymujące się na gałązkach. Japonia. Jeden z najpiękniejszych krzewów ozdobnych o niezwykle intensywnym zabarwieniu liści w jesieni, efektowny przez całe lato i jesienią. Odnacza się małymi wymaganiami glebowymi. Stosunkowo odporny na mrozy, a przemarznięty szybko regeneruje straty. Nie cierpi od rdzy zbożowej. Polecany do parków, zieleni osiedlowej i małych, przydomowych ogródków. Niezastąpiony krzew na niskie, niecięte żywopłoty.

76. — **thunbergii DC. — Berberys Thunberga.**

Krzew wysokości do 1,5 m, gęsty, szeroki o bardzo regularnym, kulistym pokroju. Pędy krótkie, sztywne, bruzdowate, ciemnobrązowe. Liście drobne, całobrzegie, w jesieni wspaniale przebarwiające się na kolor pomarańczowy i szkarłatny. Kwiaty żółto-brązowe, pojedynczo lub po kilka zwisające z poziomo ustawionych gałązek (maj). Owoce drobne, elipsoidalne, szkarłatne, zwisające na krótkich szypulkach, przez całą zimę utrzymujące się na gałązkach. Japonia. Jeden z najpiękniejszych krzewów ozdobnych o niezwykle intensywnym zabarwieniu liści w jesieni, efektowny przez całe lato i jesienią. Odnacza się małymi wymaganiami glebowymi. Stosunkowo odporny na mrozy, a przemarznięty szybko regeneruje straty. Nie cierpi od rdzy zbożowej. Polecany do parków, zieleni osiedlowej i małych, przydomowych ogródków. Niezastąpiony krzew na niskie, niecięte żywopłoty.

77. — **thunbergii 'Atropurpurea' — Berberys Thunberga odm. purpurowa.**

Liście purpurowe przez całe lato, w jesieni karminowoczerwone. Krzew bardzo dekoracyjny, rabatowy i na niskie żywopłoty.

78. — **wilsoniae H. et W. — Berberys Wilsona.**

Krzew wysokości do 1 m, gęsty i o cienkich, ciernistych gałązkach. Liście opadające na zimę lub częściowo zimozielone, drobne (1-3 cm), wąskie, zwykle całobrzegie. Kwiaty i owoce w krótkich wiązkach. Owoce koralowoczerwone, kuliste, drobne, bardzo dekoracyjne. Chiny. Wrażliwy na mrozy i polecany przede wszystkim dla Polski Zachodniej.

79. — **vulgaris 'Atropurpurea' — Berberys zwyczajny, odm. purpurowa.**

Krzew wysokości do 2 m, o prosto wzniesionych, sztywnych pędach i łukowato zwisających starszych gałęziach. Liście ciemnoczerwone przez całe lato, szczególnie intensywnie zabarwione wiosną. Do kompozycji barwnych grup w parkach i przy budynkach. Szczególnie polecany do zadrzewień w miastach.

80. **Betula maximowicziana Regel — Brzoza Maksymowicza. Rodzina Betulaceae — Brzozowate.**

Bardzo ładne drzewo do wysokości 30 m, o bardzo dużych liściach największych ze wszystkich brzoź długości do 15 cm u podstawy wyraźnie sercowate ostro zakończone, podwójnie ostro piłkowane. Jesienią liście przebarwiają się na kolor żółty. Pień o pomarańczowej korze, łuszczy się cienkimi paskami. Rośnie szybko, odporna na mróz. Zasluguje na szczególną uwagę jako jedna z najbardziej ozdobnych brzoź obcego pochodzenia. Pochodzi z Japonii.

81. — **verrucosa Ehrh. — Brzoza brodawkowata.**

Powszechnie znane drzewo o luźnej koronie ze zwisającymi cienkimi gałązkami. Pień pokryty białą korą, która u starszych drzew w dolnej części staje się czarna i głęboko bruzdowana. Młode liście lepkie, w jesieni cytrynowożółte. Jedno z najpiękniejszych naszych drzew krajowych o wszechstronnym zastosowaniu w terenach zieleni. Szczególnie polecane do zadrzewień osiedlowych, przydrożnych i parkowych. Odznacza się bardzo skromnymi wymaganiami glebowymi. Rośnie na najgorszych glebach, nieużytkach, wyrobiskach przemysłowych itp. Polecana do zadrzewień rekultywacyjnych.

Buddleia davidii Franch. — Budleja Dawida. Rodzina Loganiaceae — Połotowate.

Krzew silnie rosnący, wysokości 2-3 m, o sztywnych, filcowato owłosionych, szarych pędach. Liście lancetowate, długości do 25 cm, na brzegach piłkowane, od spodu gęsto, szaro owłosione. Kwiaty drobne, niebieskie lub bladolila, w gęstych, zwisających kłosowatych wiechach długości do 25 cm, osadzonych na końcach tegorocznych pędów. Kwitnie latem (lipiec-wrzesień). Chiny. Krzew wrażliwy na mrozy, w naszych warunkach marznie na granicy śniegu lub do wierzchni gruntu niemal każdej zimy. Należy zatem zabezpieczyć na zimę kopczykiem z ziemi, obornika lub liści a wiosną wszystkie pędy krótko przyciąć podobnie jak róże. W okresie kwitnienia bardzo dekoracyjne. Polecany do przydomowych ogródków i do parków. Wymaga żyznej, głębokiej gleby, starannie spulchnianej i nie zachwaszczanej oraz darni. Znane są liczne odmiany o różnym zabarwieniu kwiatów.

82. — — **'African Quen'** — Kwiaty ciemnofioletowe w krótkich zwartych wiechach.

83. — **davidii 'Border Beauty'** — Krzew o zwartym pokroju. Kwiaty w kolorze ciemno-karmazynowo-purpurowym, zebrane w długie wiechy.

84. — — **'Empire Blue'** — Kwiaty fioletowoniebieskie, o intensywnej,

pięknej barwie. Wiechy kwiatowe długości do 30 cm. Krzew rośnie silnie.

85. — — **'Fascination'** — Kwiaty ciemnoróżowe w okazałych wiechach długości do 50 cm. Jedna z najpiękniejszych odmian różowych. Rośnie silnie.
86. — — **'Flaming Violet'** — Kwiaty bardzo ciemnopurpurowe, wiechy kwiatowe bardzo duże. Rośnie wysoko i słabo się rozgałęzia. Bardzo efektowna odmiana.
87. — — **'Ile de France'** — Kwiaty fioletowe w dużych, okazałych, rozgałęzionych wiechach. Krzew rośnie silnie.
88. — — **'Niobe'** — Kwiaty barwy ciemnofioletowej, wiechy kwiatowe średniej wielkości.
89. **Caragana arborescens Lam.** — Karagana syberyjska. Żółta akacja. **Rodzina Leguminosae — Strączkowate.**
Krzew silnie rosnący, wysokości 3,4 m, o prosto wzniesionych gałęziach pokrytych włóknistą, zielonoszarą korą. Liście parzysto pierzaste, 8-12 listkowe, długości do 10 cm. Kwiaty motylkowe, żółte, drobne, osadzone pojedynczo na długich szypułkach. Kwitnie w połowie maja. Krzew często u nas uprawiany i powszechnie znany. Odnacza się małymi wymaganiami glebowymi, jest odporny na mrozy i suszę. Stosowany na żywopłoty, szpalery, do zadrzewień przydrożnych, wiejskich i osiedlowych. Kwiaty bardzo miododajne. Wiosną wcześniej rozwija liście.
90. **Catalpa biognonioides Walt.** — Katalpa zwyczajna. **Rodzina Bignoniowate.**
Drzewo wysokości od 8-10 m o kulistej koronie i grubych, sztywnych pędach. Liście bardzo duże, jajowatosercowate, długości do 20 cm, całobrzegie lub z 2 małymi kłapami, ciemnozielone, roztarte nieprzyjemnie pachnące. Kwiaty dość duże, dwuwargowe, białe z żółtymi i purpurowymi plamami w gardzieli, zebrane w okazałe, wyprostosowane, rozgałęzione wiechy wysokości 20 cm. Kwitnie w lipcu. Owoce duże, wąskie, wałeczkowate łuszczyzny. Am. Płn. Bardzo efektowne i oryginalne drzewo, zwłaszcza w okresie kwitnienia. Stosunkowo odporne na mrozy, polecane przede wszystkim dla Polski zachodniej i południowej. Wymaga żyznych, głębokich, próchnicznych i dostatecznie wilgotnych gleb.
91. **Calycanthus floridus** — Kielichowiec wonny. **Rodzina Calycanthaceae — Kielichowcowate.**
Krzew o pachnącej korze, wyrastający do 2 m. Młode pędy delikat-

nie owłosione. Kwiaty ciemne wiśniowobrazowe o średnicy do 5 cm, silnie i przyjemnie pachnące. Kwitnie czerwiec-lipiec. Na mróz wytrzymały, zwłaszcza starsze egzemplarze. Najlepiej rośnie w lekkim półcieniu.

92. **Chaenomeles japonica var. alpina Maxim.** — Pigwowiec japoński odm. niska. Rodzina Rosaceae — Różowate.

Krzew karłowaty, słabo rosnący, z drobnymi gałęziami pokładającymi się po ziemi. Liście okrągławe, długości do 2,5 cm, karbowano-piłkowane. Kwiaty ceglastoczerwone, duże, średnicy do 3 cm. Owoce drobne, żółtawe, o nieregularnie bruzdowanej powierzchni. Japonia. Bardzo cenny i wartościowy krzew wcześniej kwitnący (kwiecień), szczególnie do małych przydomowych ogródków, na niskie rabaty i do ogródków skalnych. Wymaga słonecznych stanowisk i żyznej gleby w wysokiej kulturze.

93. — **lagenaria Rehd.** — Pigwowiec chiński.

Krzew ciernisty, wysokości do 2 m, o wyprostowanych i grubych gałęziach. Pokrój zmienny. Liście eliptyczne, długości 5-8 cm, z wierzchu błyszczące. Kwiaty szkarłatnoczerwone, duże po 2-6 razem. Kwitnie wcześniej (kwiecień — maj). Owoce duże, jabłkowate, wydłużone, zielonkawożółte, pachnące, dojrzewają we wrześniu. Chiny. Krzew bardzo oryginalnych i dekoracyjny w okresie kwitnienia, lecz nie zupełnie wytrzymały na mrozy. Polecany do województw zachodnich i wybrzeża. Oferujemy krzewy pochodzące z nasion i dlatego zmienne w pokroju, zabarwieniu i wielkości kwiatów oraz owoców.

94. — **'Rubra Grandiflora'** — Krzew niski o płozącym pokroju. Kwiaty karmazynowe, wyjątkowo duże.

95. — **superba Rehd.** — Pigwowiec pośredni.

Krzew wysokości do 1,5 m o bardzo zmiennym pokroju. Gałązki cierniste. Liście krótkoogonkowe z dużymi przylistkami. Kwiaty duże, okazałe, średnicy do 5 cm, ciemnoczerwone lub różowe, ukazujące się na gałązkach w początku maja. Owoce jabłkowate, zielone, po dojrzeniu żółte i bardzo aromatyczne, zmienne w kształcie i wielkości. Mieszaniec Ch. japonica speciosa rozpowszechniony w uprawie w licznych odmianach. Wymaga żyznej, nie zachwaszczanej i często spulchnianej gleby. Nieco wrażliwy na mrozy.

96. — **'Boule de Feu'** — Krzew średnio silnie rosnący. Kwiaty duże pomarańczowoczerwone. Kwitnie obficie.

97. — **'Etna'** — Tworzy mały krzew. Kwiaty w kolorze cynobrowym. Efektowne w nasadzeniach grupowych.

98. — **'Fire Dance'** — Krzew o pokroju płożącym, wysokości do 1 m. Kwiaty duże o kolorze krwistoczerwonym. Obficie kwitnąca odmiana nadająca się do nasadzeń w grupach.
99. — **'Holandia'** — Krzew szybko rozrastający się do 1,5 m. wysokości. Kwiaty duże, szkarłatnoczerwone, bardzo obficie kwitnący. Nadaje się do nasadzeń w grupach i pojedynczo.
100. — **'Nicoline'** — Krzew szeroko rozrastający się, 1-1,5 m wysokości. Kwiaty bardzo duże, obficie kwitnący, barwa kwiatów szkarłatnoczerwona.
101. — **'Crimson and Gold'** — Krzew słabo rosnący, wysokości do 1 m. Kwiaty duże ciemnoczerwone. Kwitnie i owocuje bardzo obficie.
102. **Cercidiphyllum japonicum S. et. Z.** — Grujecznik japoński. Rodzina **Cercidiphyllaceae** — grujecznikowate.
 Drzewo wysokości do 12 m, często o wielu pniach pokrytych łuszczącą się korowiną. Korona regularna, szerokopiramidalna, niskougałęziona. Pędy cienkie czerwobrazowe, błyszczące. Liście pojedyncze, okrągłe lub jajowatosercowate, na brzegu karbowanopilkowane. Jesienią zabarwiają się na żółto, pomarańczowo, a przed opadnięciem i krótko po opadnięciu wydzielają dość silny, przyjemny zapach. Są to rośliny dwupiennie. Kwiaty niepozorne, czerwonawe pojawiają się na gałązkach przed rozwojem liści. Owoce — niewielkie, zielone szyszki 1,5-2 cm długie. Jest to drzewo pochodzące z Japonii, wytrzymałe na niskie temperatury. Wymaga gleb żyznych, wilgotnych, dobrze rośnie w półcieniu. Jest to jedno z najbardziej efektownych drzew wschodnioazjatyckich uprawianych w naszym klimacie. Szczególnie piękny jesienią, gdy liście zmieniają barwę. Polecany jest do parków i zieleńców w miastach.
103. **Colutea arborescens L.** — Moszenki południowe. Rodzina **Leguminosae** — Strączkowate.
 Krzew nieco podobny do karagany syberyjskiej, lecz słabiej rosnący. Gałązki pokryte szarą włóknisto łuszczącą się korą. Liście pierzaste 9-13 listkowe. Kwiaty dość duże, żółte, w luźnych gronach, rozkwitają od maja do sierpnia, bardzo nierównomiernie. Strąk charakterystycznie pęcherzykowato rozdęty, po dojrzeniu błoniasty i szeleszczący. Europa południowa. Krzew odporny na mrozy, suszę i zanieczyszczone powietrze. Wymaga słonecznych, ciepłych stanowisk.
- Cornus** — Dereń. Rodzina **Cornaceae** — Dereniowate.
 Krzewy, rzadziej drzewa. U wielu gatunków pędy czerwone, błyszczące. Liście całobrzegie z wyraźną i regularną siecią nerwów bocznych. Kwiaty drobne, białe, żółte, u niektórych gatunków efektow-

ne i oryginalne. Owoce białe, czerwone lub czarne, podobne do jagody. Liczne gatunki w umiarkowanej strefie półkuli północnej. Dość znacznie różnią się cechami morfologicznymi i wymaganiami glebowymi.

104. — **alba L. Dereń biały.**

Krzew szybko rosnący, wysokości do 2 m, o pokładających się i zakrzewiających gałęziach dzięki czemu rozrasta się szerzej tworząc z czasem szerokie, gęste kępy. Gałązki czerwone, szczególnie intensywnie zabarwione zimą. Azja północno-wschodnia. Syberia. Krzew odporny na mrozy, u nas często spotykany i dziczejący. Wymaga gleb wilgotnych, żyznych. Rośnie również na bagnistych i torfiastych. Znosi długotrwałe zalanie wodą. Gatunek wybitnie światłożądny. Polecany do dużych parków, zadrzewień przydrożnych i osiedlowych.

105. **Cornus alba 'Kesselringii' — odm. Kesselringa.**

Krzewy dość silnie rosnące o pędach purpurowobrązowych do czarnobrązowych, liście w okresie rozwijania się ciemnobrązowe.

106. **Cornus alba 'Sibirica' — odm. syberyjska.**

Odmiana słabiej rosnąca, krzewy niższe od derenia białego, o bardzo charakterystycznych jaskrawoczerwonych pędach. Jesienią liście przebarwiają się na kolor ciemnofioletowy.

107. **Cornus alba 'Variegata' — odm. pstrolistna.** Krzew podobny do poprzednich o charakterystycznych liściach szarawozielonych z białym nie regularnym obrzeżeniem.

107a. — **mas L. Dereń jadalny.**

Wysoki krzew, w starszym wieku często przyjmujący formy drzewokowate (5 - 6 m). Rośnie wolno. Liście jajowate, długości do 10 cm, w jesieni żółte lub czerwone. Kwiaty żółte w główkowatych baldaszkach, rozwijają się przed liśćmi (marzec-kwiecień). Kwitnie corocznie obficie. Owoce czerwone, elipsoidalne długości do 1,5 cm, jadalne o cierpkim smaku, używane na przetwory nalewki, dżemy, dojrzewają we wrześniu. Europa południowa i południowo-wschodnia. Odporny na mrozy i suszę. Wymaga żyznych, głębokich gleb i słonecznych, ciepłych stanowisk.

108. — **stolonifera 'Flaviramea' — Dereń rozłogowy odm. złotokora.**

Krzew do 1,5 m wysoki, szeroko rozrastający się w duże kępy. Pędy i starsze gałązki pokryte złotozieloną, gładką, byszczącą korą. Owoce białe. Odmiana gatunku północnoamerykańskiego. Krzew odporny na mrozy. Wymaga żyznych, wilgotnych gleb i pełnego oświetlenia. Do parków, zieleni osiedlowej i zadrzewień przydrożnych. Dobrze znosi warunki miejskie.

Cotoneaster — Irga. Rodzina Rosaceae — Różowate.

Niewysokie krzewy (1-2 m) często płożące. Liście drobne, całobrzegie, jajowate, eliptyczne lub obrągłe, często od spodu kutnerowato owłosione. Kwiaty drobne, niepozorne, białe lub różowe, osadzone pojedynczo, miłodajne. Owoce drobne, kuliste, czerwone lub czarne, dojrzewają od sierpnia do października i długo utrzymują się na gałązkach. U wielu gatunków owoce są bardzo dekoracyjne. Liczne gatunki w Europie i w Azji, przeważnie rosnące w górach, na skałach, w miejscach słonecznych. Wiele gatunków to cenne krzewy ozdobne o wszechstronnym zastosowaniu w terenach zieleni. Szczególnie efektowne w okresie dojrzewania owoców i jesiennego przebarwiania liści. Wymagają dość żyznych, głębokich, przepuszczalnych gleb, najlepiej wapiennych. Winny być sadzone w pełnym słońcu. Niektóre gatunki są cennymi krzewami żywopłotowymi.

109. — **congestra Baker.** — Niski zwarty krzew do 1 m wysokości, zimozielony. Gałęzie w młodocianym stadium omszone. Liście owalne 6-12 mm długie, zielone, spodem blaszka liściowa biaława. Kwiaty różowobiałe, owoce jasnoczerwone.
110. — **dielsiana Pritz.** — **Irga Dielsa.**
Krzew wysokości do 1,5 m, szeroki o łukowato zwisających gałęziach. Pędy gęsto owłosione. Liście jajowatoeliptyczne, od spodu gęsto owłosione. Owoce kuliste, czerwone, błyszczące, bardzo dekoracyjne. Chiny. Krzew dość odporny na niskie temperatury. W jesieni liście przebarwiają się wspaniale na kolor żółtopomarańczowy. Nadaje się na żywopłoty, niecięte szpalery oraz do grupowego sadzenia w parkach i w zieleni osiedlowej. Odporny na suszę.
111. — **franchetii Bois.** — Krzew średniej wielkości. Owoce szkarłatnopomarańczowe. Pochodzi z Chin. Krzew bardzo ozdobny.
112. — **divaricata R. et W.** — **Irga rozkrzewiona.**
Krzew wysokości do 1,5 m, szeroko rozgałęziony. Liście drobne, eliptyczne, ciemnozielone, z wierzchu błyszczące, w jesieni wspaniale przebarwiające się na kolor szkarłatnoczerwony. Owoce ciemnozielone, bardzo dekoracyjne, obficie pokrywają gałązki i długo utrzymują się na krzewie. Chiny. Jeden z najpiękniejszych gatunków szczególnie w jesieni (wrzesień). Nieco wrażliwy na mrozy. Szczególnie polecany do parków i zieleni osiedlowej. Wymaga troskliwej pielęgnacji gleby.
113. — **dammeri Schneid** — **Irga Dammera.**
Jest to krzew zimozielony o płożących po ziemi długich pędach. Liście skórzaste i gładkie. Pędy skąpo ulistnione, z wierzchu ciemno-

zielone, a pod spodem niebieskozielone. Kwiaty białe, pojedyncze, kwitnie w maju i czerwcu. Owoce kuliste, szkarłatne, błyszczące. Na mróz zupełnie wytrzymały, nadaje się do obsadzania skarp i ogródków skalnych. Pochodzi z Chin.

114. — **horizontalis Decne** — Irga pozioma.

Niski krzew do 1 m, o szeroko rozpostartych gałęziach i wachlarzowato ułożonych pędach. Liście półzimozielone, drobne, koliste, błyszczące, w jesieni wrzesień) intensywnie pomarańczowe i szkarłatne, gęsto osadzone na gałązkach. Owoce jasnoczerwone, dość duże, kuliste, długo utrzymują się na krzewie, bardzo dekoracyjne. Zachodnie Chiny. Jeden z najpiękniejszych krzewów ozdobnych, szczególnie efektowny w okresie jesiennego zabarwiania liści i dojrzewania owoców. Dość odporny na mrozy, ale w okolicach o surowych zimach przemarza. Wymaga starannej pielęgnacji gleby (spulchnianie i odchwaszczanie). Przede wszystkim do ogródków skalnych, na murki, kamienie, słoneczne skarpy itp.

115. — — **'Wilsonii'** — Irga pozioma odm. **Wilsona**.

Krzew silnie rosnący, wysokości 1-1,2 m. Gałęzie bardzo wyprostowane. Owoce ciemnoczerwone. Liście wcześniej jesienią opadające.

116. — **moupinensis Franch.** — Irga szerokolistna.

Krzew silnie rosnący, wysokości do 3 m, o pędach gęsto owłosionych, nieco zwisających. Liście duże do 10 cm), ciemnozielone, błyszczące, spodem filcowato owłosione, ostrokończyste. Owoce czarne. Chiny. Krzew bardzo dekoracyjny, o liściach przebarwiających się w jesieni na kolor ciemnobrązowy. Znosi ocienienie. Nadaje się do sadzenia pojedynczo, w grupach oraz na szpalery i cięte żywopłoty.

117. — **multiflora calocarpa Rehd et Wils.**

Krzew dorastający do wysokości 2 m. Pędy błyszczące czerwono-brązowe o końcach wygiętych w dół. Kwiaty bardzo duże. Obficie kwitnie i owocuje. Pochodzi z Azji.

118. — **nitens Rehd. et Wils.**

Bardzo ładny krzew do 2 m wysokości, liście błyszczące na wierzchu. Liście bardzo ładnie przebarwiają się jesienią. Kwiaty różowobiałe, owoce dojrzałe czarne.

119. — **praecox Vilm. — Andr. — Irga wczesna (= C. adpressa var praecox Bais et Berth).**

Krzew niski o gałęziach pokładających się po ziemi, nieregularnie powyginanych, podobny do *C. horizontalis*. Liście okrągłe z falistym brzegiem, średnicy 8-12 mm. Kwiaty białe. Owoce kuliste, jaskra-

woczerwone, średnicy do 15 mm, większe niż u *C. horizontalis*. Krzew jest oryginalny i dekoracyjny, jeśli tylko jest właściwie zastosowany i odpowiednio pielęgnowany. Nadaje się przede wszystkim na skarpy bylinowe i do ogródków skalnych. Wymaga słonecznych stanowisk.

120. — *salicifolia* Franch. — Irga wierzbolistna.

Półzimozielony lub zimozielony krzew, o charakterystycznie łukowato wygiętych pędach. Dorasta do wysokości 3-4 m. Liście wąskoliptyczne, pomarszczone i silnie błyszczące do 8 cm długie. Kwiaty zwarte, kwitnie w czerwcu. Owoce czerwone dojrzewają w październiku. Pochodzi z zachodnich Chin. Wrażliwy na mróz, zalecany tylko dla zachodniej części kraju.

121. *Corylus avellana* L. — Leszczyna pospolita. Rodzina Betulaceae — Brzozowate.

Krzew silnie rosnący, wysokości do 4 m, pospolity w lasach, w parkach i po zaroślach. Odznacza się małymi wymaganiami glebowymi, znosi dość znaczne ocienienie. Owoce jadalne, lecz owocuje nierównomiernie. Polecany do zadrzewień krajobrazowych, szczególnie przydrożnych oraz do parków. Nadaje się na niecięte szpalery.

122. *Crataegus oxyacantha* 'Paul's Scarlet' — Głóg dwuszyjkowy odm. pełnikwiątowa karmazynowa.

Drzewo wysokości do 5 m o gęstej, kulistej, regularnej koronie. Kwiaty pełne, różyczkowate, ciemnoczerwone. Kwitnie w końcu maja zwykle bardzo obficie. Owoców nie zawiązuje. Polecany przede wszystkim dla zieleni miejskiej i osiedlowej (obsadzanie ulic, placów, boisk itp.).

123. *Citissus nigricans* L. Szczodrzeniec czerniejący. Rodzina Leguminosae — Strączkowate.

Krzew wysokości do 1 m o wzniesionych gałęziach. Cała roślina przylegająco owłosiona. Liście trójlistkowe. Kwiaty żółte, motylkowate, w wyprostowanych, bezlistnych gronach. Kwitnie w czerwcu. Europa środkowa. W Polsce pospolity, rośnie na suchych, słonecznych zboczach i w widnych lasach sosnowych.

124. — *scoparius* Link. — Żarnowiec miotlasty. Krzew o wysokości do 1,5 m o wyprostowanych, miotlastych, ciemnozielonych gałęziach. Pędy różgowate, graniaste i nagie. Liście drobne, pojedyncze lub trójlistkowe. Kwiaty zlocistożółte, duże po 1-2 w kątach liści wzdłuż pędów. Kwitnie bardzo obficie w maju lub w czerwcu. Europa. W Polsce najczęściej zdziczały przy drogach, na brzegach lasów, na skarpach nasypów itp. Rośnie na suchych, piaszczystych glebach

nie zawierających wapna (kwaśnych). Wymaga miejsc słonecznych i ciepłych stanowisk. Przemarza w czasie surowych zim.

125. — **praecox Wheeler.** — Jest to mały krzew, wyjątkowo ozdobny w okresie kwitnienia. Kwitnie w pierwszej połowie maja, bardzo obficie. Kwiaty koloru kremowego. Wymaga stanowisk słonecznych i lekkich gleb piaszczystych.

126. **Daphne eneorum L.** — **Wawrzynek główkowaty. Thymelaeaceae** — **Wawrzyńkowate.**

Krzewinka do 20 cm wysokości, o cienkich pokładających się pędach. Liście zimozielone, skórzaste, małe i wąskie. Kwiaty różowopomarańczowe, zebrane w główkach, pachnące. Kwitnie w kwietniu i maju. W lasach znajduje się pod ochroną. Charakteryzuje się dużą tolerancją w stosunku do gleby, dobrze rośnie na stanowiskach ciepłych i dobrze naświetlonych. Zastosowanie do ogródków skalnych.

- Deutzia** — **Zylistek. Rodzina Saxifragaceae** — **Skalnicowate.**

Krzewy o sztywnych, wyprostowanych pędach i łukowato przewieszających się gałązkach pokrytych jasnoszarą lub brązową, łuszczącą się korą. Liście pojedyncze, jajowate lub eliptyczne, gwiazdkowato owłosione i szorstkie, brzegiem ostro piłkowane. Kwiaty białe lub różowe, drobne, zebrane w gęste kwiatostany, nadzwyczaj dekoracyjne. Kwitną corocznie bardzo obficie w drugiej połowie maja i w czerwcu. Owoce bez znaczenia zdobniczego. Około 50 gatunków we wschodniej Azji. Niektóre są od dawna uprawiane w ogrodach i parkach, wydały szereg pięknych odmian i mieszańców, również o kwiatach pełnych.

Zylistyki należą obok tawułów, jaśminowców, forsycji i wajgeli do najpiękniejszych krzewów ozdobnych i nie powinno ich brakować w żadnym parku lub ogrodzie. Są to niestety, z małymi wyjątkami wrażliwe na mrozy. Podczas surowych zim przemarzają części nadziemne, lecz szybko odrastają nowe pędy. Wymagają gleby dość żyznej, dostatecznie wilgotnej i starannie pielęgnowanej. Posadzone w glebie zadarnionej rosną słabo i wkrótce giną. Znoszą ocienienie i kwitną również obficie w pełnym słońcu jak i pod koronami drzew.

127. — **glabrata Kom.** — **Zylistek gładki.**

Krzew wysokości do 2 m, dość silnie rosnący. Liście duże, grube, jajowatolancetowate, długości do 10 cm, prawie gładkie. Kwiaty duże, białe, w gęstych kwiatostanach. Kwitnie późno (koniec czerwca) i bardzo obficie. Korea. Krzew stosunkowo odporny na mrozy.

128. — **hybrida 'Perle Rose'.**

Jedna z odmian mieszańca *D. diskolor* i *D. longifolia*. Rośnie dość

silnie. Kwiaty duże, różowawe. Kwitnie obficie i późno koniec czerwca). Polecana dla okolic o łagodnych zimach i dużej wilgotności powietrza) wrocławskie, zielonogórskie, szczecińskie).

129. — *magnifica* Rehd. — **Żylistek okazały.**

Mieszaniec *D. scabra* i *D. vilmorinae*. Krzew silnie rosnący, wysokości do 2 m, o wyprostowanych pędach i łukowatozwisających gałęziach. Kwiaty białe, pełne w gęstych kulistych wiechach. Kwitnie wcześniej — maj, i bardzo obficie. Jeden z najpiękniejszych żylistków, lecz wrażliwy na mrozy i polecany tylko dla Polski zachodniej i częściowo środkowej.

130. — *rosea* Rehd. — **Żylistek różowy.**

Krzew wysokości (do 1,5 m), gęsty i szeroko rozgałęziony. Kwiaty pojedyncze dzwonekowane, z zewnątrz białe, wewnątrz różowe. Kwitnie wcześniej maj) niezwykle obficie. Jest mieszańcem *D. gracilis* i *D. purpurascens*. Należy do najpiękniejszych żylistków. Krzew odporny na mrozy, polecany do małych, przydomowych ogrodów do parków i zieleni osiedlowej. Wymaga szczególnie troskliwej pielęgnacji gleby.

131. — *scabra* Thunb. — **Żylistek szorstki.**

Krzew silnie rosnący, wysokości do 2,5 m, o sztywnych, wyprostowanych, bardzo szorstkich młodych pędach. Kwiaty białe, dość duże, o szeroko rozchylonych płatkach. Kwitnie późno (koniec czerwca) i obficie. Japonia. Chiny. Dość wrażliwy na niskie temperatury, polecany tylko dla regionów o łagodnych zimach (województwa zachodnie).

132. — — '*Candidissima*' — odm. **śnieżnobiała.**

Kwiaty pełne, różyczkowate, czystobiałe. Kwitnie późno (czerwiec) i bardzo obficie. Krzew rośnie silnie. Na mrozy średnio odporny.

133. — — '*Plena*' — odm. **pełnokwiatowa.**

Podobna do poprzedniej tylko kwiaty z zewnątrz różowawe. Krzew również rośnie silnie i kwitnie późno koniec czerwca), oraz obficie.

134. — — '*Watereri*' — odm. **Waterera.**

Kwiaty pojedyncze, białe, z zewnątrz różowawe. Krzew rośnie bardzo silnie i kwitnie obficie (czerwiec — lipiec).

135. *Elaeagnus angustifolia* L. — **Oliwnik wąskolistny. Rodzina Elaeagnaceae — Oliwnikowate.**

Krzew lub niewysokie drzewko o pędach ciernistych. Cała roślina zwłaszcza pędy i liście, srebrzysto owłosione. Liście wąskie, lancetowate, długości do 8 cm. Kwiaty drobne, cytrynowożółte, bardzo sil-

nie i przyjemnie pachnące czerwiec-lipiec). Owoce elipsoidalne lub kuliste, długości do 2 cm, przed dojrzewaniem srebrzyste, po dojrzewaniu żółte lub brunatne. Europa południowa, Mała Azja i Azja Środkowa. Krzew dość odporny na suszę. Dobrze rośnie na glebach piaszczystych i kamienistych. Wymaga pełnego oświetlenia. Również odporny na zasolenie gleby i zanieczyszczenie powietrza dymami, gazami, pyłami. Jeden z podstawowych krzewów dla zadrzewień rekultywacyjnych, zwłaszcza w obrębie dużych miast i okręgów przemysłowych. Nadaje się także doskonale do zadrzewiania suchych zboczy, miejsc skalistych itp. Również efektowny krzew do parków i zieleni osiedlowej.

136. — **multiflora**. — Krzew wysokości do 3 m. Pędy brązowe, bez cierni. i błyszczące, owoce długości do 2,5 cm, czerwone. Występowanie Chiny, Japonia.

137. **Evonymus europaea L. Trzmielina europejska. Rodzina Celastraceae — Dławiszowate.**

Wysoki krzew lub niskie drzewko o szerokiej koronie. Pędy sztywne, ciemnozielone, czterograniaste z korkowymi listwami. Liście eliptyczne lub jajowate, nagie, drobne, piłkowane. Kwiaty drobne, niepozorne. Owocem jest czerwona, mięsista torebka, która po dojrzewaniu pęka i wypadają z niej nasiona otoczone jaskrawopomarańczową osnówką. Dojrzewają w końcu września lub w październiku, są bardzo dekoracyjne i długo utrzymują się na krzewie. Pospolity krzew krajowy. Rośnie na żyznych, próchnicznych glebach. Znosi słabe zacielenie. Do zadrzewień krajobrazowych, przydrożnych, a także osiedlowych w miastach. Liście są corocznie obżerane przez gąsienice i krzewy należy opryskiwać preparatami owadobójczymi.

138. **Exochorda racemosa Rehd. — Obiela wielkokwiatowa. Rodzina Rosaceae — Różowate.**

Krzew, wysokości do 3 m. Na starszych gałęziach i na pniach kora łuszczy się szerokimi płatami. Liście pojedyncze, odwrotnie jajowate, ku wierzchołkowi ząbkowane, sinozielone. Kwiaty duże, białe o płasko rozpostartych płatkach, zebrane w luźne grona długości do 10 cm. Kwitnie bardzo obficie w drugiej połowie maja. Chiny. Krzew wytrzymały na mrozy i suszę, o małych wymaganiach glebowych. Sądzić należy w pełnym oświetleniu, pojedynczo na trawnikach lub niewielkimi grupami.

139. **Fagus silvatica L. — Buk zwyczajny. Rodzina; Fagaceae — Bukowate.**

Drzewo wysokości do 30 m, o szerokiej, gęstej koronie. U drzew rosnących samotnie często pień rozdziela się już nisko nad ziemią na

potężne konary. Liście eliptyczne, długości 4-10 cm i szerokości 2,5-6 cm, z wierzchu ciemnozielone i błyszczące, od spodu jaśniejsze, matowe. Występowanie — Europa, przez Polskę przebiega wschodnia granica zasięgu buka. Buk zwyczajny jest przede wszystkim powszechnie uprawiany w lasach, ale stanowi też ważny element zadrzewień parkowych. Wymaga żyznych, lecz przewiewnych i dostatecznie wilgotnych gleb.

Forsythia — Forsycja. Rodzina Oleaceae — Oliwkowate.

Krzew dość silnie rosnący o żółtych lub zielonkawych nagich pędach z pustym, komorowopodzielonym rdzeniem. Liście pojedyncze, rzadziej na długopędach trójlistkowe, nagie. Kwiaty żółte, dość duże, krótkoszypułkowe, po kilka w pęczkach lub pojedynczo, rozkwitają wcześniej wiosną (marzec-kwiecień), przed rozwojem liści.

Kwitną długo i obficie. Kilka gatunków w Azji, jeden w Europie, w uprawie liczne mieszańce i odmiany. Forsycje należą do najpiękniejszych krzewów ozdobnych ze względu na bardzo obfite, wczesne kwitnienie. Niestety podczas surowych zim pączki kwiatowe przemarzają. Są powszechnie sadzone w parkach i ogrodach w krajach o łagodnych zimach. Wymagają żyznych, dostatecznie wilgotnych, głębokich gleb. Znoszą ocienienie. Polecane przede wszystkim do parków, zadrzewień osiedlowych, ogrodów przydomowych itp. Sądzić należy w grupach lub w formie nieciętych szpalerów.

140. — **intermedia 'Densiflora'** — Forsycja pośrednia odm. gęstokwiatowa. Krzew silnie rosnący, do 2 m wysokości. Kwiaty jasnożółte gęsto pokrywające gałązki.
141. — — **'Primulina'** — odm. pierwiosnkowa. Podobna do poprzedniej. Kwiaty jasnożółte. Kwitnie bardzo obficie.
142. — — **'Spectabilis'** — odm. okazała. Krzew silnie rosnący. Kwiaty duże, ciemnożółte. Kwitnie nadzwyczaj obficie, lecz pączki często przemarzają. Polecana tylko dla okolic o łagodnych zimach.
143. — — **'Vitelina'** — odm. ciemnożółta. Kwiaty o szerokich płatkach, ciemnożółte.
144. — — **'Lynwood'** — Krzew rośnie silnie do 2,5 m. Kwiaty bardzo duże o szerokich płatkach. Intensywnie żółte. Krzew bardzo obficie kwitnie. Odmiana wyhodowana w Północnej Irlandii.
145. — — **'Spring Glory'**. — Krzew o pędach lekko zwisających, około 2 m wysoki. Liście jasnożółte jajowatolancetowate do 12 cm długie,

- żywozielone. Kwiaty jasnożółte. Odmiana obficie kwitnąca (kwiecień). Jest to jedna z najładniejszych odmian, dość łatwo przemarza.
146. — cv. **'Fontanna'** — (= **F. ovata X intermedia 'Vitellina'**).
Krzew dość silnie rosnący, wysokości do 2,5 m, o sztywnych, wyprostowanych gałęziach. Kwiaty duże, ciemnożółte, o szerokich rozchylonych płatkach. Kwitnie bardzo wcześnie (koniec marca — kwiecień) i obficie. Pączki odporne na przemarzanie. Odmiana wyhodowana w 1952 r. w Arboretum Kórnickim i przed kilku laty po raz pierwszy wprowadzona do produkcji szkółkarskiej. Polecana również dla Polski środkowej i wschodniej.
147. — cv. **'Helios'** — (= **F. ovata X intermedia 'Vitellina'**).
Krzew wysokości do 2 m, gęsto ugałęziony, o szerokiej, kulistej koronie, kwiaty ciemnożółte o wyprostowanych i nieco skręconych płatkach. Kwitnie wcześnie, kilka dni przed odmianami forsycji pośredniej, bardzo obficie i długo (2-3 tygodnie). Również odmiana kórnicka, niedawno wprowadzona do uprawy. Odporna na mrozy.
148. — cv. **'Kanarek'** — (= **F. intermedia 'Sepctabilis' X ovata**).
Krzew dość silnie rosnący (do 2 m), o prosto wzniesionych, sztywnych płatkach. Kwitnie wcześnie (marzec), bardzo obficie. Pędy i pączki wykazują znaczną odporność na mrozy. Odmiana wyhodowana w Kórniku wprowadzona do produkcji szkółkarskiej.
149. — cv. **'Maluch'** — Krzew słabo rosnący, o regularnym, zwartym pokroju. Liście drobne i wąskie. Kwiaty niewielkie, gęsto osadzone na gałązkach. Kwitnie wcześnie i bardzo obficie. Odporny na mrozy. Pączki kwiatowe nie przemarzają nawet podczas surowych zim. Odmiana wyhodowana w Kórniku, od kilku lat w produkcji szkółkarskiej. Polecana do małych, przydomowych ogródków.
150. **Fraxinus excelsior L.** — **Jesion wyniosły. Rodzina Oleaceae — Oliwkowate.**
Powszechnie znane drzewo krajowe o szerokiej, kopulastej koronie. Kora na pniu gładka, na pędach jednorocznych zielonkawoszara. Liście duże, pierzaste, późno rozwijają się na wiosnę. Najlepiej rośnie na żyznych, wilgotnych, a nawet podmokłych glebach, lecz równocześnie wykazuje znaczną zmienność ekologiczną i jest wytrzymały na suszę. Może rosnąć także na glebach piaszczystych. Często sadzony przy drogach.
151. **Fraxinus excelsior f. globosa** — **Jesion wyniosły odm. kulista.**
Forma karłowata o gęstej, kulistej koronie, średnicy do 2,5 m. Szczepiona na wysokim pniu, stosowana jako drzewo uliczne w miastach. Liстки drobne i wąskie.

152. — — **'Pendula'** — **Jesion wyniosły odm. zwisająca.**
Drzewo o szerokiej, parasolowatej koronie i silnie zwisającymi gałęziami. Szczepiony na wysokim pniu (w ograniczonej ilości).
153. — **ornus L.** — **Jesion mанныy.**
Małe drzewo do 10 m wysokości z zaokrągloną koroną. Liście zwykle 5-7 na ogonkach, od wydłużonych do zaokrąglonych, krótko zastrżone 3-7 cm długie. Kwiaty białe, pachnące z bardzo wąskimi płatkami zebrane w gęste wiechy. Kwitnie w maju-czerwcu. Jest to gatunek odporny na suszę światłolubny.
154. **Hibiscus syriacus L.** — **Ketmia. Rodzina: Malvaceae — Ślazowate.**
Jest krzewem pochodzącym ze wschodniej Azji. Wyrasta do 2 m wysokości. Liście ma jajowato-linowate, krójkłapowe, ząbkowane, szarzielone. Kwiaty duże w kształcie trąbki, kwitnie sukcesywnie od lipca do września. Rośliny należy umieszczać w pełnym słońcu. W gruncie jest nie zupełnie odporny na mrozy, na okres zimy rośliny należy okrywać.
155. **Hippophae rhamnoides L.** — **Rokitnik zwyczajny. Rodzina Elaeagnaceae — Oliwnikowate.**
Krzew, rzadziej niewysokie drzewko. Pędy cierniste. Wydaje liczne odrośla korzeniowe i szeroko rozrasta się zajmując znaczną przestrzeń. Liście wąskie, lancetowate, długości do 4 cm, szarzielone, od spodu srebrzyste i pokryte brúnatnymi łuszczkami, na brzegu podwinięte. Roślina dwupienna, (oddzielnie okazy męskie i żeńskie). Kwiaty drobne, niepozorne, wiatropylne. Owoce drobne, kuliste lub elipsoidalne, jaskrawopomarańczowe, bardzo gęsto okrywają gałązki i długo utrzymują się na krzewie. Europa, Azja. Krzew bardzo odporny na mrozy i suszę, o skromnych wymaganiach glebowych. Używany do utrwalania wydm piaszczystych i suchych skarp. Wymaga pełnego oświetlenia. Polecany także do parków i zadrzewień przydrożnych. Owoce zawierają wysoki procent witamin i są w niektórych krajach (Syberia) używane na przetwory.
156. **Holodiscus discolor** — **Pustokrzęźnik różnobarwny. Rodzina Rosaceae — Różowate.**
Krzew wysokości 2-3 m, luźno ugałęziony, o cienkich, wdzięcznie przewieszających się pędach. Liście szeroko jajowate, długości 4-7 cm, drobno kłapowane, od spodu miękko owłosione. Kwiaty drobne, kremowobiałe, w okazałych, szerokich, zwisających wiechach. Kwitnie obficie w końcu czerwca lub na początku lipca. Am. Płn. Krzew stosunkowo odporny na mrozy, bardzo dekoracyjny i oryginalny w okresie kwitnienia, mało wymagający w uprawie. Polecany do zieleni osiedlowej, parkowej i do małych przydomowych ogródków.

157. **Hydrangea macrophylla 'Coerulea'** — Hortensja ogrodowa odm. niebieska. Rodzina Saxifragaceae — Skalnicowate.
Niski krzew o grubych, nagich, mięsistych pędach. Liście duże, szerokoeliptyczne, nagie, ząbkowane. Kwiaty w płaskich podbaldachach, wewnętrzne ciemnoniebieskie, skrajne (płonne) niebieskie lub fioletowe. Kwitnie w lipcu i w sierpniu. Jedna z wielu odmian gatunku pochodzącego z Japonii. Wymaga żyznej, wilgotnej gleby i starannej pielęgnacji. Można sadzić w miejscach cienistych i nasłonecznionych. Wszystkie pędy należy corocznie przycinać. Polecana na rabaty i do małych ogródków.
158. — — **'Goliath'** — Krzew niski. Kwiaty silnie różowe lub purpurowoniebieskie bardzo duże. Jedna z najładniejszych odmian nadająca się do małych ogródków.
159. — — **'King George'** — Krzew niski, o kwiatach różowych. Liście piłkowane.
160. — — **Heinrich Seidel**. Krzew niski, o kwiatach ognistoczerwonych do purpurowych. Rośnie najlepiej w półcieniu.
161. — — **'Mariessi'** — Krzew niski. Kwiaty pomarańczowe. Na glebach silnych kwiaty w kolorze niebieskim. Pochodzi z Japonii.
162. — — **'Maculata'** — odm. plamista.
Jak poprzedni tylko liście biało obrzeżone lub z białymi plamami. Rośnie słabiej. Wymaga bardzo żyznych, próchnicznych gleb i dużej ilości opadów. Tylko dla najcieplejszych regionów kraju.
163. — **arborescens 'randiflora'** — Hortensja krzewiasta wielkokwiatowa. Krzew do 1 m wysokości, o dość luźno osadzonych pędach. Liście okrągławe z sercowatymi nasadami, ząbkowane, szorstkie. Kwiaty płonne, białe, kwiatostany duże do 20 cm średnicy. Kwitnie w lipcu-sierpniu. Dość odporny na mrozy.
164. — **paniculata Sieb.** — Hortensja bukietowa.
Krzew silnie rosnący, wysokości do 4 m. Liście jajowate, duże, długości do 15 cm, naprzeciwległe lub po 3 w okółku. Kwiaty białe w dużych, stożkowatych wiechach długości do 25 cm, część kwiatów płonnych. Kwitnie w lipcu i sierpniu. Chiny, Japonia, Sachalin. Odporna na mrozy, wymaga słonecznych stanowisk i żyznych, wilgotnych gleb.
165. — **serrata DC** — Hortensja piłkowana.
Krzew wysokości do 1,5 m o cienkich, wyprostowanych gałęziach. Pędy nagie. Liście szerokoeliptyczne, długości do 10 cm regularnie

tostany. Owoce suche, szpeciniasto owłosione. Chiny. Jeden z najpiękniejszych krzewów ozdobnych dotychczas mało spotykany w uprawie, szczególnie dekoracyjny w czasie kwitnienia i w jesiennym przebarwieniu liści. Stosunkowo odporny na mrozy i o małych wymaganiach glebowych. Znosi ocienienie. W parkach może być sadzony pod koronami drzew. Polecany do zieleni osiedlowej. Nadaje się na niecięte szpalery.

170. *Laburnum alpinum* Bercht, et Presl. — **Złotokap alpejski. Rodzina Leguminosae — Strączkowate.**

Krzew o prosto wzniesionych, zielonkawych gałęziach. Dorasta do 4-5 m wysokości, czasem tworzy małe drzewka. Liście trójlistkowe, spodem srebrzysto owłosione. Kwiaty żółte, pachnące, kwitnie obficie w maju. Europa południowa, Alpy. Krzew dość odporny na mrozy. Najlepiej rośnie na glebach wapiennych, szybko nagrzewających się głębokich i w miejscach nasłonecznionych. Bardzo efektowny w okresie kwitnienia. Polecamy do parków i zieleni osiedlowej. Sadzić należy pojedynczo na trawnikach, lub w niewielkich, luźnych grupach. Chronić przed zwierzyną.

171. — *anagyroides* Med. — **Złotokap zwyczajny.**

Podobny do poprzedniego, lecz silniej rosnący. Wiechy kwiatowe krótsze, luźniejsze i kwiaty słabo pachnące. Europa południowa. Wymagania siedliskowe i zastosowanie podobne.

172. *Ligustrum obtusifolium* var. *regelianum* (Kochne) Rehd. — **Ligustr tepolistny odm. Regela.**

Krzew wysokości do 2 m, o gałęziach ułożonych niemal poziomo i szeroko rozpostartych. Pędy i liście od spodu gęstoowłosione. Owoce czarne. Występuje w Jordanii. Krzew wytrzymały na mrozy. Nadaje się na szerokie, nieformowane szpalery, oraz do sadzenia pojedynczo w parkach i zieleńcach. Jeden z najpiękniejszych ligustrów.

173. — *vulgare* L. **Ligustr zwyczajny. Rodzina oleaceae — Oliwkowate.**

Kwiaty drobne, białe, o mdłym zapachu. Owoce czarne, blyszczące dojrzewają we wrześniu i przez całą zimę pozostają na krzewie. Europa południowa. Krzew powszechnie u nas uprawiany. Stosowany najczęściej na żywopłoty. Jest odporny na mrozy i suszę, mało wymagający w stosunku do gleby. Często kroć przycinany tworzy zwarte żywopłoty od niskich 0,5 m do średnio wysokich (2 m).

174. — — **'Atrovirens' — odm. zimozielona.**

Liście ciemnozielone, w jesieni zmieniające zabarwienie na kolor

purpurowobrązowy. Długo utrzymują się na gałązkach. Szczególnie cenny na żywopłoty.

175. — — '*Aureo variegatum* — odm. *pstrolistna*.

Liście żółto-zielone (wiosną) lub tylko z żółtymi plamami. Rośnie słabiej. Sadzić należy w pełnym słońcu, bo tylko wówczas liście przybierają intensywnie żółte zabarwienie.

176. — *vulgare* '*Chlorocarpum*' — odm. *zielonowocowa*.

Krzew rośnie silnie i odznacza się sztywnymi gałęziami. Owoce zielonkawożółte.

177. *Lonicera ledebouri* Eschsch. — Suchodrzew Ledeboura. Rodzina *Caprifoliaceae* — Przewiertniowate.

Krzew wysokości do 2 m, szeroko rozgałęziony. Pędy grube, graniaste. Liście duże, długości do 12 cm, szeroko eliptyczne, z wierzchu błyszczące. Kwiaty pomarańczowe, rurkowane, długości do 2 cm, z zewnątrz gruczołowo owłosione i lepkie, osadzone na długich szypułkach i otoczone dużymi kubkowatymi podkwiatkami. Am. Płn. Krzew dość odporny na mrozy, jednak wrażliwy na suszę. Polecany do parków i zieleni osiedlowej.

178. *Lonicera maackii* Maxim. — Suchodrzew Maacka.

Krzew silnie rosnący, wysokości 3-4 m, rzadko ugałęziony. Młode pędy owłosione. Liście jajowate z długim wyciągniętym wierzchołkiem, długości 6-8 cm, spodem owłosione. Kwiaty czystobiałe, dość duże pachnące, krótkoszypułkowe, bardzo gęsto osadzone na gałązkach. Kwitnie zwykle obficie w końcu maja lub na początku czerwca. Owoce kuliste, ciemnoczerwone, błyszczące, dojrzewają w październiku i długo utrzymują się na gałęziach. Chiny. Jeden z najpiękniejszych suchodrzewów, odporny na mrozy i choroby. Nadaje się na wysokie, niecięte szpalery-żywopłoty oraz do sadzenia w formie grup w parkach i zieleni osiedlowej. Dobrze znosi ocienienie.

179. — *maximowiczii* Maxim. — Suchodrzew Maksymowicza.

Krzew wysokości do 2 m, szeroko rozgałęziony, gęsty. Liście eliptyczne, długości 3-7 cm, ciemnozielone. Kwiaty drobne, fioletoworóżowe (maj). Owoce czerwone. Chiny. Krzew odporny na mrozy i choroby liściowe. Znosi ocienienie. Przede wszystkim dla zieleni osiedlowej w miastach. Sadzić pojedynczo lub w grupach.

180. — *purpusi* Rehd. — Suchodrzew Purposa (= *L. fragrantissima* X *standishii*).

Krzew wysokości do 2 m, gęsty, o pędach sztywnych, szczeciniasto owłosionych. Liście półzimozielone, jajowate, długości do 10 cm. Kwiaty kremowobiałe, bardzo silnie pachnące. Kwitnie wcześniej

marzec-kwiecień), przed rozwojem liści. Owoce czerwone. Krzew bardzo oryginalny, lecz nieco wrażliwy na mrozy. Wymaga żyznej, wilgotnej gleby i osłoniętych stanowisk. Polecany przede wszystkim dla Polski Zachodniej.

181. — *spinosa* var *albertii* Rehd. — **Suchodrzew ciernisty odm. Alberta.**

Niski krzew, słabo rosnący (do 80 cm), o cienkich, wiotkich, długich, łukowato wzniesionych lub przewieszających się pędach. Liście równowąskie, długości 2-3 cm, sinozielone, Kwiaty drobne, lilaróżowe, ukryte wśród liści (maj). Jagody ciemnopurpurowe. Góry Azji Środkowej. Cenny krzew dla małych ogródków, zwłaszcza dla obsadzania kamienistych skarp, zboczy, murków i skał. Jest odporny na mrozy i suszę. Wymaga słonecznych stanowisk.

182. — *standishii* Jacq. — **Suchodrzew Standisha.**

Krzew wysokości do 2 m. Młode pędy szczeciniasto owłosione. Liście półzielone, jajowato wydłużone do wąsko lancetowatych, długości do 10 cm, szorstko owłosione. Kwiaty kremowobiałe i różowe, drobne, bardzo silnie i przyjemnie pachnące, rozrasta się wcześniej wiosną (marzec-kwiecień) przed liśćmi. Chiny. Krzew wrażliwy na niskie temperatury. Polecany dla cieplejszych okolic Polski (regiony zachodnie). Wymaga żyznych, dostatecznie wilgotnych gleb. Znosi ocienienie.

183. — *tatarica* L. — **Suchodrzew tatarski.**

Krzew silnie rosnący, wysokości do 4 m. Kwiaty najczęściej różowe, rzadziej białe, osadzone na długich szypułkach. Kwitnie bardzo obficie w maju — lub w początkach czerwca. Europa połudn. — wschodnia, Azja Środkowa. Krzew często u nas sadzany, bardzo odporny na mrozy i na suszę, o małych wymaganiach glebowych. Dobrze rośnie w miastach i znosi znaczne zanieczyszczenie powietrza. Szczególnie piękny w okresie kwitnienia i dojrzewania owoców. Polecany do parków, zadrzewień osiedlowych, przydrożnych i wiejskich.

184. — *xylostemum* L. — **Suchodrzew zwyczajny.**

Krzew do 2 m wysoki, szeroko rozgałęziony, o pędach gęsto owłosionych. Liście również miękko owłosione, szerokoeliptyczne lub jajowate, długości 3-6 cm, na wierzchołku zaokrąglone. Kwiaty żółtawobiałe, drobne, zakwitają w drugiej połowie maja. Jagody ciemnoczerwone, kuliste, dojrzewają w sierpniu. Europa i zachodnia Azja, pospolicie także rośnie dziko w Polsce. Krzew o małych wymaganiach glebowych, odporny na suszę i zanieczyszczenia powietrza, bardzo dobrze rośnie w miastach. Polecany do parków, zieleni osie-

dlowej oraz zadrzewień krajobrazowych. Nadaje się także na cięte żywopłoty.

185. **Liriodendron tulipifera L. — Tulipanowiec amerykański. Rodzina: Magnoliaceae — magnoliowate.**

Drzewo w naszych warunkach osiągające wysokość 20 - 30 m. Korona regularna, szeroka lub stożkowata. Pień pokryty głęboko bruzdowaną korowiną. Liście ustawione skrętolegle, ogonkowe, o bardzo charakterystycznej formie blaszki. Blaszka ta ma długość 6-10 cm i jest takiej samej szerokości, z ostrymi klapami bocznymi. Barwa liści z wierzchu jasnozielona, od spodu niebieskozielona. Kwiaty kształt mają podobny do tulipanów, osadzone są pojedynczo. Owocostany szyszkowate, długości 6-8 cm, długotrzymujące się na gałązkach, w zimie lub wiosną rozpadają się na wąskie brązowawe skrzydłaki. Pochodzi z Ameryki Północnej. Zalecany może być do nasadzeń w dużych parkach. Sadzić należy pojedynczo na miejscach szczególnie eksponowanych. Jest to jedno z najbardziej oryginalnych i najładniejszych drzew uprawianych w naszych parkach. Wyjątkowo ozdobny jesienią. Tulipanowce wymagają gleb żyznych, odpowiednio wilgotnych.

186. **Liquidambar styraciflua L. — Ambrowiec amerykański. Rodzina: Hamamelidaceae — Oczarowate.**

Pochodzi z Ameryki Północnej. Drzewo w swojej ojczyźnie osiąga do 45 m, o szeroko stożkowatej koronie i prostym pniu pokrytym głęboko bruzdowaną korowiną. Pędy czerwonobrunatne, często z korowatymi naroślami. Liście dłoniasto klapowane szerokości 10-18 cm, u nasady sercowate, z wierzchu błyszczące i ciemnozielone, od spodu jaśniejsze z kępkami brunatnych włosków w kątach nerwów, po rozręciu pachnące. Jesienią przebarwiają się wspaniale na kolor purpurowofioletowy lub żółty. Kwiaty niepozorne, bezpłatkowe. W naszych warunkach ambrowiec amerykański wyrasta w niewysokie drzewa. W młodości wrażliwy na mrozy. Wymaga żyznych, dostatecznie wilgotnych gleb i cieplejszych stanowisk. Bardzo ładne drzewo parkowe, wyjątkowo efektowne jesienią po przebarwieniu się liści. W naszych szkółkach otrzymano ciekawą formę ambrowca o korkowatych naroślach już na jednorocznych pędach i liściach głębokoklapowanych. Pokrój tego drzewka jest stożkowaty. Pięknie przebarwia się w okresie jesieni na kolor purpurowo-czerwony dlatego został nazwany 'Czerwony październik'.

187. **Lycium halimifolium Mill. — Kołcowój zwyczajny. Rodzina Solana-ceae — Psiankowate.**

Krzew wysokości do 2 m o cienkich, bardzo długich i wiotkich,

szarych, łukowato zwisających, ciernistych pędach. Wydaje liczne odrośla korzeniowe i przez to rozrasta się szeroko tworząc duże kępy lub nawet całe zarośla. Liście wąskie, lancetowate, szarzielone, długości 2-6 cm. Kwiaty drobne, lilapurpurowe, niepozorne, ukryte wśród liści, ukazują się od czerwca do września. Jagody szkarłatnoczerwone, wydłużone, zwykle nieliczne. Europa połudn.-wschodnia, Mała Azja. Krzew u nas często dziczyały i sadzony przy drogach wiejskich, na śmietnikach, na skarpach. Odporny na mrozy, bardzo odporny na suszę. Wymaga żyznych, głębokich, ciepłych gleb, najnajlepiej glinkowatych oraz słonecznych stanowisk. Doskonale rośnie w trudnych warunkach miejskich oraz w okręgach przemysłowych. Niezastąpiona roślina do umacniania skarp, stromych zboczy itp.

188. **Magnolia kobus DC.** — **Magnolia japońska.** Rodzina **Magnoliaceae-Magnoliowate.**

Najczęściej niewysokie drzewo o szerokiej koronie na niskim pniu. Pączki kwiatowe widoczne już jesienią, duże, gęsto owłosione. Liście odwrotnie jajowate, długości 10-12 cm. Kwiaty duże, białe, średnicy 10-12 cm, o wydłużonych, szeroko rozchylonych płatkach. Zakwita wcześniej wiosną (kwiecień) przed rozwojem liści. Owocostany czerwone, nieregularnie poskręcane, długości 8-12 cm. Nasiona czarne otoczone purpurową osnówką. Japonia, Korea. Wytrzymała na mrozy i najłatwiejsza w uprawie spośród wszystkich magnolii. Wymaga żyznej, próchnicznej i umiarkowanej wilgotnej gleby.

189. **liliflora 'Nigra'** — **Magnolia purpurowa odm. czarna.**

Krzew niski i słabo rosnący, o zwartej budowie. Kwiaty duże do 12 cm długości najciemniejsze z magnolii, ciemnopurpurowe zewnątrz jaśniejsze. Kwitnie długo. Wykazuje pewną wrażliwość na mrozy.

190. — **loebneri Kache.** — Jest mieszańcem **Magnolia kobus** × **stellata**. Duży krzew albo drzewko, obficie kwitnące już na młodych egzemplarzach. Kwiaty z licznymi białymi płatkami w kształcie pasków, pachnące. Kwitnie w kwietniu. Nie wymagająca w stosunku do gleby. Na mróz dość odporna.

191. — **salicifolia Maxim** — **Magnolia wierzbolistna.**

Małe szerokostozkowate drzewo lub duży krzew o delikatnych pędach. Liście zwykle wąskie, podobne do liści wierzby, czasami owalne, zwykle lekko sinawe od spodu. Zakwitają w młodym wieku. Kwiaty są białe, pachnące, z reguły o sześciu wąskich płatkach. Magnolia ta zakwita wcześniej przed pojawieniem się liści. Liście,

kora i drewno po zgnieceniu wydzielają przyjemny cytrynowy zapach.

192. — *soulangeana* Soul, Bod. — **Magnolia pośrednia.**
Duży krzew lub drzewo wysokości do paru metrów. Liście długie odwrotnie szerokojajowate długości do 123 cm słabo pachnące. Kwitnie w drugiej połowie kwietnia. Kwitnie długo i bardzo obficie. Kwiaty ukazują się przed rozwojem liści. Jest to najczęściej w kraju uprawiana magnolia. Zimuje dość dobrze w całej Polsce.
193. — *x soulangeana* 'Alba' — Jest to krzew silnie rosnący. Kwiaty bardzo duże, białe, lekko pachnące. Kwitnie dość późno.
194. — — 'Alba Superba' — Magnolia pośrednia odm. wspaniała. Krzew do 5 m wysokości. Kwiaty białe o słabym zapachu.
195. — — 'Aleksandrina' — Krzew silnie rosnący, wysokości do 5 m. Kwiaty duże, długości do 10 cm, o szerokich płatkach i działkach, różowate, u nasady płatków ciemnoróżowe. Kwitnie w końcu kwietnia.
196. — — 'Amabilis' — **Magnolia pośrednia odm. miła.**
Krzew o słabym wzroście. Kwiaty białe zaróżowione z zewnątrz, ukazują się przed rozwojem liści.
197. — — 'Lennei' — **Magnolia pośrednia odm. Lennego.**
Krzew szeroki, dość silnie rosnący, o dużych obowatych liściach do 25 cm długich. Kwiaty charakterystyczne, ogromne kielichy o mięsistych płatkach. Kwiaty różowopurpurowe na zewnątrz prawie białe. Kwitnie kwiecień-maj.
198. *Magnolia x soulangeana* 'Rustica Rubra' 'Rubra'). — **Magnolia.**
Silnie rosnąca odmiana, jedna z najlepszych do nasadzeń w ogródkach. Liście owalne. Kwiaty w kształcie wielicha o płatkach różowoczerwonych.
199. — *x soulangeana* 'Speciosa' — Krzew silnie rosnący. Kwiaty bardzo duże, białe, z zewnątrz zaróżowione. Odmiana ta kwitnie bardzo późno jednocześnie z rozwojem liści.
200. — *stellata* Maxim. — **Magnolia gwiazdzista.**
Krzew wysokości do 3 m, czasem niskie drzewko o szerokiej koronie. Rośnie dość wolno. Młode pędy gęsto, jedwabisto owłosione. Liście odwrotnie jajowate, długości 5-10 cm, o pofalowanym brzegu u nasady wąsko klinowate. Kwiaty białe, pachnące, o licznych (12-15) wąskich płatkach, średnicy 7-8 cm. Kwitnie wcześniej (przed

rozwojem liści) i zwykle bardzo obficie. Japonia. Odporna na mrozy, bardzo dekoracyjna i oryginalna. Polecana do małych przydomowych ogródków.

201. — **stellata 'Rosa'** — **Magnolia gwiazdzista odm. różowa.**

Krzew wysokości do 2 m, gęsto ugałęziony, szeroko rozpostarty. Liście wąsko eliptyczne lub odwrotnie wąsko-jajowate. Kwiaty białe o płatkach na zewnętrznej stronie różowozabarwione złożone z 12-18 listków okwiatu, szeroko rozpostarte w formie gwiazdy. Kwitnie w połowie kwietnia przed rozwojem liści. Jest to krzew o dużych walorach ozdobnych. Wymaga miejsc słonecznych i osłoniętych od wiatru.

202. **Maclura pomifera (Raf.) Schn.** — **Żółtnica pomarańczowa. Rodzina Moraceae — Morwowate.**

Drzewo, rzadziej krzew, pochodzi ze wschodniej części Ameryki Północnej i w swojej ojczyźnie dorasta do wysokości 20 m. Gałązki opatrzone silnymi cierniami długości do 2 cm. Drewno bardzo twarde, złocistożółte. Korowina na starszych pniach bruzdowana. Liście ustawione skrętoległe, pojedyncze, jajowate długości 5-12 cm. W jesieni przed opadnięciem żółte. Jest to roślina dwupienna. Kwiaty niepozorne, żeńskie w kulistych gęstych główkach, męskie w krótkich kłosach lub gronach. Owoce niełupki, zebrane w duży, kulisty jasnozielony owocostan, wielkości dużej pomarańczy, utrzymują się długo na roślinach, jeszcze po opadnięciu liści. Żółtnica jest niezbyt wytrzymała na niskie temperatury. Może być uprawiana w zachodniej części Polski. Wymaga gleb żyznych, odpowiednio wilgotnych i dobrego nasłonecznienia. Przemarznięta szybko regeneruje.

203. **Malus purpurea 'Eleyi'** — **Rodzina Rosaceae — Różowate.**

Krzew lub małe drzewko o szerokiej koronie. Liście ciemnoczerwone (zwłaszcza młode). Kwiaty duże, pojedyncze, ciemnopurpurowe, średnicy 3,5 cm. Owoce drobne, purpurowoczerwone. Kwitnie jednak obficie w początkach maja. Jedna z najpiękniejszych odmian jabłoni purpurowej.

204. — — **'Lemoinei'** — (**M. purpurea**). Niewysokie drzewko lub krzew. Liście ciemnopurpurowe, zwłaszcza wczesnym latem maj-czerwiec. Kwiaty karminowo-purpurowe, pojedyncze lub półpełne, średnicy do 4 cm. Kwitnie corocznie bardzo obficie.

205. — — **'Kobendza'** (**M. purpurea**). Kwiaty karminoworóżowe (w pączkach czerwone), duże, średnicy do 4 cm, o płatkach słabo rozchylnych, zwisające na długich szypułkach. Jedna z najpiękniejszych odmian w grupie purpurowej. Kwitnie bardzo obficie w połowie maja.

206. — — **'Makowiecki'** (*M. purpurea*). Drzewko dość silnie rosnące, o gęstej, kulistej koronie. Kwiaty ciemnopurpurowe, duże w płasko rozpostartych, szerokich płatkach. Kwitnie obficie. Odmiana o bardzo ciemnym zaberwieniu kwiatów.
207. — **floribunda Sieb.** — **Jabłoń kwiecista.**
Szeroki krzew lub niskie drzewko, o dużej średnicy korony. Kwiaty w pęczkach karminowoczerwone, rozwinięte różowe, szybko bieleją. Kwitnie bardzo obficie, szczególnie ozdobna gdy są w pąkach. Pochodzi z Japonii.
208. — **sargentii Rehd.** — **Jabłoń Sargenta.**
Krzew wysokości do 2 m lub niskopienne drzewo o szerokiej koronie. Gałęzie często cierniste, poziomo ułożone. Liście jajowate, długości 5-8 cm, ostro piłowane. W jesieni przebarwiają się na żółto i pomarańczowo. Kwiaty drobne lecz bardzo liczne i obficie okrywające gałązki, w pękach karminoworóżowe, rozwinięte białe. Kwitnie w marcu. Owoce kuliste, drobne, średnicy do 1 cm, ciemnoczerwone. Pochodzi z Japonii. Jest wytrzymała na mróz, szczególnie polecana do małych ogródków. Zasługuje na rozpowszechnienie w całym kraju.
209. **Morus alba** — **Morwa biała. Rodzina Moraceae-Morwowate.**
Drzewo dorastające do 15 m. Liście gładkie i błyszczące, często nieco szorstkie, na spodzie z kępkami białych włosków. Od wieków znana i sadzana w Azji ze względu na hodowlę jedwabników. W Europie od XI-XII wieku. Najlepiej sadić na glebach lekkich, dość suchych i słonecznych. Na takich stanowiskach jest mniej narażona w czasie surowych zim. Można je sadić również w żywopłotach.
210. **Phellodendron amurense Rupr.** — **Korkowiec amurski. Rodzina Rutaceae — Rutowate.**
Drzewo do 15 m wysokości z szeroką, spłaszczoną koroną. Kora gruba i korkowata, głęboko spękana. Liście nakrzyżległe, pierzaste do 35 cm długości. Pochodzi z Mandżurii. Charakteryzuje się dużą odpornością na mróz, szkodniki i choroby. Posiadamy w bardzo ograniczonej ilości.
211. **Photinia villosa DC.** — **Głógownik kosmaty. Rodzina Rosaceae-Różowate.**
Krzew, rzadziej małe drzewko wysokości do 5 m. Liście odwrotnie jajowate, długości do 8 cm, osadzone na bardzo krótkim ogonku, równomiernie ostro piłowane, jesienią przybierające barwę pomarańczową lub szkarłatną. Kwiaty białe, o średnicy 12 mm, zebrane w drobne baldachogrona. Kwitnie w czerwcu. Owoce jajowate do 8

mm, jaskrawoczerwone dojrzewają we wrześniu. Roślina ta występuje w Japonii i Chinach. Głogownik ma dość duże wymagania w stosunku do gleby, nie zupełnie odporny na mroz. Posiadamy w bardzo ograniczonej ilości.

Philadelphus — Jaśminowiec, Rodzina Saxifragaceae — Skalnicowate.

Krzewy od niskich i słabo rosnących do wysokich — silnie rosnących. Pędy pojedyncze, krótkoogonkowe, eliptyczne lub jajowate, najczęściej odległe ząbkowane. Kwiaty białe lub kremowobiałe, zwykle duże, często przyjemnie pachnące, rzadziej stojące na gałązkach pojedynczo. Kwitną corocznie i bardzo obficie w końcu maja lub w czerwcu. Około 50 gatunków w umiarkowanej strefie półkuli północnej. Ponadto w uprawie otrzymano liczne mieszańce i odmiany (głównie w szkółkach Lemoine'a w Nancy), o dużych, często pełnych kwiatach. Jaśminowce są krzewami o wysokich wartościach dekoracyjnych. Wcześniej rozwijają liście wiosną, są gęsto ulistnione, kwitną obficie i długo, są bardzo odporne na mrozy, suszę, zanieczyszczenie powietrza, mało wymagające w stosunku do gleby i znoszące ocienienie. Znajdują szerokie zastosowanie w parkach, w zieleni miejskiej, osiedlowej, a także wiejskiej. Z powodzeniem używane być mogą na zwarte, niecięte szpalery, do obsadzania dziedzińców szkolnych, boisk, placów zabaw itp. Przycięte silnie odrastają i w ten sposób należy je co kilka lat odmładzać.

212. — californicus Benth. — Jaśminowiec kalifornijski.

Krzew wysokości do 2,5 m, silnie rosnący, gęsto i szeroko rozgałęziony, o grubych, wyprostowanych pędach. Kwiaty duże, średnicy do 3 cm, czystobiałe, pachnące, w wyprostowanych wiechach. Kwitnie późno (koniec czerwca) i obficie. Am. Płn. Krzew odporny na mrozy.

213. — coronarius L. — Jaśminowiec wonny.

Krzew wysokości do 2,5 m, dość silnie rosnący, szeroki i gęsto ugałęziony. Kwiaty drobne, kremowobiałe, bardzo silnie i przyjemnie pachnące, zakwitają w połowie czerwca. Europa połudn. Krzew odporny na mrozy i suszę. Znosi dość silne ocienienie. Dawniej często sadzony w parkach i po wsiach. Obecnie rzadki w uprawie. Polecany na niecięte żywopłoty oraz do kompozycji grupowych w parkach.

214. — falconeri Sarg. — Jaśminowiec Falkonera.

Krzew wysokości do 1,5 m o cienkich, łukowato zwisających gałązkach pokrytych brązową korą. Liście wąskie, wydłużone. Kwiaty czystobiałe, słabopachnące. Kwitnie w czerwcu, bardzo obficie. Przy-

drobne, gwiazdkowate, o wąskich zaokrąglonych i skręconych płatkach, przypuszczalnie mieszańców niewiadomego pochodzenia. Jeden z najpiękniejszych jaśminowców, o bardzo oryginalnych kwiatach, odporny na mrozy.

215. — **lemoinei** — **'Erectus'** — Krzew słabo rosnący, wysokości do 1 m, o cienkich, wyprostowanych gałązkach. Kwiaty drobne, pachnące, pojedyncze, średnicy do 3 cm, o wąskich, wydłużonych płatkach ułożonych krzyżowo. Kwitnie wcześniej (koniec maja) i obficie. Cenna odmiana dla małych, przydomowych ogródków, także dla zieleni osiedlowej. Wymaga starannej pielęgnacji gleby. Nie może być sadzony w trawnikach i pozostawiony bez pielęgnacji.
216. — — **'Manteau d'hermine'** — Krzew wysokości do 1 m, gęsty, o cienkich gałązkach. Kwiaty półpełne lub pełne o słabym zapachu, po 3-5 na szczytach pędów bocznych. Kwitnie bardzo obficie. Ze względu na słaby wzrost wymaga troskliwej pielęgnacji gleby.
217. — **pubescens** Lois. — **Jaśminowiec owłosiony.**
Krzew bardzo silnie rosnący, wysokości do 4 m, o grubych, wyprostowanych pędach pokrytych szarą korą. Liście szerokie, eliptyczne lub jajowate, duże, długości do 10 cm, spodem gęsto owłosione. Kwiaty czystobiałe, bezwonne, średnicy do 4 cm, o szerokich i słabo rozchylonych płatkach, zebrane w wielokwiatowe, wyprostowane grona (koniec czerwca). Kwitnie bardzo obficie. Am. Płn. Jeden z najpiękniejszych jaśminowców, bardzo odporny na mrozy i suszę. Rośnie nawet w warunkach słabej pielęgnacji gleby, nie obawia się zatrudnienia, bardzo odporny na zanieczyszczenie powietrza. Znosi nawet silne ocienienie i w takich warunkach również obficie kwitnie. Nadaje się do parków, zieleni osiedlowej oraz na wysokie, niecięte szpalery.
218. — **virginialis** **'Alabaster'**. Krzew silnie rosnący, wysokości do 3 m. Kwiaty kremowobiałe, pojedyncze, średnicy do 4 cm, słabo pachnące, w luźnych, wydłużonych kwiatostanach wysokości 7-8 cm. Kwitnie obficie i późno (druga połowa czerwca). Odmiana wyhodowana w Arboretum Kórnickim, od niedawna w produkcji szkółkarskiej.
219. — — **'Albatre'** — Krzew silnie rosnący, wysokości do 2 m. Kwiaty duże, pojedyncze, czystobiałe, o kubkowatej koronie. Kwitnie bardzo obficie i późno (koniec czerwca).
220. **Philadelphus x virginialis** **'Girandole'**.
Krzew wysokości do 1,5 m, słabo rosnący. Kwiaty półpełne, czysto-

białe, średnicy 6-8 cm, pachnące, po 5-7 w gronach. Kwitnie bardzo obficie.

221. — — **'Kalina'** — Krzew wysokości 1,5 — 2 m, o zwartym, wyprostowanym pokroju. Liście jasnozielone, szeroko lancetowate z wyraźnymi ząbkami. Kwiaty pojedyncze, czystobiałe, średnicy 3-4 cm, o słabych rozchylonych płatkach, dość silnie pachnące. Kwiatostany 5-9 kwiatowe. Kwitnie obficie i bardzo późno (koniec czerwca-lipiec). Bardzo oryginalna i piękna odmiana.

222. — — **'Karolinka'** — Krzew dość silnie rosnący, wysokości do 2 m, o zwartym pokroju. Kwiaty pojedyncze lub półpełne, czystobiałe, pachnące, średnicy 3-4 cm, o szerokich płatkach odgiętych przy przekwitaniu na zewnątrz. Kwiatostany gęste, główkowate, długości 6-8 cm, osadzone na długich pędach kwiatonośnych. Kwitnie w drugiej połowie czerwca bardzo obficie. Odmiana wyhodowana w Kórniku.

223. — — **'Rusalka'** — Krzew wysokości 1,5 do 2 m, luźno ugałęziony. Liście ciemnozielone, drobno ząbkowane, długości 3-5 cm. Kwiaty półpełne, średnicy 3,5 — 4 cm. Płatki wydłużone, gwiazdkowato rozpostarte. Kwitnie wcześniej (połowa czerwca) i obficie.

224. — — **'Virginal'** — Krzew wysokości do 2,5 m, silnie rosnący, o grubych, szarych pędach i wyprostowanych gałęziach. Kwiaty pełne, pachnące, średnicy 4-5 cm, w wyprostowanych gronach. Płatki szerokie i pucharowato wysklepione. Kwitnie późno (koniec czerwca-lipiec) i obficie. Jeden z najpiękniejszych jaśminowców.

225. **Physocarpus intermedius Schn. Pęcherznica pośrednia. Rodzina Rosaceae — Różowate.**

Krzew podobny do tawuły. Rośnie bardzo silnie, wysokości 2-3 m, gęsty i szorstki. Kora na starszych gałęziach jasnobrunatna, intensywnie łuszcząca się szerokimi płatami. Liście trójklapowe, długości 3-5 cm, młode nieco owłosione, starsze nagie. Kwiaty drobne, szarobiałe lub różowe, pachnące, w niewielkich, gęstych baldachowatych kwiatostanach, mało efektowne. Kwitnie w maju. Owoce — torebki, różowawe, szeleszczące po dojrzeniu. Am. Płn. Krzew bardzo odporny na mrozy i suszę, mało wymagający w stosunku do gleby. Doskonale znosi warunki miejskie i okręgów przemysłowych. Wymaga pełnego oświetlenia. Najlepiej rośnie na glebach suchych, piaszczystych i wapiennych. Polecany do parków, zadrzewień przydrożnych, osiedlowych, a zwłaszcza do zadrzewień nieużytków. Również na niecięte żywopłoty.

226. — **opulifolius Maxim.** — **Pęcherznica kalinolistna.**

Podobny do poprzedniego. Kora brązowa, bardzo silnie łuszcząca się na starszych gałęziach. Liście często 5-klapowe. Am. Pin. Wymagania i zastosowanie jak gatunek poprzedni.

227. — — **'Luteus'** — **odm. żółtolistna.**

Liście jasnożółte, szczególnie intensywnie zabarwione wiosną i wczesnym latem. Sadzić należy w miejscach nasłonecznionych i z daleka widocznych. Tworzy efektowne, barwne plamy, zwłaszcza na tle krzewów o ciemnozielonym zabarwieniu listowia.

Populus — Topola. Rodzina Salicaceae — Wierzbowate.

Drzewa szybko rosnące, przeważnie osiągające potężne rozmiary (do 35 m wysokości). Liście pojedyncze, czasem klapowane i pokryte srebrzystym kutnerem, w jesieni pięknie żółto przebarwione. Kwiaty wiatropylne w zwisających, wiotkich kotkach ukazują się przed rozwojem liści marzec-kwiecień). Owoce-torebki dojrzewają w maju i pękając wyrzucają wraz z nasionami duże ilości śnieżnobiałego puchu. Rośliny dwupienne (osobno drzewa męskie i żeńskie). Znane są liczne gatunki w umiarkowanej strefie półkuli północnej. Ponadto w uprawie otrzymano szereg mieszańców i odmian, z których wiele odznacza się bardzo szybkim wzrostem i one przede wszystkim są dzisiaj powszechnie uprawiane.

Topole wymagają, wbrew rozpowszechnionej opinii, żyznych świeżych i umiarkowanie wilgotnych gleb. Źle rosną, chorują i wkrótce giną na glebach zbyt suchych jałowych, jak również na glebach kwaśnych, torfiastych, bagnistych z wodą stagnującą. Znoszą długie zalanie wodą, lecz musi to być woda płynąca powodziowa), zawierająca dużo powietrza. W pierwszych latach po posadzeniu źle znoszą zachwaszczenie gleby, a zwłaszcza zadarnienie i dlatego staranna pielęgnacja gleby polegająca na intensywnym jej spulchnianiu i odchwaszczaniu jest jednym z warunków dobrego wzrostu tych drzew. Wymagają pełnego oświetlenia i obfitego nawożenia gleby. Wiele topoli odznacza się dużą odpornością na zanieczyszczenie powietrza występujące w miastach i w okręgach przemysłowych.

Topole znajdują szerokie zastosowanie w różnego rodzaju zadrzewieniach miejskich i krajobrazowych. Polecane są do dużych zwłaszcza nowo zakładanych parków, zadrzewień przydrożnych nadwodnych i rekultywacyjnych.

228. — **berolinensis Dipp.** — **Topola berlińska.**

Drzewo do 25 m, w młodości szybko rosnące, o zwartej bardzo regularnej, szerokostojkowatej koronie. Pień prosty, pokryty biało-

szarą korowiną. Liście eliptycznojąkowane, na wiosnę po rozwinięciu pokryte żółtym, pachnącym balsamem. Kwiaty tylko męskie. Wcześniej rozwija liście, lecz w jesieni zrzuca je również wcześniej niż inne topole. Jest mieszańcem topoli laurolistnej (*P. laurifolia*) i topoli włoskiej *P. nigra* 'Italica') powstałym w Berlinie około 1872 r. Szeroko rozpowszechniona w uprawie w wielu krajach, również i u nas w Polsce. Doskonale rośnie w miastach i w okręgach przemysłowych.

229. — **canadensis 'Gelrica' — Topola galdryjska.**

Należy do grupy mieszańców euroamerykańskich, które powstały w Europie Zachodniej ze skrzyżowania miejscowej topoli czarnej (*P. nigra*) z północnoamerykańską topolą czarną *P. deltoides* Marsh. Pierwszy taki mieszańiec pojawił się około 1700 r. (*P. canad.* 'Serotina'). Mieszańce te często nazywa się w Europie topolami kanadyjskimi (*P. x canadensis*), jakkolwiek nie mają one nic z tym krajem wspólnego. Należące tu dzisiaj liczne odmiany stanowią podstawową grupę topoli uprawianych w wielu krajach (również u nas) na skalę gospodarczą. Topola 'Gelrica' pochodzi z Holandii znaleziona w prowincji Gelderland. Odznacza się bardzo szybkim wzrostem i jest odporna na choroby. Pień pokryty wybitnie jasną, szarobiałą korą. Tylko drzewa męskie.

230. — — **'Grandis' — Topola francuska. (= P. canadensis 'Regenerata).**

Drzewo o prostym, gładkim pniu i regularnej, zwartej koronie. Tylko drzewa żeńskie. Pochodzi z Francji, gdzie szeroko uprawiano ją już w ubiegłym wieku. Jedna z najcenniejszych odmian wśród mieszańców euroamerykańskich.

231. — — **'I — 214' —** W naszym kraju nowa odmiana topoli, jednak w ostatnich latach coraz częściej uprawiana. Odznacza się niezwykle szybkim wzrostem i pod tym względem nie ma sobie równiej. Tworzy prosty, gładki pień i dość szeroką, luźną koronę. Liście duże, trójkątne. Tylko drzewa żeńskie. Pochodzi z Włoch. Szeroko uprawiana zwłaszcza w krajach Europy południowej. Wymaga żyznych i intensywnie nawożonych gleb.

232. — — **'Marilandica' — Topola holenderska.**

Ostatnio powszechnie u nas sadzona. Tylko drzewa żeńskie. Korona szeroka, kopulasta, gęsta, ze zwisającymi, drobnymi gałęziami. Pień często krzywy, u starszych drzew pokryty głęboko bruzdowaną korowiną. Liście jasnozielone (zwłaszcza wiosną) z charakterystyczną klinowatą nasadą blaszki i długim, wyciągniętym wierzchołkiem. Odporne na choroby i szybko rosnąca, jednak w miastach niepożąda-

ne ze względu na znaczne ilości puchu rozsiewanego w okresie dojrzewania nasion. Polecana przede wszystkim do zadrzewień wiejskich, przydrożnych i krajobrazowych w dolinach rzek, nad jeziorami).

233. — — **'Robusta' — Topola niekłańska'**
Drzewo bardzo szybko rosnące, o zwartej, regularnej koronie i prostym pniu. Męska. Wierzchołkowe liście u młodych drzewek w szkółkach i na plantacjach bardzo duże, ciemnozielone, często czerwono-brunatne. Od wielu lat powszechnie u nas uprawiana. Polecana do zadrzewień miejskich (nie daje puchu) i osiedlowych.
234. — **'Geneva' — Mieszaniec z grupy balsamicznych (P. maximowiczii xberolinensis)** otrzymany w Ameryce Północnej. Odznacza się bardzo szybkim wzrostem, szczególnie w młodości. Korona zawarta, gęsta regularna; pień prosty pokryty jasnoszarą korowiną. Liście szeroko eliptyczne, grube, spodem srebrzyste.
235. — **'Oxford' —** Podobna do poprzedniej, również szybko rosnąca. Liście grube, na pędach wierzchołkowych bardzo duże, krótkoogonkowe.
236. — **'194' —** Mieszaniec *P. maximowiczii* i *P. berolinesis* otrzymany w Ameryce Północnej. Tylko drewa męskie. Pień prosty, gładki pokryty jasnoszarą korą. Liście grube, skórzaste, na pędach wierzchołkowych i odroślach bardzo duże, krótkoogonkowe. Szczególnie dobrze rośnie na glebach ciężkich, gliniastych oraz w klimacie wilgotnym Podgórze).
237. — **'275' —** Mieszaniec *P. maximowiczii* i *P. trichocarpa*. Tylko drewa męskie, rośnie bardzo silnie zwłaszcza na żyznych, gliniastych glebach. Korona dość szeroka, luźna, gęsto ulistniona. Liście duże, ciemnozielone, skórzaste, spodem srebrzystobiałe, na pędach szczytowych bardzo duże. Polecana do zadrzewień miejskich i osiedlowych.
238. — **nigra 'Italica' — Topola włoska (= P. pyramidalis Roz.).**
Powszechnie znane drzewo o wąskiej, piramidalnej koronie. Polecana wyłącznie do zadrzewień miejskich i osiedlowych.
239. — **simonii 'Fastigiata' — Topola chińska odm. piramidalna.**
Drzewo szybkorosnące, wysokości do 18 m, o regularnej, gęstej wrzecionowatej koronie. Gałązki i pędy cienkie, ostro żebrowane. Liście krótkoogonkowe, odwrotnie jajowate, od spodu srebrzystoszare. Chińczy. Cenna i dekoracyjna topola piramidalna, lecz nieco wrażliwa na mrozy, a właściwie przemarzająca u nas najczęściej w czasie mroźnych dni w końcu lutego lub w marcu następujących po dłuższych okre-

sach ocieplenia w ciągu zimy. Przemarznięte drzewa należy krótko przyciąć i pozwolić im zregenerować koronę. Polecana do parków miejskich i zieleni osiedlowej. Odporna na zanieczyszczenia powietrza w okręgach przemysłowych.

240. — **wilsoni Sch.** — **Topola Wilsona.**

Drzewo wolno rosnące, o bardzo regularnej, kulistej koronie złożonej z grubych gałęzi. Pędy nagie, oliwkowozielone, okrągłe. Pączki szczytowe duże, sercowate z zaokrąglonym wierzchołkiem, długości do 20 cm, młode filcowato owłosione, starsze nagie. Chiny. Podobna do topoli wielkolistnej, również bardzo oryginalna i efektowna, tylko do sadzenia pojedynczo na dużych powierzchniach trawników, przede wszystkim w parkach i zieleńcach miejskich.

241. — **lasiocarpa Oliv.** — **Topola wielkolistna.**

Drzewo wolno rosnące, wysokości do 10-12 m, o szeroko stożkowej koronie. Pędy bardzo grube, zielonoszare, w okresie wegetacji filcowato owłosione. Liście bardzo duże, sercowate, długości do 30 cm, młode gęsto-szaro owłosione, starsze tylko od spodu owłosione. Nerwy i ogonek liściowy czerwone. Chiny. Drzewo stosunkowo odporne na mrozy, o bardzo oryginalnym wyglądzie. Tylko do pojedynczego sadzenia w parkach i zieleńcach, w miejscach reprezentacyjnych.

242. **Potentilla fruticosa L.** — **Pięciornik krzewiasty. Rodzina Rosaceae**
— **Różowate.**

Niski zwarty krzew o cienkich, jedwabisto owłosionych pędach i drobnych, 5-7 dzielnych liściach. Kwiaty jasnożółte, średnicy do 3 cm, pojedynczo osadzone na gałązkach. Kwitnie przez całe lato od maja do września. Azja i Ameryka Północna. Krzew wytrzymały na mrozy i suszę, o małych wymaganiach glebowych. Wymaga pełnego oświetlenia i starannie pielęgnowanej gleby. Nadaje się na niskie, niecięte szpalery.

243. — **fruticosa arbuscula** — Jest to niski krzew spokrewniony z *P. fruticosa* odróżniający się owłosionymi pędami oraz charakterystycznymi dużymi brązowymi przylistkami. Liście drobne pięciodelne. Kwiaty duże ciemnożółte pojawiają się na roślinie od połowy lata do późnej jesieni. Występuje w Himalajach.

244. — — **'Katherine Dykes'** — Krzew niski (do 80 cm), słabo rosnący o drobnych liściach. Kwiaty jasnożółte.

245. — — **'Logan'**. — Niski krzew o zwartym pokroju niezmiernie obficie kwitnący przez całe lato. Kwiaty jasnożółte.

246. — — **'Manelys'** — Krzew wysokości do 90 cm. Kwiaty jasnożółte. Kwitnie dość obficie.
247. — — **'Ochroleuca'**. Krzew wysokości do 1,5 m, dość silnie rosnący. Kwiaty białe.
248. **Prunus cerasifera 'Atropurpurea'** — Śliwa wiśniowa odm. czerwono-listna. (= *P. cerasifera* v. *Pisardii* Bailey). Rodzina **Rosaceae** — **Różowate**.
Krzew lub niewysokie drzewko. Liście i pędy ciemnopurpurowe, najintensywniej zabarwione w maju i czerwcu. Kwiaty białe lub różowe, ukazują się przed rozwojem liści (kwiecień — maj). Owoce kuliste, purpurowoczerwone. Bardzo cenna odmiana o ciemnym, trwałym zabarwieniu liści. Polecana do zieleni osiedlowej i zadrzewień miejskich. Sadzić tylko w pełnym słońcu.
249. — **glandulosa 'Alboplena'** — **Wiśnia gruczołowata odm. pełnokwiatowa**.
Niski, słabo rosnący krzew do 1,5 m) o wąskich, lancetowatych liściach. Kwiaty pełne, różyczkowate, drobne, średnicy do 2,5 cm, w pęczkach bladoróżowe, rozwinięte białe. Kwitnie obficie w początku maja. Krzew oryginalny lecz rzadko dotychczas u nas spotykany. Polecany szczególnie do małych ogródków przydomowych.
250. — **incisa Thunb.** — **Wiśnia wczesna**.
Krzew lub małe drzewko wysokości do 3 m, o szerokiej koronie. Liście ostro, podwójnie piłkowane, słabo owłosione, długości do 6 cm, w jesieni wspaniale przebarwiające się na kolor pomarańczowy i szkarłatny. Kwiaty białe lub różowe, rozwijają się długo przed liśćmi, zwykle w drugiej połowie kwietnia. Kwitnie corocznie bardzo obficie. Owoce drobne, purpurowoczerwone, dojrzewają w czerwcu. Japonia. Krzew dotychczas rzadko spotykany w uprawie. Zasluguje na jak najszerze rozpowszechnienie przede wszystkim w parkach i osiedlach miejskich, także w przydomowych ogródkach.
251. — **padus L.** **Czeremcha zwyczajna.** (= *Padus avium* Mill. *Padus racemosa* Gilib.).
Drzewo wysokości do 10 m lub wysoki krzew o zakorzeniających się dolnych gałązkach. Kora nieprzyjemnie pachnąca, gładka. Liście długości do 12 cm, nagie, ostro piłkowane, rozarte nieprzyjemnie pachnące. Kwiaty białe, silnie pachnące, w luźnych zwisających gronach, długości do 15 cm. Kwitnie w maju. Owoce kuliste, czarne z pomarszczoną pestką. Europa, Azja. Pospolity krzew krajowy w wilgotnych lasach i zaroślach, najczęściej w pobliżu wód. Znosi zacięcie, jest mało wymagający w stosunku do gleby, lecz wrażliwy na suszę. Do zadrzewień krajobrazowych i parków.

252. — *serotina* Ehrh. — **Czeremcha amerykańska.**

Drzewo dorastające w sprzyjających warunkach do 20 m wysokości, lub wysoki krzew. Liście eliptyczne długości 5-13 cm, ostro piłkowane, z wierzchu błyszczące zielone, od spodu jasnozielone i wzdłuż głównego nerwu filcowato, rdzawo owłosione. Kwiaty białe, drobne, w gęstych, wzniesionych gronach długości do 14 cm. Kwitnie po rozwoju liści, zwykle w drugiej połowie maja. Owoce czarne, lub brązowoczarne, błyszczące. Ameryka Północna. Powszechnie uprawiana w wielu krajach, głównie w lasach. Odznacza się bardzo skromnymi wymaganiami glebowymi. Znosi nawet silnie ocienienie. Wytrzymała na mrozy i suszę. Nadaje się do zadrzewień, miejsc suchych o glebie piaszczystej i kamienistej. Owoce są chętnie zjadane przez ptaki.

253. *Prunus serrulata* Lindl. — **Wiśnia piłkowana.**

Niskie, o płaskim wierzchołku drzewo z szeroko rozłożonymi gałęziami. Liście jajowate lub jajowatolancetowate, długości 6-12 cm, z wydłużonym wierzchołkiem. Kwiaty białe lub różowe, bezwonne, zebrane po 3-5 w gronach. Kwitnie w maju. Owoce czarne. Występowanie — Japonia, Chiny, Korea. Jedna z najpiękniejszych wiśni ozdobnych nazywana popularnie wiśnią japońską.

254. — *serulata* 'Kanzan' — Drzewo o szerokiej koronie, dość silnie rosnące, wysokości 3-5 m. Liście w chwili rozwijania brązowe. Kwiaty pełne, różyczkowate, ciemnoróżowe w pączkach karminowe. Kwitnie równocześnie z rozwojem liści (maj), obficie. Odmiana najczęściej uprawiana, niesłusznie nazywana 'Hisacura'. Stosunkowo odporna na mrozy.

255. — 'Ojochin' (Senriko).

Drzewo o dużych liściach i dość silnym wzroście. Młode liście są brązowawe i miękkie, potem stają się skórzaste i twarde. Kwiaty pojedyncze, średnicy 5 cm, różowe w pąku, po otwarciu blado różowe, zebrane w wiązki po siedem lub osiem. Kwitnie bardzo obficie, średniowczesnie.

256. — — 'Shirofugen' — Drzewko wysokości do 4 m lub krzew o szerokiej koronie. Liście na wiosnę miedzianobrązowe. Kwiaty w pączkach różowe, w zwisających wiązkiach. Kwitnie późno po rozwoju liści. Tylko dla cieplejszych okolic (Polska Zachodnia).

257. — — 'Tai Haku' — Rośnie silnie i w łagodnym klimacie wyrasta w drzewa wysokości do 6-8 m. Liście duże w chwili rozwijania miedzianobrązowe. Kwiaty bardzo duże, pojedyncze, czysto białe, średnicy do 6 cm.

258. — *subhirtella* Miq. — **Wiśnia różowa.**
Drzewo od małej do średniej wielkości, o zmiennym kształcie. Kwitnie wczesną wiosną w kwietniu. Kwiaty małe, blad różowe. Kwitnie obficie.
259. — *tomentosa* Thunb. — **Wiśnia kosmata.**
Krzew szeroki i gęsto ugałęziony, wysokości do 1,5 m. Pędy gęsto, miękko owłosione. Liście odwrotnie jajowate lub szerokoeliptyczne, długości 4-6 cm, gęsto owłosione, zwłaszcza od spodu. Kwiaty białe lub różowe. Kwitnie obficie przed rozwojem liści w kwietniu. Owoce drobne szkarłatnoczerwone. Pochodzi z Chin. — (północno-zachodnich). Wytrzymała na mrozy, dość wytrzymała na suszę. Bardzo dekoracyjna w okresie kwitnienia, oraz w jesieni gdy przebarwiają się liście na żółto i czerwono.
260. — *triloba* Lindl. — **Migdałek trójklapowy (= *Amygdalus triloba* v. *plena* Dipp.)**
Krzew o długich, ciemnobrązowych pędach, najczęściej szczepiony na pniu aliczy i prowadzony w formie drzewkowej. Liście jajowate, ostro piłkowane, z długim, wyciągniętym wierzchołkiem, na długopędach trójkolorowe. Kwiaty duże, różowe, pełne, rozwijają się na początku maja i gęsto okrywają gałązki. Pochodzi z Chin, gdzie od dawna jest uprawiany. Polecany do małych ogródków. Wymaga żyznej, starannie pielęgnowanej gleby i ciepłych, słonecznych lecz osłoniętych stanowisk.
261. — *yedoensis* 'Shidare Yoshino' — Forma zwisających, szczepiona na wysokim pniu. Kwiaty białe. Wymaga żyznych gleb i starannie pielęgnowanych. Nie należy sadzić w glebie zadarnionej i zachwaszczonej.
262. ***Ptelea trifoliata* L. — Parczelina trójlistkowa. Rodzina Rutaceae — Rutowate.**
Wysoki krzew lub małe drzewko do 8 m wysokości. Korona luźna, liście skrętoległe, trzylistkowe. Kwiaty małe zielonkawobiałe w baldachogronach. Owoce — małe spłaszczone orzechki, otoczone szerokim skrzydełkiem, owoce pozostają częściowo jeszcze w zimie na gałązkach. Jest to krzew miododajny, o dużej odporności na mrozy. Występowanie — USA.
263. ***Rhododendron luteum* Sweet — Różanecznik żółty. Azalia pontyjska. Rodzina Ericaceae — Wrzosowate. (= *Azalea pontica* L.).**
Krzew w sprzyjających warunkach szybko rosnący, wysokości do 3 m. Pędy i pączki gruszołowato owłosione. Liście eliptyczne, brzegiem orzęsione, w jesieni wspaniale przebarwiające się na kolor żół-

ty, ciemnopomarańczowy lub czerwony. Kwiaty żółte, silnie pachnące, w główkowatych gęstych kwiatostanach, rozwijają się w połowie maja, równocześnie z liśćmi. Europa wschodnia, Kaukaz. U nas uprawiany w parkach. Wymaga kwaśnej, wilgotnej gleby. Dobrze znosi ocienienie. Wrażliwy na suszę i zadarnienie gleby. Tylko w szczególnie korzystnych warunkach siedliskowych (gleby leśne), gdzie ukazują się inne rośliny wrzosowate.

264. **Rhus typhina L. — Sumak octowiec.**

Krzew lub małe drzewko, do 5 m wysokości, o regularnej, szerokiej, kopolastej koronie. Pędy grube, sztywne, gęsto brunatno owłosione, z sokiem mlecznym i szerokim brązowym rdzeniem. Wydaje liczne odrośla korzeniowe i szeroko rozrasta się. Liście duże pierzaste, długości do 50 cm, młode gęsto owłosione, starsze nagie, spodem siniozielone, w jesieni przebarwiają się na kolor szkarłatnoczerwony i pomarańczowy. Kwiaty drobne, zielonkawożółte, w gęstych wyprostowanych, stożkowatych wiechach (męskie) i kolbach (żeńskie), gromadnie odwiedzane przez pszczoły (druga połowa czerwca). Roślina dwupienna. Owoce drobne, czerwono owłosione, zebrane w zbite wiechy sterzące ponad liśćmi i długo utrzymujące się na gałązkach. Am. Płn. Krzew bardzo odporny na mrozy i na suszę, mało wymagający w stosunku do gleby. Dobrze rośnie nawet w glebach kamienistych i na głębokich piaskach. Wymaga pełnego oświetlenia. Nadaje się do obsadzania skarp suchych, hałd, piaskowni itp. Również piękny krzew parkowy i dla zadrzewień osiedlowych.

265. **Ribes alpinum L. — Porzeczka alpejska. Rodzina Saxifragaceae — Skalnicowate.**

Krzew wysokości do 2 m, gęsty, szybko rosnący. Liście drobne, trójklapowe, nagie, w jesieni przebarwione na żółto. Kwiaty niepozorne. Owoce szkarłatnoczerwone, błyszczące, w zwisających gronach, niejadalne. Europa. Krzew bardzo odporny na mrozy, o skromnych wymaganiach glebowych. Znosi ocienienie i dobrze rośnie w miastach. Używany na cięte żywopłoty, zwłaszcza w zieleni ulicznej i osiedlowej.

266. — **aureum Pursh. — Porzeczka złota.**

Krzew wysokości do 2 m o sztywnych, wyrpostowanych pędach i łukowato zwisających gałęziach. Liście nagie, 3-klapowe, długości 3-5 cm, w jesieni żółte lub czerwone. Kwiaty żółtożółte w gronach, rozwijających się w początku maja, miododajne. Owoce żółte, pomarańczowe lub czarne, o charakterystycznym zapachu. Am. Płn. Krzew odporny na mrozy i suszę, o małych wymaganiach glebowych. Polecany do parków, zieleni osiedlowej i ulicznej. Wymaga słonecznych

stanowisk. W szkółkarstwie używany powszechnie jako podkładka pod pienne agresty.

267. — **sanquineum Pursh.** — **Porzeczką krwistą.**

Krzew wysokości do 1,5 m o wyprostowanych, sztywnych gałęziach. Pędy i liście gęsto, miętko owłosione. Liście 3-5 klapowe, o tępych klapach. Kwiaty różowe lub krwistoczerwone w zwisających, gruczołowato owłosionych gronach. Kwitnie w początku maja równocześnie z rozwojem liści. Owoce ciemnogrnatowe z silnym nalotem. Am. Płn. Jedna z najcenniejszych porzeczek, lecz wrażliwa na mrozy. Może być uprawiana tylko w Polsce zachodniej i w najcieplejszych okolicach Polski środkowej.

268. **Robinia hispoda L.** — **Robinia szpeciniasta.** Rodzina Leguminosae — **Strączkowate.**

W swojej ojczyźnie niewysoki krzew 1,5 m, w uprawie najczęściej prowadzona w formie piennej (szczepiona). Pędy pokryte brązowymi szczecinkami. Liście nagie, szeroko eliptyczne, prawie koliste. Kwiaty duże, ciemnoróżowe, w niewielkich, szpeciniastych gronach. Gałęzie bardzo kruche i łamane przez wiatry. Tylko dla cieplejszych okolic kraju (Polska zachodnia). Posiadamy w bardzo ograniczonej ilości.

269. — **luxurians Schn.** — **Robinia nowomeksykańska odm. bujna.**

Krzew lub drzewo wysokości do 10 m. Młode pędy gruczołowato, szaro-owłosione, później nagie, pokryte cienkimi cierniami. Listki długości 2-3 cm. Kwiaty białoróżowe, w gęstych, wielokwiatowych, gruczołowato owłosionych, krótkich gronach. Kwitnie od czerwca do sierpnia. Występuje w południowo-zachodnich stanach Ameryki Północnej. Wytrzymała na niskie temperatury. Polecana do nasadzeń w parkach i osiedlach.

270. — **pseudoacacia L.** — **Robinia akacjowa.** **Robinia biała, biała akacja.**

Drzewo wysokości do 25 m o luźnej, szerokiej koronie. Liście nagie, złożone z 7-15 listków, późno rozwijają się na wiosnę. Kwiaty białe z żółtą plamką na żągielku, silnie pachnące, w gęstych, zwisających gronach, długości do 20 cm, bardzo miododajne. Kwitnie obficie w końcu maja lub na początku czerwca. Am. Płn. Drzewo powszechnie u nas uprawiane, zwłaszcza na suchych, piaszczystych glebach. Odporna na suszę. Wydaje liczne odrośla korzeniowe, zwłaszcza po przycięciu drzewa. Używane do zadrzewień przydrożnych, wiejskich i osiedlowych, także do zadrzewiania nieużytków.

271. — — **'Pendula'** — **Odmiana robinii akacjowej o zwisających pędach.** Strąki pokryte szczecina.

272. — — **'Semperflorens'** — Robinia odm. powtarzająca.
Gałązki z nielicznymi cierniami. Powtarza kwitnienie w sierpniu lub wrzeźniu, lecz nie jest ono tak obfite jak pierwsze kwitnienie. Drzewo rośnie silnie.
273. — — **'Umbraculifera'** — Odmiana kulista (— *R. pseudoacacia* f. *inermis* Kirchn.).
Powszechnie sadzona odmiana białej akacji o bardzo gęstej, regularnej koronie. Rośnie wolno, pędy prawie bez cierni, kwiatów nie wydaje. Polecana jako drzewo uliczne, do obsadzania placów, boisk itp.
274. **Rosa centifolia Julie de Hersan, Rodzina Rosaceae-Różowate.**
Jest to róża parkowa. Krzew dość silnie rosnący, o pędach grubych, kolczastych. Kwiaty purpuroworóżowe, pełne. Kwitnie obficie w czerwcu, lipcu. Charakteryzuje się bardzo silnym zapachem.
275. — **foetida 'Persian Yellow'. (R. lutea persiana Lem.)**
Należy do róż parkowych. Krzew rośnie dość silnie, daje odrosty korzeniowe. Pędy pokryte drobnymi kolcami. Kwitnie bardzo obficie. Kwiaty złocistożółte, drobne, półpełne, kuliste, rozmieszczone wzdłuż pędów. Wytrzymały na mrozy. Dobra odmiana do nasadzeń w parkach i zieleni osiedlowej.
276. — **rugosa Thunb. Róża fałdzistolistna.**
Krzew wysokości do 1,5 m lub niższy szeroko rozgałęziony i gęsty. Pędy grube, kolczaste i szpeciniasto owłosione. Liście duże 5-9 listkowe, na górnej powierzchni blaszki pomarszczone, jesienią wspaniale przebarwiające się na kolor żółty i pomarańczowy. Kwiaty duże, średnicy do 8 cm białe lub czerwone, o nisko rozpostartych, szerokich płatkach, rozwijają się od czerwca do jesieni. Owoce duże, kuliste, zwisające z dużymi działkami kielicha. Japonia, Korea, Chiny. Krzew bardzo odporny na mrozy i suszę. Wymaga miejsc słonecznych. Dobrze rośnie na suchych, piaszczystych i kamienistych skarpach. Polecany do wszelkich zadrzewień w miastach oraz przy drogach. Jest doskonałym krzewem na niecięte żywopłoty. Odporny na zanieczyszczenia powietrza. Owoce zawierają dużo witamin i używane są na przetwory.
277. — — **'Conrad Ferdinand Meyer'** —. Krzew wysokości do 2,5 m, silnie rosnący. Pędy gęsto pokryte kolcami. Kwiaty pełne, jasnoróżowe. Wymaga żyznej, świeżej gleby i starannej pielęgnacji. Polecana do zieleni osiedlowej i małych, przydomowych ogródków.
278. — — **'Frühlingsduft'** — Krzew bardzo silnie rosnący. Kwiaty duże, pojedyncze, jasnoróżowe, pachnące. Kwitnie w początku czerwca.

Polecana do parków i zieleni osiedlowej. Można stosować na niecięte szpalery.

279. — — **'Frühlingsgold'** — Krzew rośnie dość silnie (do 2 m). Kwiaty jasnożółte, pojedyncze, bardzo duże, pachnące, o szerokich, płasko rozpostartych płatkach. Kwitnie w początku czerwca, bardzo obficie. Polecana do parków i zieleni osiedlowej. Nadaje się na niecięte szpalery.
280. — **spinosissima L. — Róża gęstokolczasta.** (= *R. pimpinellifolia L.*) Krzew słabo rosnący, wysokości 1,2 m, o cienkich, wyprostowanych pędach, gęsto pokrytych drobnymi, igielkowatymi kolcami. Liście drobne, nagie, 7-9 listkowe. Kwiaty białe, żółte lub bladioróżowe, o szerokich, płasko rozpostartych płatkach. Kwitnie obficie w końcu maja. Owoce drobne, czarne, kuliste. Europa, Azja zachodnia, dziko również rośnie w Polsce. Krzew bardzo odporny na mrozy i wytrzymały na suszę. Wymaga ciepłych, słonecznych stanowisk i wapiennych gleb.
281. — **spinosissima 'Maigold'**. Krzew o pokroju wyprostowanym, wysokości do 2 m. Liście błyszczące, zdrowe. Kwiaty złocistożółte, bardzo duże, półpełne, bardzo silnie pachnące. Kwitnie od wczesnego lata do jesieni.
282. **Rhamnus cathartica — Szakłak pospolity. Rodzina Rhamnaceae — Szakłakowate.**
Wysoki krzew lub małe drzewko. Pędy zakończone cierniami. Pączki okryte ciemnymi łuskami. Liście drobno karbowanopilkowane. Owoce — czarne pestkowce. Bardzo tolerancyjny w stosunku do gleby i światła. Może być wykorzystywany na żywopłoty.
283. **Quercus robur — Dąb szypułkowy. Rodzina Fagaceae-Bukowate.**
Potężne drzewo, rosnące swobodnie z szeroką koroną, krótkim pniem i grubymi konarami. Liście u nasady uszkowate, nierówno i zatokowo wrębne z nerwami drugiego rzędu dochodzącymi zarówno do kłap jak i wrębów. Występuje niemal w całej Europie. Drzewo długowieczne. Wiekowe egzemplarze dęba szypułkowego są prawdziwą ozdobą starych parków.
284. — **robur 'Fastigiata' — odm. stożkowata.**
Wszystkie gałęzie wzniesione stromo do góry. Jedno z najcenniejszych stożkowatych drzew liściastych. Rośnie wolniej od topoli włoskiej, ale za to żyje dłużej. Ma zastosowanie w architekturze terenów zielonych. W bardzo ograniczonej ilości.
285. — **rubra — Dąb czerwony.**
Wysokie drzewo o bogato rozgałęzionej koronie. Liście w zarysie

odwrotnie jajowate, długości do 25 cm i szerokości 15 cm, u nasady klinowate, 7-11 klapami, których wręby dochodzą mniej więcej do połowy blaszki. Nerwy i ogonek żółtawe. Jesienią liście czerwienieją lub brunatnieją. Żołędzie duże pękate dojrzewają w drugim roku. Pochodzi ze wschodniej części Ameryki Północnej. Odnacza się stosunkowo małymi wymaganiami glebowymi. Jest wytrzymała na suszę i niskie temperatury. Znosi trudne warunki miejskie.

Salix — Wierzba. Rodzina Salicaceae — Wierzbowate.

Drzewa lub krzewy o liściach najczęściej lancetowatych. Rośliny dwupienne, kwiaty owadopylne, miododajne, zebrane w sztywne kotki ukazujące się zwykle przed rozwojem liści. Znane są bardzo liczne gatunki o różnych wymaganiach siedliskowych, różnych formach wzrostu i różnym zastosowaniu. Niektóre wierzby odznaczają się skromnymi wymaganiami glebowymi, są bardzo odporne na zanieczyszczenia powietrza pyłami i gazami dlatego mogą znaleźć szerokie zastosowanie w zieleni miast i osiedli, zwłaszcza w regionach przemysłowych. Gałązki z kotkami niektórych wierzb są wczesną wiosną pędzone i używane do dekoracji mieszkań.

286. — alba 'Tristis' Salix alba f. vitellina pendula Rehd. — Wierzba biała odm. zwisająca.

Drzewo o szerokiej, gęstej koronie z długimi, wiotkimi, zwisającymi gałęziami i pędami. Długopędy złocistożółte, błyszczące. Podczas ostrej zimy przemarzają młode pędy. Mało wymagająca w stosunku do gleby. Bardzo ładna zwłaszcza nad wodą.

287. Salix caprea 'Pendula' — Wierzba iwa odm. zwisająca.

Drzewko o parasolowatej koronie i silnie zwisających gałęziach. Szczepiona na pniu na wysokości około 150 cm. Liście szerokoeliptyczne długości 6-10 cm, z wierzchu pomarszczone, od spodu miętko, szaro owłosione z wyraźną siatką nerwów. Pączki kwiatowe bardzo duże, często już zimą wychylającymi się, srebrzystymi baziami. Zasadniczo jednak kotki rozwijają się w marcu, w chwili rozwijania srebrzysto połyskujące, złocistożółte. Jest to najwcześniej kwitnąca krajowa wierzba. Kwiaty są bardzo miododajne. Szczególnie dekoracyjne są okazy męskie i te są mnożone przez nasze szkółki. Dobrze rośnie na glebach żyznych, ale też na glebach suchych, piaszczystych.

288. — daphnoides var acutifolia Willd. Wierzba wawrzynkowa odm. kaspjska.

Krzew lub niewysokie drzewo (do 5 m) o luźnej koronie. Pędy ciemnopurpurowe, pokryte sinym nalotem. Kora wewnętrzna żółta. Liście lancetowate, błyszczące. Kotki kwiatowe bardzo duże, srebrzy-

ste, dekoracyjne. Europa, Azja. Krzew bardzo wytrzymały na suszę. Rośnie najlepiej na jałowych, piaszczystych i żwirkowych glebach. Używany do utrwalania wydm nadmorskich oraz umacniania piaszczystych skarp, zalesiania nieużytków itp. Również cenny krzew do zadrzewień osiedlowych, przydrożnych itp.

289. — — **'Viridis'** — odm. zielona.

Jak poprzednia, tylko pędy zielone lub brązowozielone.

290. — **elaagnus 'Angustifolia'** — Wierzba siwa odm. wąskolistna. (= **S. rosmarinifolia Hort.**).

Krzew wysokości do 2 m, szeroki o czerwono-brązowych pędach. Liście wąskie, długości 5-8 cm, z podwiniętym brzegiem, od spodu srebrzystoszare. Krzew bardzo oryginalny i dekoracyjny, podobny do rokitnika. Wymaga dość żyznej, starannie pielęgnowanej gleby. Sadzić należy pojedynczo lub w luźnych grupach, na miejscach słonecznych.

291. — **erdingeri Kern.** — Wierzba Erdingera. (= **S. caprea x daphnoides**).

Krzew dość silnie rosnący, wysokości 3-4 m, pędy wyprostowane, młode owłosione, starsze nagie, w zimie żółte lub czerwono-brązowe. Wczesnie wiosną i są pięknie srebrzyste. Liście lancetowate, długości 4-8 cm, z wierzchu błyszcząco zielone, od spodu szarzielone. Kotki (tylko żeńskie) rozwijają się bardzo wczesnie wiosną i są pięknie srebrzyste. Jedna z najcenniejszych wierzb kotkowych.

292. — **erythroflexuosa Rad.** — Niskie ozdobne drzewko odkryte parę lat temu w Argentynie. Dość szybko rosnące drzewko o pędach pomarańczowych, poskręcanych wąskich liściach. Po raz pierwszy oferowana przez szkółki kórnickie.

293. — **matsudana 'Tortuosa'** — Wierzba mandżurska odm. pocięta.

Najczęściej krzew o liściach i pędach spiralnie poskręcanych. Pokrój zwarty, piramidalny. Odmiana oryginalna, lecz wrażliwa na mrozy i polecana tylko dla okolic o łagodnych zimach (Polska zachodnia). Wymaga żyznej gleby i intensywnej uprawy.

294. — **malanostychns Mak.** — Wierzba czarnkotkowa. (= **S. Kurome**), **S. Guroya-nagi**).

Krzew słabo rosnący, wysokości do 2 m. Pędy i liście nagie. Kotki kwiatowe krótkie, czarne, bardzo oryginalne i nie podobne do innych wierzb, ukazują się przed rozwojem liści (kwiecień). Japonia. Polecana do małych ogródków. Wymaga żyznej gleby i starannej pielęgnacji.

295. — *purpurea* L. **Wierzba purpurowa.**

Krzew wysokości do 3 m, szybko rosnący, o cienkich, wiotkich, bardzo elastycznych pędach pokrytych zielonkawoszara korą. Młode pędy i liście wiosną czerwone. Liście drobne, lancetowate, spodem sinzielone. Europa, Azja. Pospolity gatunek krajowy; rośnie nad rzekami i strumykami. Polecana do zadrzewień przydrożnych. Roślina miododajna.

296. — — 'Nana' — **Wierzba purpurowa odm. karłowa.**

Krzew wolno rosnący, wysokości do 1 m, o gęstej, kulistej koronie. Polecana do parków, zieleni osiedlowej i małych, przydomowych ogródków. Może być stosowana na niecięte szpalery.

297. — *viminalis* L. — **Wierzba wiciowa.**

Krzew silnie rosnący, wysokości do 4 m. Pędy wyprostowane, szaro miętko owłosione. Liście bardzo długie (do 25 cm), wąskie, z podwiniętym falistym brzegiem matowozielone, od spodu szaro owłosione. Europa, Azja. Jedna z najpospolitszych wierzb krajowych, zwłaszcza w dolinach większych rzek, gdzie tworzy zwarte zarośla. Cenny krzew dla wszelkich zadrzewień, również na glebach piaszczystych. Doskonała roślina pszczelarska. Posiadamy w bardzo ograniczonej ilości.

298. ***Sambucus nigra* L. — Bez czarny.**

Krzew szybko rosnący, szeroko rozgałęziony, o sztywnych, grubych pędach wypełnionych białym, watowatym rdzeniem. Liście 5-7 listkowe, długości do 50 cm, po roztarciu nieprzyjemnie pachnące. Kwiaty drobne, żółtawobiałe, o mdłym, silnym zapachu, zebrane w piaskie, szerokie, okazałe podbaldachy średnicy do 20 cm. Kwitnie w czerwcu. Pospolity w całej Polsce. Rośnie najlepiej na wilgotnych żyznych glebach.

299. — *racemosa* L. **Bez koralowy.**

Krzew bardzo szybko rosnący, wysokości do 4 m, o grubych, nagich wyprostowanych pędach. Charakterystyczne bardzo duże, kuliste pączki wczesnie rozwijają się wczesną wiosną. Liście duże, pierzaste, nagie. Listki ostro piłkowane. Kwiaty drobne, żółtawobiałe, o silnym, nieprzyjemnym zapachu, zebrane w gęste, wydłużone wiechy. Kwitnie w kwietniu, równocześnie z rozwojem liści. Owoce drobne, kuliste, szkarłatnoczerwone, dojrzewają od czerwca do sierpnia, bardzo dekoracyjne. Krzew krajowy występujący na podgórzu i w górach. Dobrze rośnie na suchych piaszczystych glebach. Polecany do parków i zieleni osiedlowej, a także zadrzewień wiejskich i przydrożnych, zwłaszcza w Polsce południowej.

300. **Sorbaria assurgens** Vilm. et Boiss. — Tawuła chińska. Rodzina **Rosaceae** — **Różowate**.
 Krzew dość silnie rosnący, wysokości do 3 m, o prostych, nagich pędach. Szeroko rozrasta się dzięki podziemnym rozłogom. Liście pierzaste, bardzo duże, do 30 cm, złożone z 13-17 wąsko lancetowanych i ostropiłkowanych listków. Kwiaty białe w dużych, szczytowych, bukietowatych wiechach, długości do 20 cm. Chiny. Krzew odporny na mrozy. Wymaga żyznych, wilgotnych, ale przepuszczalnych gleb. Znosi ocienienie. Do parków i zieleni osiedlowej.
301. — **sorbifolia** A. Br. — Tawlina jarzębolistna.
 Podobna do poprzedniej, lecz silnie rosnąca, o dużych, okazałych wiechach kwiatowych. Kwitnie w lipcu. Azja północno-wschodnia. Wymagania i zastosowanie podobne.
302. **Sorbus aria** — Crantz. — Jarzab mączny.
 Drzewo wysokości do 10 m, regularna, stożkowata, u starszych drzew kopulasta. Pędy w okresie wegetacji pokryte białoszarym kutnerem, później nagie i błyszczące. Liście szerokojajowate lub eliptyczne długości do 12 cm. Młode obustronnie białe, filcowato owłosione, starsze z wierzchu nagie i nieco błyszczące. Kwiaty białe, średnicy około 1,5 cm. Kwitnie w maju. Owoce kuliste, średnicy do 2 cm, pomarańczowoczerwone. Odznacza się małymi wymaganiami glebowymi i jest wytrzymała na suszę. Bardzo dobrze rośnie w warunkach miejskich. Bardzo dekoracyjny.
303. — — **'Majestica'** — Jarzab mączny odm. wielkolistna.
 Średniej wielkości drzewko. Liście eliptyczne, duże, długości do 15 cm, od spodu srebrzystoszare. Owoce ciemnopomarańczowe. Polecana do nasadzeń alejowych w miastach i osiedlach.
304. — — **'Salicifolia'** — Odmiana o bardzo ładnym pokroju, o luźnych pędach i liściach węższych i dłuższych.
305. — **aucuparia** L. — Jarzab pospolity.
 Drzewo wysokości do 15 m. Korowina na pniu gładka, okrężnie się łuszcząca. Młode pędy miętko, szaro owłosione, starsze nagie, szarobrązowe. Listki 9-15, jajowatolancetowate do 6 cm długie, pod spodem szaro owłosione. Kwiaty w gęstych, płaskich baldachimach, szerokości 15 cm. Kwitnie w maju. Owoce kuliste średnicy około 8 mm.
306. **Sorbus aucuparia 'Pendula'** — odm. zwisająca.
 Korona nieregularna, szeroka, z silnie zwisającymi bardzo długimi gałęziami.

307. — *comixta* Hedl. — Jarzab japoński.

Małe drzewo, wolno rosnące, wysokości do 5 m, o gęstej, zwartej koronie. Liście pierzaste. Listki drobne, eliptyczno-lancetowate, ostro piłkowane, w jesieni przebarwiają się na kolor pomarańczowy i czerwony. Kwiatostany szerokie. Kwitnie w czerwcu. Owoce drobne, kuliste, szkarłatnoczerwone, dojrzewają we wrześniu-październiku. Jeden z najpiękniejszych jarzębów o bardzo dekoracyjnych owocach i przebarwiających się liściach. Odporny na mrozy, polecany do nasadzeń w parkach i osiedlach.

308. — *intermedia* (Ehrh./Pers.) — *Sorbus scandica* Fries — Jarzab szwedzki.

Drzewa wysokości do 20 m, o szerokiej regularnej koronie. Młode pędy szaro, filcowato owłosione, w drugiej połowie lata nagie. Liście eliptyczne lub odwrotnie jajowate, długości do 10 cm, pierzastokłapowane z wierzchu ciemnozielone, od spodu szaro, filcowato owłosione. Kwiatostany szerokości do 10 cm. Kwitnie w maju. Owoce eliipsoidalne, średnicy do 12 mm, pomarańczowoczerwone. Jest to gatunek mało wymagający w stosunku do gleby, wymaga pełnego oświetlenia. Jest to jedno z najcenniejszych drzew ulicznych i alejowych dla miast i osiedli.

309. — *meinichii* Hedl. — Jarzab Meinicha.

Drzewo o gęstej, zwartej koronie do 12 m wysokości. Liście pierzaste, 4-6 par listków. Listki są zielone na wierzchu, szare od spodu. Owoce okrągłe, czerwone gdy dojrzałe, bardzo obficie owocuje. Bardzo dekoracyjny. Zasługuje na szersze rozpowszechnienie.

310. — *vestita* (*sorbus cuspidata* Hedl.).

Drzewo średniej wielkości w młodości o wzniesionym pokroju korony, w późniejszym wieku o pędach lekkozwisających. Liście szeroko-eliptyczne, 15-20 cm długie, zielone na wierzchu, srebrzystobiałe od spodu, o brzegach podwójnie piłkowanych. Owoce zielone, średnicy 15-20 mm, kształtu gruszki, zebrane w luźne grona. Bardzo dekoracyjny szczególnie jesienią gdy przebarwiają się liście.

Spiraea — Tawuła. Rodzina Rosaceae — Różowate.

Krzewy o pojedynczych, czasem kłapowanych, drobnych liściach. Pędy cienkie, często bruzdowane. Kwiaty drobne, białe, różowe lub czerwone, zebrane w niewielkie baldaszki w szerokie płaskie baldachy, lub w szczytowe, gęste, kłóskokształtne wiechy. Liczne gatunki występują w umiarkowanej strefie półkuli północnej. Niektóre tawuły są od dawna uprawiane w parkach i w ogrodach. Znane są także liczne mieszańce i odmiany często obficie kwitnące i bardzo dekoracyjne. Niemal wszystkie są odporne na mrozy, wiele wykazuje

duża odporność na suszę i zanieczyszczenie powietrza. Wymagają pełnego oświetlenia. Znajdują szerokie zastosowanie w parkach, w zieleni miejskiej i osiedlowej. Niektóre nadają się doskonale na cięte żywopłoty oraz niskie rabaty.

311. — arguta Zbl. — Tawuła wczesna.

Krzew wolno rosnący, wysokości do 1,5 m, o delikatnych, łukowato wygiętych pędach i drobnych, jasnozielonych liściach. Kwiaty białe, drobne, w niewielkich, gęstych baldaszkach. Kwitnie wcześnie (koniec kwietnia) i bardzo obficie. Jest mieszańcem *S. thunbergii* i *S. multiflora*. Polecana przede wszystkim do małych, przydomowych ogródków, także do zieleni osiedlowej. Wymaga gleby w wysokiej kulturze i starannie pielęgnowanej.

312. — bumalda 'Anthony Waterer' — Tawuła drobna odm. Waterrera.

Niski krzew (do 0,8 m) o cienkich sztywnych, bruzdowanych pędach. Liście szeroko lancetowate, ostro piłkowane, na wiosnę czerwone, na brzegach często z małymi różowymi plamami. Kwiaty ciemnoczerwone w dużych, płaskich baldaszkach. Kwitnie obficie w końcu czerwca lub w lipcu. Odporna na mrozy. Jedną z najpiękniejszych tawuł rabatowych. Wymaga gleby o wysokiej kulturze i starannej pielęgnacji.

313. — cinerea 'Grefsheim' — Mały krzew o licznych lekko zwisających pędach. Liście małe, wąskie do 3 cm długie. Kwiaty białe, kwitnie bardzo obficie w maju. Jest to odmiana pochodząca z Norwegii. Polecana do ogródków przydomowych, zieleni osiedlowej, dobrze znosi warunki miejskie.

314. — densiflora Nutt. — Tawuła gęstokwiatowa.

Niski krzew (do 0,6 m), o ciemnobrązowych, zygzakowato pogiętych pędach. Liście szeroko jajowate, ciemnozielone, pomarszczone, jesienią wspaniale przebarwiają się na kolor żółtopomarańczowy. Kwiaty ciemnoróżowe w szczytowych baldaszkach (czerwiec-lipiec). Am. Pin. Krzew bardzo odporny na mrozy i na suszę. Jedną z najpiękniejszych o nadzwyczaj efektownym jesennym przebarwieniu liści. Dotychczas rzadko w uprawie.

315. — japonica L. f. — Tawuła japońska.

Krzew wysokości do 1 m, o sztywnych, wyprostowanych, brązowych pędach. Liście duże, jajowate, długości do 8 cm, w jesieni wspaniale przebarwiają się na czerwono i purpurowo. Kwiaty bladoczerwone, w dużych, płaskich, szczytowych kwiatostanach (czerwiec — lipiec). Japonia. Krzew odporny na mrozy. Wymaga żyznych, wilgotnych gleb w wysokiej kulturze. Polecany na niecięte żywopłoty i rabaty.

316. — — **'Little Princes'**. Niski, bardzo gęsty krzew 40-60 cm wysoki. Liście małe długości 1-3 cm. Kwiaty małe, bladoczerwone. Kwitnie bardzo obficie w czerwcu, lipcu. Do sadzenia pojedynczo lub w grupach szczególnie w ogródkach przydomowych.
317. — — **'Macrophylla'** — odm. wielkolistna.
Krzew wysokości do 1,5 m, o wyprostowanych, bruzdowanych pędach. Liście długości do 15 cm, szeroko eliptyczne, na wierzchołkach pędów przez całe lato czerwone, w jesieni wszystkie przebarwiają się na kolor pomarańczowy, szkarłatnoczerwony i ciemnopurpurowy. Kwiaty mało efektowne. Krzew odporny na mrozy. Jeden z najpiękniejszych krzewów w okresie jesiennego przebarwiania liści. Polecany do parków, przydomowych ogródków i zieleni osiedlowej. Nadaje się również na niskie, niecięte żywopłoty. Wymaga gleby starannie pielęgnowanej i niezachwaszczonej.
318. — **margaritae** Zbl. — **Tawuła Małgorzaty**.
Krzew wysokości do 1,5 m. Liście jajowato-eliptyczne, długości do 8 cm. Kwiaty różowe, w okazałych, baldachowatych kwiatostanach (czerwiec-lipiec). Mieszaniec *S. japonica* i *S. superba*. Odporna na mrozy, nadaje się na niskie żywopłoty.
319. — **menziesii** Dougl. — **Tawuła Menziesia**.
Krzew wysokości do 1,5 m, o sztywnych, wyprostowanych gałęziach. Wydaje liczne odrośla korzeniowe i szeroko rozrasta się tworząc gęste kępy. Liście odwrotnie jajowate, długości do 7 cm. Kwiaty karminoworóżowe w gęstych, szczytowych wiechach (lipiec-sierpień). Am. Płn. Krzew odporny na mrozy i suszę. Dobrze znosi warunki miejskie. Nadaje się na nacięte szpalery np. w zadrzewieniach przydrożnych. Może być stosowany do umacniania skarp i zboczy.
320. — **nipponica** Maxim. (**bracteata**). — Krzew silnie rosnący, o gęstym zwartym pokroju. Pędy długie, łukowate wygięte. Liście owalne, ząbkowane na wierzchołku. Kwiaty białe, w baldachach, bardzo obficie umieszczonych w górnej części pędów. Kwitnie w czerwcu. W okresie kwitnienia wyjątkowo ozdobny. Pochodzi z Japonii.
321. — **pruhoniciana** Zeman. — **Tawuła pruhonicka**.
Krzew wysokości do 70 cm, szerokości i gęsto ugałęziony. Liście w jesieni przebarwiają się na pomarańczowo i czerwone. Kwiaty jasnoróżowe w dużych, baldachowatych kwiatostanach (czerwiec-lipiec). Mieszaniec *S. japonica* 'Ovalifolia' i *S. bumalda* 'Anthony Waterer'. Cenny krzew rabatowy oraz do małych ogródków.
322. — **salicifolia** L. — **Tawuła wierzbolistna**.
Krzew o wyprostowanych pędach, wysokości do 2 m. Wydaje licz-

ne odrosła korzeniowe i szeroko rozrasta się w duże kępy. Kwiaty różowe w gęstych kłosowatych wiechach długości do 15 cm (czerwiec-sierpień) Europa, Azja. W Polsce dziko we wschodniej części kraju. Odznacza się skromnymi wymaganiami glebowymi. Dobrze rośnie na glebach podmokłych, kwaśnych, torfiastych, również na suchych, piaszczystych. Nadaje się do parków, na niecięte żywopłoty przy drogach oraz do zieleni osiedlowej.

323. — **trichocarpa Nakai.** — Krzew dość silnie rosnący o gładkich pędach łukowato wygiętych, wysokości do 1,8 m. Liście zielone, podługzne, o brzegach gładkich lub ząbkowanych na wierzchołku. Kwiaty białe zebrane w okrągłe baldachogrona. Kwitnie w czerwcu. Pochodzi z Korei.
324. — **trilobata L.** — **Tawuła trójłatkowa.**
Krzew wysokości do 1,5 m, o cienkich, ostro bruzdowanych, łukowato wygiętych pędach. Liście drobne, trójklapowe, karbowano-ząbkowane, w gęstych, niewielkich baldaszkach (maj-czerwiec). Chiny. Krzew bardzo odporny na mrozy i suszę. Doskonale rośnie w trudnych warunkach miejskich. Polecany do zieleni osiedlowej, również na żywopłoty.
325. — **uratensis Franch.** — **Tawuła mongolska.**
Krzew silnie rosnący, wysokości do 2,5 m, gęsty, o łukowato zwisających gałęziach. Liście drobne, spodem sinozielone. Kwitnie bardzo obficie w czerwcu. Chiny. Mongolia. Krzew niedawno wyprowadzony do uprawy przez nasze szkółki. Polecany do parków, zieleni osiedlowej, na nacięte szpalery.
326. — **vanhouttei Zbl.** — **Tawuła Van Houtte'a.**
Krzew dość silnie rosnący, wysokości do 2 m, gęsty, o brązowych, łukowato zwisających pędach i gałęziach. Liście drobne 3-5 klapowe, sinozielone, w jesieni przebarwiające. Kwiaty w pęczkach brązowe, rozkwitłe śnieżnobiałe, w gęstych, drobnych baldaszkach, bardzo obficie okrywające wszystkie gałązki (maj). Mieszaniec *S. cantoniensis* i *S. trilobata*. Jedna z najpiękniejszych tawuł i jeden z najcenniejszych krzewów ozdobnych. Odporna na mrozy i dość odporna na suszę. Do sadzenia pojedynczo, w grupach, w nieciętych szpalarach, we wszystkiego rodzaju zadrzewieniach miejskich i osiedlowych.
327. **Symphoricarpus albus Blake.** — **Śnieguliczka białojagodowa. Rodzina Caprifoliaceae — Przewiertniowate.**
Krzew wysokości do 1,2 m, szeroko rozrastający się za pomocą pod-

ziemnych rozłogów. Z czasem tworzy szerokie kępy zwarto pokrywające powierzchnię. Liście szeroko eliptyczne, nagie, ciemnozielone, na długopędach klapowane. Kwiaty drobne, różowawe, po kilka w niewielkich główkach, bardzo miododajne, rozkwitają stopniowo od czerwca do września. Owoce białe, kuliste, z gąbczastym miąższem, dojrzewają od sierpnia do października i długo pozostają na gałązkach. Am. Pin. Krzew powszechnie u nas sadzony w parkach, ogrodach, na cmentarzach oraz dziczejący. Bardzo odporny na mrozy i suszę. Znosi nawet silne ocienienie i doskonale rośnie pod koronami drzew. Przecięty szybko odrasta. Nadaje się do tworzenia zwartych żywopłotów i szerokich szpalerów np. przy drogach. Odporny na zanieczyszczenia powietrza.

328. — **chenoultii Rehd.** — **Śnieguliczka Chenoulta.**

Krzew wysokości do 1,5 m, bardzo gęsty i obficie ulistniony. Pędy cienkie, międko owłosione i łukowato zwisające. Liście drobne, jajowate, owłosione, w jesieni nie przebarwiające się na krzewie (do mrozów). Kwiaty drobne, niepozorne, również miododajne. Owoce także drobne, czerwone. Jest mieszańcem *S. microphyllus* i *S. orbiculatus*. Efektowny i cenny krzew, zwłaszcza na gęste żywopłoty, lecz wrażliwy na mrozy. Może być polecany tylko dla Polski zachodniej.

329. — **x chenoultii 'Hancock'**. — Bardzo oryginalna odmiana, krzewy niskie, bardzo dobre jako rośliny okrywowe. Dobrze rosnąca pod drzewami.

330. — **orbiculatus Moench.** — **Śnieguliczka Korolowa.**

Krzew wysokości do 1,5 m o owłosionych, wyprostowanych pędach. Liście owłosione, okrągłe, długości do 4 cm, w jesieni czerwieniejące. Kwiaty drobne, różowawe, w gęstych główkowatych kwiatostanach (lipiec-sierpień), miododajne. Owoce drobne, różowe lub czerwone. Nadaje się na niskie żywopłoty.

331. **Tamarix gallica L.** — **Tamaryszek francuski. Rodzina Tamaricaceae — Tamaryszkowate.**

Krzew wysokości do 2 m, o cienkich, purpurowych, różgowatych pędach. Liście drobne, łukowate, przylegające do pędów, sinzielone. Kwiaty drobne, różowe, w krótkich, szczytowych gronach, gęsto okrywające gałązki (czerwiec). Europa zachodnia. Krzew bardzo wytrzymały na suszę, lecz wrażliwy na mrozy. Znosi zasolenie gleby i wysoką alkaliczność podłoża. Wymaga pełnego oświetlenia i suchych, przepuszczalnych, głębokich gleb, szybko się nagrzewających. Dobrze rośnie w warunkach miejskich. Tylko dla okolic o łagodnych zimach.

332. — *ramosissima* Ledeb. (*Tamarix pentandra* Pall) — Tamaryszek pięciopęcikowy.
 Krzew wysokości do 4 m. Pędy czerwono-brązowe, liście lancetowate. Kwiaty 5-krotne, zebrane w duże szczytowe wiechy, złożone z wydłużonych gron długości 3-8 cm różowoczerwone. Kwitnie sierpień-wrzesień. Jedna z najładniejszych kwitnących późnym latem.
333. — *tetrandra* Pall. — Tamaryszek czteropęcikowy.
 Podobny do poprzedniego, luźno ugałęziony, o czerwono-brązowych pędach. Kwiaty jasnoróżowe. Kwitnie bardzo obficie i wcześnie (maj), Mała Azja, Europa południowo-wschodnia. Wymagania i zastosowanie podobne.
- Tilia — Lipca. Rodzina Tiliaceae — Lipowate.**
 Drzewo o szerokiej, gęstej koronie, bardzo regularna. Liście sercowate. Wcześnie rozwijające się na wiosnę. Kwiaty żółtawe, silnie pachnące, zebrane w wielokwiatowe, zwisające wierzchołki, bardzo miódodajne (czerwiec-lipiec). Owoce kuliste, drobne, długo utrzymujące się na drzewie. Znanych jest około 30 gatunków w umiarkowanej strefie półkuli północnej. W Polsce dziko rosną dwa gatunki. Lipy należą do naszych najcenniejszych drzew alejowych i przydrożnych. Są także powszechnie używane do zadrzewiania wsi i osiedli. Odnaczają się małymi wymaganiami glebowymi. Dobrze znoszą niekorzystne dla wielu roślin warunki miejskie i okręgów przemysłowych. Można je przesadzać nawet w starszym wieku (8-10 lat).
334. — *americana* L. — Lipa amerykańska.
 Drzewo o szerokiej, kulistej koronie i dużych, szeroko-jajowatych liściach długości do 20 cm. Kwiaty duże, zebrane w okazałe kwiatostany. Kwitnie wcześnie, w początku lipca. Am. Płn. Cenne drzewo parkowe dla terenów Polski Zachodniej i Południowej. Nieco wrażliwa na mrozy.
335. — — *v. macrophylla* Schn. — odm. wielkolistna.
 Liście bardzo duże, jeszcze większe niż u zwykłej lipy amerykańskiej. Drzewo rośnie słabo, dorasta do wysokości 5-6 m. Posiadamy w bardzo ograniczonej ilości.
336. — *cordata* Mill. — Lipa drobnolistna.
 Drzewo wolno rosnące, ale osiągając znaczne rozmiary (do 30 m wysokości). Korona szeroka, gęsta, bardzo regularna. Liście do 6 cm długie, spodem sinozielone, z kępkami rudych włosków w kątach nerwów. Kwiaty drobne w wielokwiatowych wierzchołkach, bardzo miódodajne. Kwitnie w końcu czerwca lub początku lipca. Europa,

zachodnia Azja. Pospolicie sadzona w całym kraju, przede wszystkim do zadrzewień wiejskich, przydrożnych oraz jako drzewo parkowe.

337. — *x* **euchlora K. Koch** — **Lipka krymska.**

Drzewo szybko rosnące, wysokości do 20 m, o regularnej, gęstej, szerokostojkowatej koronie. Dolne gałęzie zwisające. Młode pędy zimą żółtawozielone, błyszczące. Kwitnie 7-10 dni później niż lipa drobniolista (lipiec). Jest mieszańcem *T. cordata* i *T. dasystyla*. Bardzo cenne drzewo parkowe, przydrożne i dla zieleni miejskiej. Nasiono nie zawiązuje i rozmnaża się tylko wegetatywnie (przez okulizację).

338. — **platyphyllos Scop.** — **Lipa szerokolistna.**

Podobna do *T. cordata* lecz szybciej rosnąca. Pędy owłosione, zimą nagie i czerwono-brązowe. Liście duże, sercowate, obustronnie miętko owłosione. Kwiaty duże, żółtawe, również miódodajne. Kwitnie najwcześniej ze wszystkich lip, zwykle w połowie czerwca. Owoce gęsto owłosione i żebrowane. Europa południowa i środkowa. W Polsce powszechnie sadzona przy drogach i w parkach. Również podstawowe drzewo dla wszelkich zadrzewień krajobrazowych wiejskich i miejskich. Szczególnie polecana do zadrzewień przydrożnych.

339. **Viburnum fragrans Bgc.** — **Kalina wonna. Rodzina Caprifoliaceae**
— **Przewiertniowate.**

Krzew wysokości do 2 m, o wyprostowanych gałęziach pokrytych ciemnobrązową, łuszczącą się korowiną. Liście eliptyczne lub odwrotnie jajowate, ostro piłkowane, w jesieni brązowoczerwone lub ciemnoczerwone. Kwiaty o silnym, przyjemnym zapachu, w pączkach różowe, rozkwitłe białe, zebrane w niewielkie, luźne wiechy. Krzew kwitnie bardzo wcześnie w marcu-kwietniu, przed rozwojem liści. Występuje w północnych Chinach. Krzew dość wytrzymały na mrozy. Wymaga żyznej, próchnicznej, dobrze uprawianej gleby. Wrażliwy na suszę. Najlepiej rośnie w miejscach słabo zacienionych. Polecany do parków i małych przydomowych ogródków.

340. — **lantana L.** — **Kalina hordowina.**

Krzew wysokości do 3 m, szeroko rozgałęziony o regularnym pokroju. Pędy, pączki i liście pokryte szarym, filcowatym kutnerem. Liście szeroko jajowate, ostro ząbkowane, długości 5-10 cm. Kwiaty brudnobiałe, w płaskich, baldachowatych kwiatostanach (maj). Owoce mięsiste pesteczki, przed dojrzewaniem czerwone, po dojrzewaniu czarne. Europa, Azja. Krzew bardzo odporny na mrozy i dość wytrzymały na suszę. Najlepiej rośnie na glebach wapiennych, przepuszczalnych i łatwo nagrzewających się oraz w miejscach słonecznych. Polecany do parków i zieleni osiedlowej. Nadaje się na żywopłoty.

341. — **opulus L. Kalina koralowa.**
 Krzew wysokości do 4 m, silnie rosnący. Liście klapowane, nagie, szerokojajowate, w jesieni przebarwiające się na kolor czerwony. Kwiaty białe, drobne, niepozorne (maj). Owoce krwistoczerwone, błyszczące, dojrzewają w sierpniu i przez całą jesień pozostają na krzewie. Europa, Azja. Pospolity krzew krajowy. Wymaga żyznej, wilgotnej gleby. Znosi ocienienie. Polecany do dużych parków, za drzewień przydrożnych i wiejskich. Stare krzewy należy krótko przycinać celem odmłodzenia i uformowania korony.
342. — **burkwoodii Burk.** — Średniej wielkości zimnozielony krzew. Kwiaty zebrane w grona, pacnące, białe. Kwitnie bardzo wcześnie, od lutego do maja. Liście jajowate ciemnozielone. Wymaga żyznej, wilgotnej gleby.
343. — **carcephalum Burk.** — Bardzo ozdobny średniej wielkości krzew o gęstym pokroju. Kwiaty zebrane w baldachogronach wielkości 10 do 13 cm. Kwitnie w maju, kwiaty białe. Liście bardzo ładnie przebarwiające się jesienią.
344. — **carlesii Hemsl.** — **Kalina koreańska.**
 Krzew do 2,5 m wysokości, dość szeroki. Kwiaty białe zewnątrz żarżółwione, o silnym i przyjemnym zapachu. Kwitnie w kwietniu-maju. Krzew o dużej odporności na mrozy.
345. — **'Pragense'** — Krzew zimnozielony, średniej wielkości. Liście eliptyczne 5-10 cm długie, błyszczące, ciemnozielone na wierzchu, od spodu białe, filcowate. Kwiaty kremowobiałe. Odmiana ta otrzymana została w Pradze. Krzew o dużej odporności na mrozy.

Weigela — Krzewuszką. Rodzina Caprifoliaceae — Przewiertniowate.
 Krzewy o wyprostowanych pędach za młodu owłosionych, starszych nagich i czerwonych. Liście pojedyncze, krótkoogonkowe, zwykle owłosione. Kwiaty duże, z długą rurką korony i wólnymi końcami płatków, najczęściej różowe lub czerwone, osadzone na gałęziach pojedynczo lub po kilka. Kwitną bardzo obficie w maju i w czerwcu. Kilkanaście gatunków występuje we wschodniej Azji. W uprawie powstały liczne mieszańce i odmiany o dużych, bardzo efektownych kwiatach. Krzewuszkki są wrażliwe na mrozy. Krzewy przemarzają podczas bardzo surowych zim do powierzchni gruntu, lecz bardzo szybko odrastają nowe pędy, które w następnym roku obficie pokrywają się kwiatami. Wymagają żyznej, próchnicznej i starannie pielęgnowanej gleby (w wysokiej kulturze). Znoszą słabe ocienienie, jednak najobficiej kwitną w miejscach nasłonecznionych. Polecane do parków, zieleni osiedlowej i przydomowych ogródków.

346. — **decora Nakai** — **Krzewuszka różnobarwna.**
Krzew wysokości do 3 m, silnie rosnący, rzadko ugałęziony. Liście szerokoeliptyczne lub jajowate, długości 8-10 cm, od spodu gęsto, białowłosiaste. Kwiaty na krótkich szypułkach, długości 3-4 cm, po rozkwitnięciu zielonkawe, później białe, następnie różowe. Kwiaty zakwitają stopniowo. Kwitnie w maju-czerwcu obficie. Pochodzi z Japonii, wytrzymała na mrozy.
347. — **florida A.DC.** — **Krzewuszka cudowna.**
Krzew dość silnie rosnący, wysokości do 2,5 m. Kwiaty duże, długości do 3 cm, o lejkowatodzwońkowatej koronie, z zewnątrz ciemnoróżowe, wewnątrz jaśniejsze. Kwitnie obficie (maj-czerwiec). Chiny, Korea.
348. — **'Candida'**. Krzew rosnący silnie. Kwiaty białe, średniej wielkości.
349. — **'Desboisii'** — Kwiaty karminowoczerwone, drobne. Kwitnie wcześnie.
350. — **'Gustave Mallet'** — Kwiaty duże, różowe, wewnątrz białe.
351. — **'La Jerle'** — Kwiaty duże, czerwone.
352. — **'Mme Couturier'** — Kwiaty różowe, duże.
353. — **'Styriaca'** — Krzew silnie rosnący, wysokości do 2 m. Kwiaty dość duże, karminoworóżowe. Kwitnie bardzo obficie w końcu maja lub na początku czerwca.
354. — **'Venosa'** — Krzew wysokości do 2 m. Kwiaty różowe, dość duże. Kwitnie obficie.

RÓŻE SZLACHETNE

Posiadamy w bardzo ograniczonej ilości.

355. **Apricot Silk**. (1). Kwiaty łososiowopomarańczowe. Pąki wydłużone pojedynczo na długich pędach. Liście czerwonawe. Błyszczące.
356. **Artur Bell** (2). — Kwiaty żółte, kwitnie obficie.
357. **Barbara** (2). — Kwiaty jasnoróżowe. Krzew rośnie silnie.
357. **Carina** (2). — Kwiaty duże, różowe, bardzo trwałe w pąkach, na sztywnych, długich pędach. Krzew rośnie silnie.
359. **Carla** (2). — Kwiaty różowe.
360. **Chicago Peace** (1). — Kwiaty miedzianoróżowe, duże okazałe.

361. **Diroma**. — Kwiaty złoto-żółte, pachnące, bardzo ładne w pąkach. Kwiaty dobrze znoszą złe warunki pogodowe. Krzew średnio silnie rosnący.
362. **Fresia** — Kwiaty złoto-żółte, średniej wielkości, o niezbyt silnym zapachu. Krzewy średnio silnie rosnące 60 - 80 cm wysokie. Obficie kwitnąca.
363. **Ginger Rogers (2)** — Kwiaty duże, łososiowopomarańczowe, pachnące. Pąki trwałe, na długim pędzie.
364. **Herz As (2)** — Kwiaty krwistoczerwone, błyszczące, pąki pięknie wydłużone i trwałe wazonie.
365. **Maizner Fastnacht (2)**. — Kwiaty lawendowoniebieskie.
366. **Maria Callas (1)**. — Kwiaty różowoczerwone, bardzo duże, w pąkach trwałe.
367. **Mercedes (2)**. — Kwiaty czerwone, średniej wielkości, o lekkim zapachu. Cenna odmiana do uprawy szklarniowej.
368. **Mister Linkoln (2)**. — Kwiaty ciemnoczerwone, duże, silnie pachnące. Pąki pięknie wydłużone.
369. **Montezuma, (2)**. — Kwiaty różowoczerwone z ceglastym odcieniem w pąku wydłużone, bardzo duże. Krzew rośnie dość silnie.
370. **Mt. Shasta (2)**. — Kwiaty białe. Pąki wydłużone, koloru kości słoniowej. Krzew rośnie silnie.
371. **Pascali** — Krzew o silnym krzaczastym wzroście. Ulistnienie odporne na choroby. Kwiaty białe z delikatnym odcieniem zielonym. Bardzo obficie kwitnąca. Nadaje się do małych ogródków i do cięcia.
372. **Pharaon (2)**. — Kwiaty czerwone, lśniące, bardzo duże, wielopłatkowe, Liście ciemnozielone.
373. **Red Lion (2)**. — Kwiaty czerwone, bardzo duże. Krzew rośnie silnie.
374. **Sammuray (2)**. — Kwiaty duże, ciemnoczerwone. Ulistnienie zdrowe, ciemnozielone. Długi okres kwitnienia.
375. **Sonia (2)**. — Kwiaty różowłososiowe. Cenna odmiana do uprawy szklarniowej.
376. **Super Star (2)**. — Kwiaty ceglastoczerwone, bardzo trwałe w barwie.
377. **Uncle Walter (1)**. — Kwiaty szkarłatnoczerwone, bardzo trwałe w barwie, na długich sztywnych pędach.

II RÓŻE WIELOKWIATOWE (POLIANTY)

378. **Anne Cocker (2)**. — Kwiaty pełne, jasnocynobrowe. Krzew rośnie silnie i kwitnie bardzo obficie.
379. **Atlantic (2)**. — Kwiaty pełne, jasnoróżowe.

380. **Feuria (1).** — Kwiaty duże, pojedyncze, cynobrowoczerwone. Kwitnie bardzo obficie.
381. **Hein Evers (1).** — Kwiaty ciemnoczerwone, półpełne. Kwitnie bardzo obficie.
382. **Irish Wonder (2).** — Kwiaty krwistopomarańczowe. Kwitnie obficie.
383. **Lili Marleen (1).** — Kwiaty ognistoczerwone, pełne, dość duże. Krzew rośnie słabo i kwitnie nadzwyczaj obficie i długo. Jedna z najpiękniejszych niskich róż rabatowych.
384. **Meteor (1).** — Kwiaty cynobrowoczerwone, pełne, w okazałych bukietach. Kwitnie bardzo obficie. Również jedna z najpiękniejszych róż rabatowych.
385. **Paprica (2).** — Kwiaty ceglastoczerwone, duże, trwałe w barwie, w okazałych wiechach.
386. **Sangria (2)** — Kwiaty czerwonoróżowe, pełne, w okazałych wiechach.
387. **Liverpol Echo (2).** — Kwiaty bladioróżowe, pełne. Krzew rośnie dość silnie, obficie kwitnie.

III RÓŻE PNĄCE

388. **Clair Matin** — Kwiaty czysto-różowe, półpełne, średniej wielkości, średnicy 5-6 cm. Kwitnie bardzo obficie. Kwitnienie powtarza. Kwiaty o intensywnym zapachu. Wzrost silny 2,5 do 3 m wysokości. Liście ciemnozielone, skórzaste, zdrowe.
389. **Comtesse Vandal Clg (2).** — Kwiaty różowłososiowe, w pąkach pięknie wydłużone.
390. **Excelsa (2).** — Kwiaty szkarłatnoczerwone, drobne, pełne, silnie pachnące. Kwitnie obficie i długo.
391. **Flammentanz (2)** — Kwiaty ognistoczerwone.
392. **Grimperd Delbared (2),** — Kwiaty czerwone, półpełne.
393. **Morgengruss (2).** — Kwiaty różnowpomarańczowe z żółtym odcieniem, pełne. Pąki rozchylające płatki. Rośnie silnie i kwitnie obficie.
394. **New Dawn.** — Znana odmiana o kwiatach bladioróżowych. W pąkach kwiaty różowe, zebrane w kwiatostany, silnie pachną. Odmiana ta daje zdrowe, silne pędy 2 do 3 m wysokości.

RÓŻE MINIATUROWE

396. **Fresh Pink** — Kwiaty bladioróżowe, słabo pachnące. Krzewy wysokości 30 do 40 cm. Bardzo obficie kwitnące.

397. **Little Flirt** — Kwiaty czerwone. Krzewy około 30 cm wysokie, bardzo obficie kwitnące.
398. **Sun Maid** — Kwiaty wielobarwne, małe. Krzewy niskie do 30 cm, o bardzo ładnym zwartym pokroju.
399. **Swany** — Kwiaty białe. Krzewy wysokości do 30 cm, o płózącym pokroju. Kwitną bardzo obficie.

ODMIANY SZLACHETNE LILAKÓW (SYRINGA VULGARIS L.)

400. **Ambasador**. Kwiaty pojedyncze, bardzo duże niebieskolila, w pączkach lilaróżowe. Rośnie słabo i kwitnie bardzo obficie, najpóźniej ze wszystkich odmian.
401. **Edith Cavell**. Kwiaty czystobiałe, pełne, duże, w gęstych, wydłużonych wiechach. Krzew rośnie silnie i kwitnie obficie. Jedna z najpiękniejszych odmian białokwiatowych.
402. **Edmund Boissier**. Kwiaty pojedyncze, duże, ciemnopurpurowofioletowe, w pączkach czarnofioletowe. Wiechy wysmukłe, luźne, stożkowate. Krzew rośnie i kwitnie obficie. Należy do grupy odmian o najciemniejszych kwiatach.
403. **Ellen Willmott**. Kwiaty pełne, czystobiałe, w gęstych, dużych, okazałych wiechach. Kwitnie późno i bardzo obficie. Nadaje się do pędzenia.
404. **General Pershing**. Kwiaty duże, pełne, różowofioletowe, w miarę przekwitania jaśniejsze, w gęstych, bardzo dużych, okazałych wiechach. Rośnie silnie i kwitnie obficie.
405. **India**. Kwiaty pełne, różowe, gwiazdkowate, o poskręcanych płatkach, w luźnych wiechach, pędy ciemnoczerwone.
406. **Jules Simon**. Kwiaty bardzo duże, pełne, lilaniebieskie, o szerokich skręconych płatkach. Wiechy bardzo duże, gęste, wyprostowane. Kwitnie obficie.
407. **Katherine Havermeier**. Kwiaty bardzo duże, pełne kobaltowolila z różowym odcieniem. Wiechy duże, szerokie, gęste i ciężkie. Krzew rośnie silnie i kwitnie obficie. Jedna z najwspanialszych odmian pełnokwiatowych.
408. **Krasawica Moskwy**. Kwiaty pełne, bladoróżowe, w miarę przekwitania stają się prawie białe, w gęstych, okazałych wiechach. Krzew rośnie silnie i kwitnie obficie. Bardzo efektowna odmiana o niespotykanym zabarwieniu kwiatów, niedawno wprowadzona do uprawy przez nasze szkółki.
409. **Ludwik Spaeth**. Kwiaty średniej wielkości, pojedyncze, fioletowopurpurowe, przekwitające kobaltowofioletowe. Wiechy luźne, wydłu-

- zone, przeważnie dwuwierzchołkowe. Krzew rośnie silnie i kwitnie bardzo obficie. Jest odporny na choroby. Jedna z najstarszych i najczęściej u nas uprawianych odmian.
410. **Massena.** Kwiaty pojedyncze, duże, ciemnopurpurowofioletowe, o szerokich płatkach. Wiechy kwiatowe bardzo duże. Krzew rośnie słabo i kwitnie obficie.
411. **Michel Buchner.** Kwiaty drobne, pełne, fioletowolila, o słabo skręconych płatkach. Wiechy gęste. Krzew rośnie słabo i kwitnie obficie. Używany do pędzenia.
412. **Mme Fr. Morel.** Kwiaty średniej wielkości, pojedyncze, purpurowo-różowe, o szerokich płatkach zwiniętych brzegami do środka. Wiechy luźne, wyprostowane, bardzo okazałe, dwuwierzchołkowe. Krzew rośnie silnie i kwitnie obficie. Jedną z najpiękniejszych odmian.
413. **Mme Lemoine.** Kwiaty pełne, czystobiałe, w gęstych, okazałych, sztywnych wiechach. Rośnie silnie i kwitnie obficie. Nadaje się do pędzenia.
414. **Necker.** Kwiaty pojedyncze, drobne, bladoróżowe, przekwitające prawie białe, w dużych, szerokich rozgałęzionych wiechach. Rośnie silnie i kwitnie bardzo obficie i wczesnie, najwcześniej z pośród wszelkich odmian.
415. **Negro.** Kwiaty duże, purpurowofioletowe, bardzo ciemne. Wiechy luźne, silnie wydłużone, dwuwierzchołkowe. Krzew kwitnie bardzo obficie. Rośnie silnie.
416. **Niebo Moskwy.** Kwiaty pełne, lilaniebieskie. W miarę przekwitania przybierają jasnyniebieskie zabarwienie. Wiechy duże, gęste, wyprostowane. Kwitnie bardzo obficie.
417. **Sensation.** Kwiaty pojedyncze, duże, purpurowoczerwone, płatki kwiatowe z białym obrzeżeniem. Kwiaty zebrane w duże wiechy.
418. **Paul Deschanel.** Kwiaty pełne, bardzo duże, fioletowopurpurowe (w pączkach różowofioletowe) w dużych, szerokich, okazałych wiechach. Kwitnie bardzo obficie. Jedną z najcenniejszych odmian pełnokwiatowych.
419. **Promose.** Kwiaty pojedyncze, drobne, jasnożółte. Krzew rośnie słabo, lecz kwitnie obficie. Jedną odmianą o żółtym zabarwieniu kwiatów. Nadaje się do pędzenia.

WRZOSY (CALLUNA) I WRZOŚCE (ERICA) W ODMIANACH

Niskie krzewinki o cienkich, podkładających się lub wzniesionych pędach pokrytych drobnymi, igiełkowatymi lub łuskowatymi liśćmi. W sprzyjających warunkach rozrastają się tworząc zwarte kępy.

Kwiaty drobne, najczęściej różowe lub białe, dzwonkowate lub rurkowate, zebrane w wielokwiatowe, wyprostowane grona lub baldaszki. Kwitną obficie w różnych porach roku, najczęściej wiosną (marzec-kwiecień). Wrzosa są u nas mało znane jako rośliny ozdobne, natomiast w innych krajach zachodniej i południowej Europy, zwłaszcza w Anglii, zdobyły dużą popularność. Są atrakcyjnymi niskimi roślinami ozdobnymi, szczególnie dla małych, przydomowych ogródków. Nadają się na niewielkie rabaty bylinowe oraz do ogródków skalnych. Wymagają gleby kwaśnej, piaszczystej lub torfiastej, dostatecznie wilgotnej. Znoszą słabe ocienienie, lecz najlepiej rosną i najobficiej kwitną w pełnym słońcu. W okresach suszy muszą być często podlewane. Na zimę należy przykryć matami, ściółką lub gałązkami iglastymi. Przed posadzeniem glebę należy obficie zaprawić torfem lub glebą kwaśną-leśną (z lasów iglastych).

420. **Calluna vulgaris 'Alba' praecox** — Wrzos pospolity odm. białokwiatowa.
Krzewinka zwarta, darniowa, wysokości do 40 cm. Kwiaty białe. Kwitnie: VIII - IX. Liście zimą zielone.
421. — — **'Aurea'** — Liście żółte, zimą brązowoczerwone. Kwiaty purpurowe.
422. — — **'Blazeway'** — Krzewinka do 45 cm, charakteryzująca się zmiennością ulistnienia od żółto-zielonego do czerwonego zimą. Kwiaty koloru różowofioletowego. Kwitnie sierpień-wrzesień.
423. — — **'Boskoop'** — Kwiaty lekko różowofioletowe, wyjątkowo obficie kwitnący krzew. Ulistnienie złotawe, jesienią i zimą zmienia barwę na brązowo-czerwoną. Kwitnie sierpień-wrzesień. Krzewinka wielkości do 40 cm o pędach wzniesionych.
424. — **vulgaris 'C.W. Nix'** — Krzewinka o ciemnozielonym ulistnieniu. Kwiaty zebrane w długich gronach koloru ciemnokarmazynowego. Kwitnie w sierpniu-wrześniu.
425. — — **'Elsie Purnell'** — Krzewinka wielkości 6 do 8 cm. Kwiaty różowe, ciemniejsze w pękach, podwójne. Kwitnie: wrzesień-październik.
426. — — **'Gold Haze'** — Krzewinka wielkości około 50 cm. Ulistnienie o jasnożółtym zabarwieniu. Kwiaty białe. Kwitnie w sierpniu-wrześniu.
427. — — **'Goldsworth Crimson'** — Krzew wysokości do 60 cm, silnie rosnący, o ciemnozielonych liściach. Kwiaty ciemno-fioletowo-czerwone, ukazują się późną jesienią (październik).
428. — — **'Mullion'** — Krzewinka półpłożąca o licznych pędach. Kwiaty o barwie ciemnoróżowej.
429. — — **'Mrs Ronald Gray'** — Mała płoząca krzewinka wielkości 5-

- 8 cm. Kwiaty czerwonoróżowe. Kwitnie w miesiącach sierpień-wrzesień.
430. — — **'Radnor'** — Krzewinka wysokości do 25 cm. Kwitnie sierpień-wrzesień. Kwiaty lekko różowe, podwójne.
431. **Erica arborea L. — Wrzosiec drzewiasty.**
 Krzew lub nawet drzewko (tylko w warunkach łagodnego klimatu w krajach Europy zachodniej) o owłosionych młodych pędach. Liście drobne o gęsto ustawionych okólkach. Kwiaty drobne, dzwonicowate, szarobiałe, w wiechowatych kwiatostanach. Kwitnie wcześniej wiosną. Europa połudn., Afryka półn. Tylko w formie prób w północno-zachodniej części kraju. Poza tym do uprawy w szklarniach i w mieszkaniach.
432. — **carnea 'Alba'** — **Wrzosiec krwisty odm. białokwiatowa niska.**
 Niska krzewinka wysokości do 25 cm o pokładających się pędach. Liście igłowate, jasnozielone, drobne w okólkach. Kwiaty drobne w szczytowych gronach. Kwitnie od jesieni do wiosny. Podobnie jak i następne odmiany tego gatunku wrażliwa na mrozy i suszę, polecana tylko do najcieplejszych okolic. Wymaga starannej pielęgnacji i gleby niezachwaszczonej.
433. — — **'Aurea'** — **odm. złocista.**
 Wierzchołki młodych pędów złocistożółte, starsze liście tylko żółto obrzeżone. Kwiaty różowe; III - IV.
434. — **carnea 'King George'** — Kwiaty jasnoróżowe. Kwitnienie rozpoczyna w grudniu.
435. — — **'Springwood Pink'** — Krzewinka dość silnie rosnąca, wysokości do 30 cm, tworzy zwarte kępy. Kwiaty blad różowe, obficie pokrywające pędy. Kwitnie; II - IV.
436. — — **'Vivellii'** — Kwiaty karminowe lub ciemnoczerwone, ukazują się wczesną wiosną. Liście latem zielonobrazowe, w zimie czerwono-brazowe.
437. — **mackai 'Gwen'** — Krzewinka wysokości do 15 cm, luźno rozgałęziona. Liście drobne, orzęsione, na wierzchołkach młodych pędów żółtawe. Kwiaty różowe, dzwonicowate, o butelkowo rozdętej koronie. Kwitnie; VII - X.
438. — — **'Watsonii'** — Kwiaty karminoworóżowe w krótkich gronach. Kwitnie; VII - X.
439. — **purpurascens 'Darleyensis'** — Rośnie dość silnie (do 40 cm). Pędy sztywne, nagie, wyprostowane. Liście z podwiniętym brzegiem. Kwiaty różowe w długich, okazałych, wyprostowanych gronach. Kwitnie wiosną i jesienią.
440. — — **'George Rendal'** — Krzewinka do 30 cm wysoka, gęsta. Wierzchołki młodych pędów na wiosnę złocistożółte. Kwiaty ciemnoróżowe ukazują się wczesną wiosną (III - IV) i powtarzają jesienią (IX).

441. — *teralix* 'Alba' — Wrzosiec bagienny odm. białokwiatowa. Krzewinka wysokości do 30 cm o pędach ciemnozielonych i gruczołowatoowłosionych. Liście igłowate. Kwiaty białe w baldaszkach na szczytach pędów. Kwitnie; VII-IX.
442. — *vangans* 'Holden Pink' — Krzewinka wysokości do 30 cm, gęsta kępiasta. Liście drobne, szorstkowato osadzone wokół pędów. Kwiaty bladuróżowe w gęstych, szczytowych gronach. Kwitnie; VIII-IX.
443. — *williamsi* Druce — Wrzosiec Williama (E. *teralix* x *vangans*). Krzewinka o jasnobrązowych, owłosionych pędach. Liście zimną na szczytach pędów żółte. Kwiaty różowe w dużych złożonych baldachach. Kwitnie; VII-IX.
444. *Bruckenthalia spiculifolia* — Podobna do wrzosów, krzewinka o małych liściach w kształcie igieł. Kwiaty małe, jasnoróżowe. Zebrane w krótkich, gęstych gronach. Kwitnie od czerwca do września. Jest polecana do ogródków skalnych.

KRZEWY PNĄCE

445. *Actinidia callosa* Lindl. — Rodzina Actinidiaceae — Aktinidiowate. Krzew pnący do 7 m. Liście eliptyczne do podłużnych 8-12 cm długie, ostro zakończone, o brzegach szorstkimi piłkowanymi. Liście opadają na zimę, ustawione są skrętoległe, pojedynczo na długich ogonkach. Kwiaty białe lub żółte, pachnące, średnicy 1,5-2 cm. Owocem jest wielonasienna, soczysta słodka jagoda. Pochodzi z Chin. Znosi dobrze ocienienie, ale dobrze rośnie też w miejscach słonecznych. Nadaje się do pokrywania altan, wysokich ogrodzeń.
446. *Campsis radicans* Seem. syn. *Tecoma radicans* Juss. — Milin amerykański. Rodzina Bignoniaceae — bignoniowate. Jest to pnącze wysokości do 10 m, o pędach grubych, przytwierdzających się do podpór za pomocą licznych korzeni przybyszowych. Liście opadające na zimę, ustawione przeciwległe, nieparzystopierzaste, długości do 30 cm. Listki eliptyczne, długości 3-6 cm. Kwiaty obupłciowe, duże, długości 6-9 cm, cynobrowo-czerwone lub pomarańczowe, zebrane po 4-15 w baldachogrona na końcach pędów. Korona zrosnięta w lejkowatą rurkę rozszerzającą się ku górze, o szerokich, płasko rozpostartych płatkach. Kwitnie w lipcu-wrześniu. Pochodzi z południowych stanów Ameryki Północnej. Efektowne pnącze, niestety wrażliwe na mrozy i może być uprawiane tylko w Polsce zachodniej oraz w cieplejszych okolicach Polski środkowej. Wymaga gleb żyznych, próchnicznych, przepuszczalnych i ciepłych stanowisk. Aby otrzymać obfitsze kwitnienie krzewy należy przycinać. Wymaga ochrony na zimę. Nadaje się do pokrywania altan, pergoli.

447. *Celastrus hypoleuca* Warburg. — Dławisz chiński. Rodzina Celastraceae — Dławiszowate.

Krzew silnie rosnący, o długich pędach silnie owijających się wokół podpór (pnie, gałęzie drzew itp.). Liście szeroko eliptyczne, długości do 14 cm. Kwiaty drobne, niepozorne, zielonkawe (IV) miiododajne. Owoce kuliste, pomarańczowożółte, w jesieni bardzo dekoracyjne i gęsto okrywające gałązki. Chiny. Krzew o małych wymaganiach glebowych i odporny na mróz.

Clematis — powojnik. Rodzina Ranunculaceae — Jaskrowate.

Krzewy pnące o silnie wydłużonych, cienkich i wiotkich, graniastych pędach. Liście pierzaste. Kwiaty duże, u licznych odmian bardzo duże, o szerokich, płasko rozłożonych płatkach, białe niebieskie lub czerwone. Kwitnie obficie od plica do września. Powojniki wielkokwiatowe wymagają żyznej ogrodowej gleby w wysokiej kulturze i starannie pielęgowanej. Niektóre odmiany są wrażliwe na mrozy. Na zimę krzewy zabezpiecza się matami lub okrywa ziemią tylko ich nasady. W okolicach o zimach łagodnych doskonale zimują bez okrycia. Wymagają pełnego oświetlenia. Nadają się przede wszystkim do pokrywania ścian budynków, wysokich parkanów, altan i pergoli.

448. — **jackmanii Moore** — powojnik **Jackmana**. Mieszaniec *C. lanuginosa* i *C. viticella*, o bardzo dużych kwiatach. Piękne pnące wysokości 3 do 4 m. Kwiaty średnicy 10 do 13 cm, składające się z czterech płatków w ciemnofioletowym kolorze. Na jednej roślinie występuje duża ilość kwitów. Kwitnienie rozpoczyna się w lipcu i trwa do października. Jeden z najstarszych mieszańców powojników, otrzymany w Anglii przez Jackmana w 1858 r. Jest stosunkowo wytrzymały na niskie temperatury.
449. — **montana 'Rubens'** — Powojnik górski odm. różowa. Liście trójlistkowe, czerwone, zwłaszcza w okresie rozwijania wiosną. Kwiaty różowoczerwone z szeroko rozpostartymi płatkami, osadzone na długich szypułkach, średnicy do 6 cm. Nieco wrażliwy na mrozy.
450. — **vitalba L.** Powojnik pnący. Krzew silnie rosnący, wysokości do 10 m. Liście 5-listkowe. Kwiaty drobne, białe, słabo pachnące o odgiętych płatkach, zebrane w duże wiechy. Kwitnie obficie w lipcu-sierpniu. Owoce pierzaste, srebrzystobiałe, bardzo dekoracyjne, przez całą jesień pozostają na krzewie. Europa, Azja. Odporny na mrozy, często dziczejący. Rośnie najlepiej na glebach żyznych, gliniastych i dość wilgotnych. Do pokrywania wysokich pergoli, altan, ścian budynków i parkanów.
451. — **Mrs Cholmondy**. — Kwiaty fioletoworóżowe z ciemniejszą wstęgą na płatkach, bardzo duże.
452. — **'Beauty of Worcester'** — Kwiaty niebieskofioletowe z białymi pręcikami pojedyncze lub pełne.

453. — **'Comtesse de Bouchaud'** — Kwiaty lilaróżowe z jedwabistym nalotem, płaskie, bardzo okazałe. Kwitnie od lipca do października.
454. — **'Daniel Deronda'** — Kwiaty purpurowoniebieskie z żółtymi pręcikami, pierwsze pełne, późniejsze pojedyncze. Kwitnie od lipca do września.
455. — **'Duchess of Edinburgh'** — Kwiaty białe, pełne, różyczkowate, pachnące. Kwitnie wcześniej od maja do sierpnia.
457. — **'Gipsy Quen'** — Kwiaty ciemnopurpurowe, jedwabiste. Na płatkach zaznaczają się 3 pasy, czerwone i jaśniejsze z zewnątrz. Kwitnie późno (sierpień-wrzesień) obficie.
456. — **'Ernest Markham'** — Kwiaty duże, średnicy do 8 cm, fioletowo-czerwone z aksamitnym nalotem. Krzew kwitnie obficie od czerwca do września.
458. — **'Jackmanii'** — Kwiaty bardzo duże, ciemno-purpurofioletowe, o szerokich płatkach. Rośnie i kwitnie bardzo obficie.
459. — **'Lasurtern'** — Kwiaty bardzo duże, ciemnoniebieskie z żółtawymi pylnikami pręcików. Kwitnie obficie od maja do sierpnia.
460. — **Marcel Moser** — Kwiaty lilafioletowe, płatki od zewnątrz różowawe. Kwitnie obficie i wcześniej (czerwiec-sierpień).
461. — **'Mme Le Coultre'** — Kwiaty czysto białe o dużych, szerokich płatkach. Kwitnie od lipca do końca września.
462. — **Moongliht'** — Odmiana o kwiatach jasno-cytrynowokremowych. Jest to odmiana trudna do uprawy i wymaga szczególnej opieki.
463. — **'Perle d'Azur'** — Kwiaty jasnoniebieskie, duże. Kwitnie późno (lipiec-wrzesień).
464. — **'President'** — Kwiaty ciemnofioletowe, o grzbietach jaśniejszych i prążkowanych. Kwiaty o średnicy około 15 cm, ośmiopłatkowy. Kwitnie w czerwcu-lipcu, powtarza kwitnienie w październiku.
465. — **'Royal Velurs'** — Kwiaty purpurowe z jedwabistym nalotem. Kwitnie bardzo obficie od lipca do września.
466. — **'Ville de Lyon'** — Kwiaty karminowoczerwone, najciemniejsze pośrodku. Kwitnie od lipca do września.
467. — **viticella L.** — powojnik włoski.
 Pnącze wysokości do 4 m, o delikatnych, cienkich, wyraźnie bruzdowatych pędach, nagich lub słabo owłosionych. Liście pierzaste lub lub podwójnie pierzaste. Kwiaty dość duże, średnicy 3-5 cm, osadzone pojedynczo na długich, cienkich szypułkach. Listki okwiatu szeroko rozpostarte, fioletowe lub purpuroworóżowe o jaśniejszym szerokim brzegu. Kwitnie od czerwca do końca lipca. Nieco wrażliwy na mróz, jednak po przemarznięciu szybko odrastają nowe pędy. Jedną z najpopularniejszych odmian jest Clematis viticella 'Kermesina' — odm. wielkokwiatowa. Ma ona kwiaty większe o jaśniejszym, winnoczerwonym zabarwieniu.

468. *Hedera helix* L. **Bluszcz pospolity. Rodzina Araliaceae — Araliowate.**
 Krzew o liściach zimozielonych, samoczepny, przytwierdzający się do podpory (mury, skały, pnie drzew, kamienie) za pomocą korzeni wyrastających na pędach. Dorasta do 15-20 m wysokości. Często położy się na ziemi tworząc w miejscach silnie zacienionych zwarte kobierce. Liście skórzaste, ciemnozielone, 3-5 klapowe, na pędach kwiatonośnych nie klapowane i całobrzegie. Kwiaty zielonkawożółte w główkowatych kwiatostanach, ukazują się tylko na pędach wspinających się w górę. Mała Azja. W Polsce rośnie dziko w lasach i zdziczały w parkach i na cmentarzach. Najlepiej rośnie w Polsce zachodniej, w pasie przymorskim oraz w Polsce południowej. Podczas surowych zim przemarza. Wymaga żyznych, wilgotnych gleb i miejsc cienistych.
469. *Lonicera caprifolium* 'Praecox' — **Wiciokrzew przewiercień odm. wczesna. Rodzina Caprifoliaceae — Przewierniowate.**
 Krzew 5-6 m wysokości, o cienkich, nagich pędach. Liście szeroko eliptyczne, podkwiatostanowe zrosnięte nasadami w jedną tarczę. Kwiaty ceglaspomarańczowe z długą, rurkową koroną, zebrane w główki osadzone na szczytach pędów. Kwitnie w połowie maja. Wymaga żyznych, próchnicznych gleb i ciepłych słonecznych stanowisk. Nadaje się do obsadzania altan, pergoli i parkanów.
470. — *japonica* 'Aureoreticulata' — **Silnie krzewiąca się półzimozielona odmiana osiągająca 6 do 9 m szerokości. Liście owalne, jasnozielone z widocznymi złotymi plamami. Kwiaty pachnące 2,5 do 4 cm długości, białe. Kwitnie od czerwca do jesieni. Bardzo dobra roślina pnąca lub płózca.**
471. — *periclymenum* 'Serotina' — **Wiciokrzew pomorski odm. późna. Pnącze wysokości do 5 m, silnie wijące się. Młode pędy owłosione. Liście krótkoogonkowe, eliptyczne lub jajowate, długości 4-6 cm, z wierzchu ciemnozielone, od spodu siniozielone. Kwiaty w pąku krwistoczerwone, po rozwinięciu się purpurowe. Kwitnie lipiec-sierpień, obficie.**
472. — *tellmanniana* Magyar — **Wiciokrzew Tellmanna. Mieszaniec *L. sempervirens* x *L. tragophylla*. Pnącz wysoki, silnie rosnący, podobny do *L. caprifolium*. Liście eliptyczne, od spodu pokryte białym nalotem, długości do 10 cm, najwyższa para na pędzie nie zrosnięta w tarczę. Kwiaty pomarańczowożółte z czerwona-wą rurką korony długości 4-4,5 cm, w wielokwiatowych, główkowatych kwiatostanach. Kwitnie w czerwcu. Bardzo cenny i efektowny krzew pnący, lecz nieco wrażliwy na mrozy, a ponadto bardzo podatny na choroby grzybowe, które niszczą całkowicie liście w okre-**

się lata. Wymaga regularnego opryskiwania środkami grzybobójczymi.

473. *Aristolochia durior* Mill. — **Kokornak wielkolistny. Rodzina Aristolochiaceae — Kokornakowate.**

Krzew pnący do 10 m wysokości. Pędy wijące się, nagie, ciemnozielone. Liście duże 10-30 cm długie. Kwiaty obupciowe z pojedynczym zrosniętym okwiatem, fajkowato wygięte i zwisające na długich szupulkach. Pnącz dekoracyjny ze względu na duże sercowate liście. W uprawie wymaga gleb świeżych niezbyt ciężkich, lubi miejsce półcieniste. Jest to pnączone w dużym stopniu odporne na mrozy.

474. *Parthenocissus quinquefolia* var. *murorum* Rehd. — **Winobluszcz pięciolistkowy odm. murowa. Rodzina Vitaceae — Winoroślowate.**

Krzew silnie rosnący o bardzo długich pędach, które trwale przyczepiają się do podpór (kamienie, mury, skały) rozgałęzionymi wąsami zaopatrzonymi w przylgi. Liście duże, dłoniasto 5-listkowe, w jesieni przebarwiające się na kolor szkarłatnoczerwony, kwiaty drobne, bardzo miłodajne lipiec-sierpień). Jagody granatowoczarne, kuliste, w jesieni chętnie zjadane przez ptaki. Am. Płn. Krzew bardzo odporny na suszę. Doskonale rośnie w miastach i znosi zanieczyszczenia dymami i pyłem. Polecany do pokrywania wysokich ścian, kominów, starych murów itp.

475. — *tricuspidata* 'Veitchii' — **Winobluszcz trójłatkowy odm. Veitcha.**

Pnącz również silnie rosnący, wysokości 10-15 m. Pędy bardzo silnie i trwale przytwierdzają się do ścian, kamieni za pomocą rozgałęzionych przylgowatych wąsów. Liście duże, błyszczące, trójklapowe, jesienią wspaniale ciemnoszkarłatne. Azja wschodnia. Również bardzo cenny krzew do pokrywania wysokich ścian. Nieco wrażliwy na mrozy, wymaga miejsc cieplejszych i osłoniętych. Polecany przede wszystkim dla Polski zachodniej.

476. *Polygonum aubertii* L. — **Henry — Rdest Auberta. Rodzina Polygonaceae — Rdestowate.**

Pnącz wijący się, o cienkich, szarobrazowych pędach (młode pędy zielone), wysokości do 10 m. Liście łopatkowate, osadzone po kilka razem. Kwiaty białe, drobne, pachnące, w długich, luźnych wiechach. Kwitnie od lipca do października, długo i obficie. Krzew dość odporny na mrozy, ale przemarza u nas w czasie surowych zim. Wymaga miejsc słonecznych i żyznych, świeżych dostatecznie wilgotnych gleb. Bardzo dekoracyjny w czasie kwitnienia (późno kwitnie). Do pokrywania wysokich altan, ogrodzeń siatkowych i ścian.

477. *Vitis odoratissima* Don. — **Winorośl pachnąca. Rodzina Vitaceae — Winoroślowate. (=V. riparia Michx, vulpina Michx.).**

Pnącz bardzo silnie rosnący o nagich, zielonych pędach, dorasta do wysokości 20 m. Liście duże, cienkie, jasnozielone, szeroko jajowate

z 3-5 ostrymi klapami. Kwiaty drobne, silnie pachnące i miododajne (maj-czerwiec). Jagody czerwono-wodnopurpurowe. Am. Płn. Krzew często u nas uprawiany, odporny na mrozy i wytrzymały na suszę, nie wymagający w stosunku do gleby. Nadaje się do pokrywania wysokich altan, starych drzew, parkanów i ścian.

478. *Wistaria sinensis* DC. — Słodlin chiński, glicynia chińska. Rodzina Leguminosae — Strączkowate.

Wysoki, silnie rosnący pnącz. Liście pierzaste. Kwiaty jasnofioletowe, pachnące, w długich zwisających gronach. Kwitnie; V-VI. Chiny. Przemarza podczas surowych zim i jest polecana przede wszystkim dla Polski zachodniej. Posiadamy w bardzo ograniczonej ilości.

KRZEWY O LIŚCIACH ZIMNOZIELONYCH

479. *Berberis chenoulti* Chen. — *Berberys Chenoulti*.

Krzew słabo rosnący, wysokości do 1 m. Liście wąskie, długości do 2,5 cm, kolczasto ząbkowane, błyszczące. Kwiaty ciemnożółte. Mieszaniec *B. gagnepainii* i *B. verruculosa*. Wrażliwy na mrozy, w naszych warunkach wymaga odkrycia na zimę. Może być sadzony tylko w cieplejszych okolicach (województwa zachodnie) i na glebie w wysokiej kulturze.

480. — *julianae* Sch. — *Berberys Julianny*.

Krzew wysokości do 1 m, o kulistym pokroju. Gałązki pokryte silnymi, trójdzielnymi cierniami. Liście dość duże, szeroko lancetowate, ciemnozielone, błyszczące ząbkowane. Kwiaty żółtopomarańczowe (czerwiec), zwisające na dość długich szypułkach. Owoce granatowe pokryte sinym nalotem. Chiny. Najodporniejszy na mrozy z pośród zimozielonych berberysów, lecz polecany tylko dla Polski zachodniej i cieplejszych okolic Polski środkowej oraz południowej.

481. — *verruculosa* H. et W. *Berberys gruczołowaty*.

Podobny do poprzedniego lecz słabiej rosnący (do 1 m), gęsto ugałęziony. Liście drobne, blaszkowate, ciemnozielone i błyszczące, pod spodem srebrzystoszare. Kwiaty drobne, złocistożółte, ukazują się w czerwcu. Chiny. Krzew wrażliwy na mrozy i polecany dla Polski zachodniej.

482. *Buxus sempervirens* L. — *Bukszpan zwyczajny*. Rodzina Buraceae *Bukszpanowate*.

W naszych warunkach krzew wysokości 2-3 m, gęsty o bardzo regularnym, kulistym pokroju. Liście drobne, okrągłe, całobrzegie, sztywne i skórzaste. Kwiaty i owoce niepozorne. Europa południo-

wa. Kaukaz, Mała Azja. Krzew odporny na suszę, mało wymagający w stosunku do gleby, lecz wrażliwy na niskie temperatury. Przemarza podczas surowych zim, zwłaszcza bezśnieżnych. Znosi silne ocienienie i częste przycinanie. Nadaje się na żywopłoty, oraz może być sadzony pojedynczo na trawnikach.

483. — — 'Aureo — variegata' — odm. żółta pstra.

Młode liście całe żółte, starsze tylko z żółtymi plamami, jasnozielone. Żółte zabarwienie liści jest szczególnie intensywne u krzewów rosnących w pełnym słońcu.

484. *Evonymus fortunei* 'Gracilis' — Trzmielina odm. pstrolistna. Rodzina Celastraceae — Dławiszowate.

Krzew o zielonych, nagich pędach płozących się po ziemi lub wspierających się na skały, pnie drzew i kamienie. Liście grube, okrągłe, białe lub żółto obrzeżone, średnicy do 4 cm. Odmiana gatunku pochodzącego z Chin. Wrażliwa na mrozy. Wymaga żyznej, próchnicznej wilgotnej i troskliwie pielęgnowanej gleby oraz zacienionych stanowisk. Tylko dla najcenniejszych okolic kraju.

485. — — var. *radicans* Rehd. — odm. położona.

Krzew o pełzających pędach i ciemnozielonych, grubych, nagich szeroko eliptycznych liściach. W sprzyjających warunkach pokrywa zwartym kobiercem glebę, a także wspina się na pnie drzew, kamienie i murki. Pędy przytwierdzające się do podpory drobnymi przybyszowymi korzeniami. Japonia. Dobrze zimuje pod śniegiem, lecz marznie podczas surowych, bezśnieżnych zim. Najlepiej rośnie w cieniu i na żyznych, wilgotnych glebach.

486. *Gultheria rupestris* R. Br. — Płożący lub o pędach wzniesionych niski krzew do 1 m wysokości. Pędy gładkie lub lekko omszone. Liście eliptyczno-lancetowate do 2,5 m długie, na brzegach pilkowane, gładkie. Kwiaty drobne w zwisających gronach 1-3 cm długich. Wymaga wilgotnej gleby o odczynie kwaśnym.

487. — *shollon* — Krzew wysokości do 60 cm, o gruczołowato owłosionych, wyprostowanych pędach. Tworzy liczne rozłogi rozrastając się dzięki nim w szerokie kępy. Liście okrągłojajowate, długości do 10 cm, młode szeciniasto owłosione, starsze prawnienagie. Kwiaty czerwono-białe, drobne, w zwisających gronach (maj-czerwiec). Owoce czarno-czerwone, kuliste, średnicy do 1 cm. Am. Płn. Krzew dość odporny na mrozy. Wymaga wilgotnej, torfiastej lub piaszczystej gleby o odczynie kwaśnym. Najlepiej rośnie w miejscach zacienionych.

488. *Laurocerasus officinalis* 'Schipkaensis' — Laurowiśnia wawrzynolistna odm. szypkajska. Rodzina Rosaceae — Różowate.

Krzew o szybko rozpostartych gałęziach, wysokości do 1,5 m. Liście grube, skórzaste, szerokoeliptyczne, długości do 15 cm. Krzew wrażliwy

liwy na mrozy. Wymaga żyznych gleb i ciepłych, osłoniętych stanowisk. Tylko dla okolic o bardzo łagodnych zimach.

489. *Lavandula officinalis* Chaix. — Lawenda zwyczajna. Rodzina Labiatae — Wargowe.

Półkrzew wysokości do 50 cm, gęsty, o prosto wzniesionych, silnych i owłosionych pędach. Liście równowąskie, sinoszare, długości do 5 cm, o podwiniętym brzegu, rozarte silnie pachnące. Kwiaty fioletowoniebieskie, drobne, w wyprostowanych kłosach osadzonych na długich, bezlistnych łodygach. Kwitnie bardzo długo w końcu czerwca i w lipcu. Europa południowa. Krzewinka mało znana w uprawie, mimo, że jest odporna na mrozy i bardzo odporna na suszę. Sadzić należy w miejscach nasłonecznionych.

490. *Leucothoe catasbei* Gray. — Leokotee Catesbyego.

Krzew wysokości do 80 cm o czerwonych, łukowato zwisających pędach. Liście jajowato-lancetowate, długości 5-12 cm, z długim, zaostrozonym wierzchołkiem, orzęsione, nagie. Kwiaty drobne, białe, o cylindrycznej koronie, zebrane w niewielkie grona. Kwitnie w maju. Am. Płn. Krzew z rodziny wrzosowatych, a więc wymagających kwaśnych, najlepiej torfiastych gleb. Jako roślina okrywowa w miejscach zacienionych lecz wilgotnych.

491. *Lonicera pileata* Oliv — Suchodrzew chiński.

Krzew o wysokości do 1 m o gęstych, wachlarzowato ułożonych gałęziach i owłosionych pędach. Liście drobne, matowozielone, wąskoełiptyczne. Chiny. Krzew również wrażliwy na mrozy, o podobnych wymaganiach glebowych. Tylko dla najcieplejszych okolic kraju.

492. — *nitida* Wils. — Suchodrzew Isniący.

Krzew niski (do 80 cm), słabo rosnący, o cienkich pędach i drobnych błyszczących liściach. Kwiaty niepozorne, kremowobiałe. Owoce purpurowe. Chiny. Krzew bardzo oryginalny, ale wrażliwy na mrozy. Wymaga żyznej, wilgotnej gleby i osłoniętych stanowisk. Polecany do małych ogródków.

493. *Mahonia aquifolium* L. — Mahonia pospolita. Rodzina Berberidaceae — Berberysonowate.

Krzew wysokości do 1 m o dużych, pierzastych, blaszkowatych liściach, w młodości czerwony i w zimie również czerwono zabarwiony. Kwiaty żółte w gęstych wiechach na wierzchołkach pędów, ukazują się w maju i w czerwcu. Jagody granatowoczarne z silnym nalotem. Am. Płn. Krzew odporny na mrozy, o małych wymaganiach glebowych. Dobrze rośnie w miejscach zacienionych. Nadaje się do sadzenia w formie szpalerów. Liście używane na wieńce.

494. *Pachysandra terminalis* S. et. Z. — Runianka japońska. Rodzina — Bukszanowate.

Niska krzewinka (do 30 cm) rozrastająca się darniowato za pomocą

rozłogów. Pędy nagie, zielone, mięsiste. Liście grube, odwrotnie jajowate, długości do 10 cm, na wierzchołku ząbkowane. Kwiaty drobne, niepozorne. Japonia. Roślina odporna na mrozy. Znosi bardzo silne ocienienie. Wymaga żyznej, wilgotnej i niezachwaszczonej gleby. Polecana do małych ogródków.

495. — — '**Variegata**' — odm. **psra**.

Rośnie nieco słabiej. Liście biało obrzeżone.

496. **Pernettya mucronata Gaud.** — **Pernecja cilijska**.

Gęsty kępiasty krzew wysokości do 1 m (u nas zaledwie do 20-30 cm). Tworzy podziemne rozłogi. Liście jajowatoeliptyczne, długości do 2 cm wąskie, skórzaste i błyszczące. Kwiaty drobne, o dzwonkowej koronie. Owoce białe, lila, do czerwonych, kuliste, wielkości małej wiśni, bardzo dekoracyjne. Chile. Krzew bardzo wrażliwy na mrozy. Może być uprawiany tylko w najcieplejszych okolicach Polski zachodniej przy starannym okryciu na zimę. Najczęściej uprawiany w szklarniach i w ziemi o odczynie kwaśnym (torf i piasek) oraz wysokiej wilgotności powietrza.

497. **Pieris japonica D. Don.** — **Pieris japoński**. **Rodzina Ericaceae** — **Wrzosowate**.

Krzewo wyprostowanych pędach, wysokości do 3 m. Liście skupione na szczytach pędów, odwrotnie jajowate, długości 3-8 cm, skórzaste z wierzchu silnie błyszczące, na wiosnę w czasie rozwijania brązowe lub czerwone. Kwiaty białe, w gęstych, zwisających, szczytowych wiechach długości 12 cm. Kwitnie od lutego aż do maja zależnie od warunków pogodowych). Japonia. Bardzo oryginalny i piękny krzew, lecz wrażliwy na mrozy. Może być uprawiany tylko w województwach zachodnich oraz na wybrzeżu. Wymaga gleb kwaśnych próchnicznych lub obficie zaprawionych torfem. Podczas okresów suszy obficie i regularnie podlewać. Posiadamy w bardzo ograniczonej ilości.

498. **Pyracantha coccinea Roem.** — **Ognik szkarłatny**. **Rodzina Rosaceae** — **Różowate**.

Krzew wysokości do 2,5 m, szeroko rozgałęziony, o owłosionych i ciernistych pędach. Liście eliptyczne, lub jajowato-lancetowate, gęsto karbowano-ząbkowane, błyszczące, długości 2-4 cm. Kwiaty drobne, białe, w gęstych baldachogronach (maj-czerwiec). Owoce drobne, kuliste, koralowoczerwone lub pomarańczowe, gęsto osadzone na gałązkach, bardzo dekoracyjne jesienią. Europa południowa, Mała Azja. Krzew odporny na suszę, o małych wymaganiach glebowych, również dość odporny na mrozy. Nadaje się do parków, zieleni ulicznej i osiedlowej, także na niecięte żywopłoty.

499. — — '**Golden Harmer**' — Owoce duże, złocistożółte, owocuje obficie, wrażliwy na mrozy.

500. — — **'Soleil d'Or'**. — Krzew do 1 m wysoki, część pędów leżąca na ziemi. Owoce zlocistozielone do 8 mm średnicy, bardzo bogato owocujący.
501. **Rhododendron catawbiense 'Grandiflorum'** — **Różanecznik fioletowy odm. wielokwiatowa. Rodzina Ericaceae — Wrzosowate.**
Krzew wysokości do 2,5 m, gęsty o regularnym pokroju. Młode pędy filcowato owłosione. Liście skórzaste, eliptyczne, długości do 15 cm. Kwiaty duże, najczęściej fioletowe lub fioletowoczerwone z oliwkowymi plamkami na zewnętrznej stronie płatków, w okazałych, główkowatych kwiatostanach. Kwitnie obficie w maju lub w początku czerwca. Am. Pin. Jeden z najodporniejszych na mrozy różaneczników.
502. — **'Cunningham's White'** — **Różanecznik biały Cuninghama.**
Krzew bęsty, kulisty, wysokości 1,5 m. Kwiaty białe z zielonkawymi plamami. Kwitnie wcześniej. Powszechnie używany na podkładki do szczepienia odmian szlachetnych. Bardzo łatwo rozmnaża się wegetatywnie.
503. — **catawbiense 'Album'** — Kwiaty białe z zielonożółtym znaczkim, w pączkach bladoliłowe. Kwitnie wcześniej, odporny na mrozy.
504. — **catawbiense 'Bursault'** — Krzew silnie rosnący, odporny na mrozy. Kwiaty duże, jasnopurpurowofioletowe ze złotozielonym znaczkim. Bardzo obficie kwitnący. Kwitnie średnio wcześniej.
505. — **'America'** — Krzew o dość silnym wzroście, wysokości 2-2,5 m o szerokim pokroju. Liście duże, ciemnozielone, błyszczące. Kwitnie od połowy maja do czerwca. Kwiaty karminowe. Odmiana odporna na mrozy, wrażliwa na suszę. Odmianę tą otrzymano w Boskoop.
506. — **'Caraktacus'** — Kwiaty ciemnoczerwone z jaśniejszym środkiem. Krzew średniosilnie rosnący. Kwitnie późno. Wytrzymały na mrozy.
507. — **'Catharine van Tol'** — Krzew średnio-silnie rosnący. Kwiaty rubinoworóżowe z żółtozielonym znaczkim o brzegach postrzępionych. Jest to odmiana średniowczesna, wytrzymała na mrozy. Polecana do nasadzeń w ogródkach przydomowych.
508. — **'Dr H. C. Dresselhuys'** — Krzew o silnym wzroście, odporny na mrozy. Kwiaty ciemnoróżowe z zielonożółtym znaczkim.
509. — **Dr V. H. Rütgers** — Krzew średniosilnie rosnący, o zwartym pokroju. Odprony na mrozy. Kwiaty rubinowoczerwone z ciemnobrązowym znaczkim. Brzegi kwiatów wystrzępione. Kwitnie średnio-wcześniej.
510. — **'Duke of York'** — Krzew o dość silnym wzroście, o pędach wyprostowanych. Odporny na mrozy. Kwiaty karminowoczerwone z jasnym rysunkiem. Odmiana wcześniej kwitnąca.
511. — **'Edward S. Rand'** — Krzew wysokości do 2,5 m, szeroko rozrasta-

- jący się. Liście duże, zielone. Kwiaty średniej wielkości, o barwie karminowoczerwonej z zielonobrazowym oczkiem.
512. — **'Everestianum'** — Krzew o średnio-silnym wzroście, pokroju krzaczastym do 2,5 m wysokości. Kwiaty lilioworóżowe ze złotozielonym, czasem czerwonym znaczkami. Brzegi kwiatów silnie wystrzępione. Kwitnie średniowczesnie.
513. — **'Fastuosum Flore Pleno'**. — Krzew dobrze rosnący, o wyprostowanym pokroju. Liście duże, skórzaste, ciemnozielone o lśniącej powierzchni. Kwitnie w drugiej połowie maja i na początku czerwca. Kwiaty jasnoliliowe z jaśniejszymi smugami, zebrane w luźne kwiatostany. Kwiaty pachną. Jest to krzew bardzo odporny na mrozy. obficie kwitnący.
514. — **'Gomer Waterer'** — Krzew o średnio silnym wzroście, o bardzo zdrowym ulistnieniu. Odporny na mrozy. Kwiaty białe z liliowym odcieniem, w pęczkach lilioworóżowe. Kwitnie późno.
515. — **'Goodman'** — Krzew średnio silnie rosnący. Kwiaty duże, barwy czerwonekarminowej. Dość odporny na mrozy.
516. — **'Kate Waterer'** — Krzew średnio silnie rosnący, osiągający wysokość do 2 m. Liście jasnozielone, skórzaste. Kwitnie w pierwszej połowie czerwca. Kwiaty różowe, zebrane w szczytowe kwiatostany. Jest to krzew niezbyt odporny na mrozy. dlatego polecany do nasadzeń w zachodnich częściach Polski. Kwiaty o charakterystycznym zapachu.
517. — **'Lee's Dark Purple'** — Krzew średnio silnie rosnący, odporny na mrozy. Kwiaty ciemnoniebieskioletowe, z zielonozłotym czasem brązowym znaczkami. Kwitnie średnio wczesnie.
518. — **'Frs P. Dem Ouden'** — Krzew wolno rosnący w kształcie kulis-tym. Kwiaty ciemnokarminowoczerwone. Wytrzymały na mrozy.
519. — **'Nowa Zembla'**. — Krzew o wyprostowanym pokroju, dorastający do wysokości 3 m. Liście skórzaste, ciemnozielone. Zakwita w ostatnich dniach maja. Kwiaty średniej wielkości, karminoworóżowe, delikatnie fryzowane. Krzew odporny na mrozy.
520. — **'Old Port'** — Krzew silnie rosnący, wysokości do 3 m. Liście jasnozielone, polyskujące. Kwiatostany duże, składające się z 14 do 18 kwiatów. Kwiaty barwy ciemnopurpurowoczerwonej. Kwitnie średnio wczesnie. Polecany do nasadzeń w zachodniej części Polski ze względu na pewną wrażliwość na mrozy.
521. — **'Parsons Gloriosum'** — Silny krzew do 3 m wysokości, szeroko rozrastający się. Liście duże. Kwiaty delikatnie lilaróżowe, duże z żółtozielonym oczkiem. Kwitnie późno. Odporny na mrozy.
522. — **'Van der Hoop'** — Krzew dość silnie rosnący, dorastający do wysokości 2,5m. Liście duże, ciemnozielone błyszczące. Kwitnie w dru-

giej połowie maja i na początku czerwca. Kwiaty karminoworóżowe zebrane w liczne kwiatostany. Krzew odporny na mrozy, obficie kwitnący.

523. — **'Van Weerden Poelman'** — Krzew o średnio silnym wzroście i krzaczastym pokroju. Kwiaty purpuroworóżowe ze słabym znaczkami. Kwitnie średnio wcześnie.
524. — **'Violetta'** — Krzew silnie rosnący. Kwiaty jasnofioletowe. Kwitnie średnio wcześnie, odporny na mrozy.
525. — **'Wilgens Ruby'** — Kwiaty z zewnątrz ciemnoczerwone, wewnątrz trochę jaśniejsze z ciemnobrązowym rysunkiem.
526. — **ferrugineum L.** — **Różanecznik alpejski.**

Krzew zimozielony, wysokości 56-60 cm, o rozkładających się lub wyprostowanych, cienkich gałęziach. Liście gęsto osadzone na pędach, eliptyczne lub lancetowate, długości 2-4 cm, z wierzchu połyskujące i ciemnozielone, od spodu pokryte rdzawobrazowymi łuskami. Kwiaty drobne, różowe lub ciemnopurpurowe po 6-12 w luźnych kwiatostanach. Krzew kwitnie w czerwcu-lipcu. Pochodzi z Alp, gdzie tworzy zwarte zarośla. Polecany do nasadzeń w ogródkach skalnych, na skarpach. Wymaga miejsc słonecznych i osłoniętych od wiatrów. Wytrzymały na mrozy.

527. **Vinca minor L.** — **Barwinek pospolity. Rodzina Apocynaceae — Toinowate.**

Niska, gęsto ścieląca się krzewinka, o cienkich pełzających pędach. Tworzy zwartą darni. Liście ciemnozielone, skórzaste, eliptyczne. Kwiaty bladolila, na długich, wyprostowanych szypułkach. Kwitnie; V-VIII. Europa południowa, Mała Azja. Roślina odporna na mrozy. Znosi nawet bardzo silne ocienienie.

528. **Vinca major L.** — **Barwinek większy.**

Krzewinka bujnie rosnąca z krótkimi wznoszącymi się pędami, które później wydłużają się i pełzają po gruncie, wypuszczając korzenie z wierzchołków pędów. Liście owalne od 2,5 do 7 cm długie, błyszczące, ciemnozielone. Kwiaty jasnoniebieskie do 4 cm średnicy. Kwitnie od kwietnia do czerwca. Stosowany jako roślina odkrywowa w miejscach zacienionych. Odporny na mróz.

529. **Vinca major 'Variegata'** — Barwinek większy, odm. pstrolistna. Liście białobrzozone i plamiste. Rośnie nieco słabiej od gatunku.

KRZEWY ŻYWOPŁOTOWE

530. **Carpinus betulus L.** — **Grab zwyczajny.**
531. **Crataegus monogyna Jacq.** — **Głóg jednoszyjkowy.**
532. **Ligustrum vulgare L.** — **Ligustr zwyczajny.**

533. *Morus alba* L. — Morwa biała.
 534. *Prunus cerasifera* v. *divaricata* Bailey. — Sliwa alycza.
 535. — mahaleb L. — Wiśnia wonna, antypka.
 536. *Rosa canina* L. — Róża dzika.
 537. *Syringa vulgaris* L. Lilak zwyczajny.

DRZEWA I KRZEWY IGLASTE

538. *Abies alba* Mill. — Jodła pospolita. Rodzina Pinaceae — Sosnowate.
 Drzewo wysokości do 40 m, w młodości o luźnej, stożkowatej koronie. Igły spłaszczone, z jaśniejszymi paskami od spodu, ustawione na szczytowych gałązkach, po dojrzeniu rozpadające się. Europa środkowa i południowa. W Polsce pospolita w niektórych okolicach (Karpaty, Podhale, Góry Świętokrzyskie). Wymaga żyznych, głębokich gleb. Znosi ocienienie.
539. — *cephalonica* Loud. — Jodła grecka.
 Drzewo wysokości do 25 m, w młodości szybko rosnące, o regularnej koronie. Igły sztywne, ciemnozielone, długości do 3 cm, gęsto ustawione wokół pędów. Balkany. Jodła odporna na mrozy, jednak igły przemarzają w czasie bardzo surowych zim. Polecana przede wszystkim dla Polski Zachodniej i cieplejszych okolic Polski środkowej oraz południowej. Jedna z najpiękniejszych jodeł, o regularnej, gęstej koronie i błyszczących igłach.
540. — *concolor* Engelm. — Jodła jednobarwna.
 Drzewko szybko rosnące, wysokości do 20 m, o bardzo regularnej, stożkowatej, luźnej koronie. Igły długie (do 6 cm), miękkie, niebiesko lub srebrzystosine, po roztarciu przyjemnie pachnące. Am. Płn. Bardzo odporna na mrozy i wytrzymała na suszę, co wśród jodeł jest wyjątkiem. Odznacza się małymi wymaganiami glebowymi i dobrze rośnie na glebach lekkich, piaszczystych. Jedna z najpiękniejszych jodeł dla naszych warunków klimatycznych. Wymaga słonecznych stanowisk.
541. — *holophylla* Maxim — Jodła mandzurska.
 Drzewo dość szybko rosnące, wysokości 20 - 30 cm, o bardzo regularnej, stożkowatej i gęsto ugałęzionej koronie. Pędy bruzdowane, żółtawoszare. Igły jasnozielone, ostre, długości 3 - 4 cm. Chiny północne, Korea. Gatunek dotychczas nieznan w szerokiej uprawie i nie spotykany poza kolekcjami dendrologicznymi. Jest to jodla bardzo odporna na niskie temperatury, mało wymagająca w stosunku do gleby i bardzo dekoracyjna.
- Chamaecyparis* — Cyprysik. Rodzina Cupressaceae — Cyprysowate.
 Drzewa podobne do żywopłotów, o łuskowatych, drobnych igłach,

spłaszczone i oskrzydłone nasiona. Kilka gatunków we wschodniej Azji i w zachodniej Ameryce Północnej. W uprawie powstały bardzo liczne odmiany pokrojowe i barwne, a także tak zwane formy młodociane o igłach szpilkowatych, miękkich, odstających od gałązek. Niestety cyprysiki są wrażliwe na mrozy, ponadto wymagają wysokiej wilgotności powietrza i obfitych opadów. Polecane są zatem przede wszystkim dla Polski Zachodniej, częściowo południowej oraz dla Wybrzeża. W Polsce środkowej mogą być uprawiane w okolicach o wyjątkowo sprzyjających warunkach lokalnego klimatu. Wymagają żyznych gleb.

542. — **lawsoniana** — **Cyprysik Lawsona.**

Wysokie drzewo iglaste. Zabarwienie gałązek niebieskie lub prawie srebrzyste. Zalecany do uprawy głównie w Polsce zachodniej, gdyż w czasie mroźnych zim przemarza.

543. — — **'Alumi'** — **Cyprysik Lawsona odm. niebieska.**

Niewysokie drzewko (do 2 m) o regularnej, zwartej, wąskostożkowatej koronie. Gałązki wyprostowane, sztywne, sinoniebieskie silnie spłaszczone. Odmiana bardzo dekoracyjna, lecz wrażliwa na mrozy. Wymaga okrycia na zimę.

544. — — **'Frseri'** — **odm. Frasera.**

Drzewko o kolumnowej koronie, wysokości do 3 m. Gałązki pokryte łuskowatymi, sinoniebieskimi igłami.

545. — **pisifera Endl.** — **Cyprysik groszkowy.**

Drzewo wysokości 15 m o stożkowatej, luźnej koronie. Gałązki pokryte ciemnozielonymi, łuskowatymi igłami. Japonia. Dobrze rośnie w klimacie wilgotnym i łagodnym. Przede wszystkim dla Polski zachodniej i Pomorza zachodniego.

546. — — **'Plumosa'** **Cyprysik groszkowy odm. pierzasta.**

Małe o średniej wielkości drzewo o stożkowatym pokroju, u nas osiąga wysokość do 10 m. Korona luźna. Gałązki pierzaste, pokryte drobnymi szpilkowatymi i łuskowatymi igłami, zielone, w zimie brunatniejące. Polecana przede wszystkim dla okolic o wilgotnym klimacie, gdyż w suchym klimacie część gałązek zasycha i brunatnieje wskutek czego drzewo wygląda nieefekownie.

547. — **pisifera 'Squarrosa'** — **odm. igielkowata.**

Drzewa wysokości do 20 m, o gęstej, stożkowatej, dość szerokiej koronie. Wszystkie igły szpilkowate (forma młodociana), sino lub srebrzystozielone. Dość odporny na niskie temperatury, lecz wrażliwy na suszę. Polecany dla okolic o dużej ilości opadów.

548. — — **'Squarrosa Intermedia'** — **Niski krzew o gęstej, kulistej budowie. Igły barwy szaroniebieskiej.**

549. — — *'Plumosa Aurea'* — odm. **pierzasta złocista**.
 Drzewko o wąskiej, stożkowej koronie, wysokości 3-4 m. Gałązki na końcach złocistożółte, zwłaszcza w maju i w czerwcu. Oryginalna i dekoracyjna odmiana jednak także wrażliwa na mrozy i wymagająca wilgotnego powietrza. Polecana przede wszystkim dla Polski zachodniej.
550. — — *'Aurea'* — odm. **złocista**.
 Drzewko słabo rosnące, wysokości do 3-4 m o wąskiej koronie. Gałązki złocistożółte, szczególnie wierzchołkowe młode przyrosty.
551. — *nootkatensis* **'Compacta Glauca'** — Krzew średniej wielkości do dużego, gęsty, o kulistym kształcie. Igły łuskowate, wydłużone, zastrzone i nieco odstające od gałązek. Barwa igieł intensywnie niebieskozielona. W Polsce może być uprawiana bez obawy przemarzania, tylko w dzielnicach zachodnich.
552. — *thyoides* **B.S.P.** — **Cyprysik żywotnikowy**.
 Drzewko małe do średniej wielkości, zwykle stożkowate. Gałązki koloru sinzielonego. Szyszki małe. Raczej na słabsze stanowiska, słoneczne. Pochodzi ze Wschodnich Stanów Zjednoczonych. *Juniperus* — Jałowiec. Rodzina Cupressaceae — Cyprysowate. Najczęściej krzewy, rzadziej drzewa, bardzo często niskie krzewy, płożące się. Igły szpilkowate, rzadziej łuskowate. Nasiona otoczone mięsistą okrywą, która tworzy jak gdyby owoc w postaci jagody (szyszko-jagody). Dość liczne gatunki w umiarkowanej strefie półkuli północnej, niektóre rosną wysoko w górach. Jałowce są bardzo wytrzymałe na suszę i wysokie temperatury, niektóre także odporne na mrozy. Najlepiej rosną w miejscach słonecznych, na suchych, ciepłych, piaszczystych kamienistych, a nawet skalistych glebach. Są wrażliwe na zanieczyszczenia powietrza pyłem i dymami. Niskie ścielące się jałowce nadają się do ogródków skalnych, do obsadzania suchych kamienistych zboczy.
553. — *chinensis* — **Jałowiec chiński**.
 Drzewo lub krzew. Okazy męskie i żeńskie zwykle różnią się pokrojem. Igły 8-12 mm, lub łuski, ale igły są przeważnie po 3, a pędy z łuskami są obłe wałeczkowate i grubsze. Szyszkojagody dojrzewają w drugim roku.
554. — *chinensis* **'Pfitzeriana'** — **Jałowiec chiński odm. Pfitzera**.
 Krzew wysokości do 1,5 m, szeroko rozgałęziający się, o gęstych poziomo ustawionych gałęziach. Igły łuskowate, jasnozielone, drobne, przylegające do pędów. Odporny na mrozy i wytrzymały na suszę. Jeden z najcenniejszych, niskich jałowców. Polecany do parków i zieleni osiedlowej. Posadzony rzędowo tworzy zwarte, szerokie szpalery.

555. — *chinensis* 'Pfrizteriana Aurea' odm. **Pfrizera złocista**.
Gałązki złocistożółte, w zimie brązowe.
556. — *chinensis* 'Variegata' — odm. **pstra**.
Drzewo wolno rosnące, o luźnej, stożkowatej koronie, wysokości do 3 m. Igły łuskowate i szpilkowate. Na gałązkach tu i ówdzie białe plamy.
557. — *communis* L. **Jałowiec zwyczajny**.
Krzew lub niewysokie drzewko o gęstej, regularnej, najczęściej kolumnowej koronie. Igły ostre, kłujące, sinozielone, odstające od gałązek. Europa, Azja, Am. Płn. Pospolity gatunek krajowy, rośnie w lasach na piaszczystych nieużytkach oraz w górach. Odnacza się skromnymi wymaganiami glebowymi. Cenny krzew dla parków i zadrzewień krajobrazowych, również dla małych, przydomowych ogródków.
558. — — 'Hibernica' — odm. **irlandzka**.
Drzewo wolno rosnące, wysokości do 2 m, o zwartej, słupowej koronie. Jedna z najpiękniejszych form kolumnowych wśród drzew i krzewów iglastych. Wymaga ciepłych, słonecznych stanowisk. Nadaje się do sadzenia pojedynczo i w luźnych grupach.
559. — — 'Hornbrookii' — odm. **Hornbrooka**.
Karłowa odmiana z gałęziami płozącymi się po ziemi. Egzemplarze starsze osiągają wysokość 0,50 — 2 m. Jedna z odmian tego jałowca najlepiej płozących się.
560. — — 'Repanda' — Niski płozący krzew z luźno umieszczonymi igłami, które czasem zimą zmieniają barwę na lekko brązową. Odmiana ta pochodzi z Irlandii. Nadaje się bardzo dobrze do ogródków skalnych. Dobrze rośnie w miejscach nasłonecznionych.
561. — x *media* 'Hetzi' — Krzew średniej wielkości do dużego, szeroko rozgałęziający się, podobny do *J. chinensis* 'Pfrizteriana' z tym, że pędy bardziej wznoszą się, oraz igły są bardziej miękkie w dotyku.
562. — *procumbens nana* — **Jałowiec rozesłany**.
Niski ścielący się krzew. Młode pędy niebieskosine. Krzew dwupienny. Szyszkojagody kuliste. Wytrzymały na niskie temperatury. Nadaje się do ogródków skalnych.
563. — *horizontalis* 'Douglasi' — odm. **Douglasa**.
Gałązki pokryte sinoniebieskimi igłami, płasko ścielące się po ziemi. Igły zimą przebarwiają się na kolor brązowopurpurowy. Cenna odmiana dla małych, przydomowych ogródków oraz do ogrodów skalnych.
564. — *sabina* L. — **Jałowiec sawina**.
Krzew wysokości do - m, szeroko rozgałęziony, o gęsto miotłkowatych gałęziach pokładających się po ziemi. Igły drobne, łuskowate, po rozterciu nieprzyjemnie pachnące. Europa. Krzew wytrzymały

na suszę i odporny na mrozy. Wymaga suchych, przepuszczalnych i wapiennych gleb. Polecany do pokrywania słonecznych zboczy, skarp, a także do sadzenia pojedynczo na trawnikach.

565. — — **'Cupressifolia'** — odm. **cyprysowata**.

Rośnie nieco słabiej i tworzy niższe krzewy o mocno pokładających się gałęziach. Igły mieszane, — łuskowate i szpilkowate.

566. — — **'Tamariscifolia'** — odm. **tamaryszkowata**.

Krzew słabo rosnący, niższy od formy typowej, o gałązkach płożących się i gęstych. Starsze krzewy charakterystycznie kopulasto wysklepione. Cenny krzew, przede wszystkim polecany do skalnych ogródków i na kamienne skarpy.

567. — — **'Variegata'** — odm. **pstra**.

Gałązki z białymi, nieregularnie rozmieszczonymi plamami. Rośnie słabo.

568. **scopulorum** Sarg. — Średniej wielkości drzewko o stożkowatym pokroju, często o paru głównych pniach. Kora czerwono-brązowa, łuszcząca się. Pędy boczne mocne, poziomo odstające. Igły łuskowate o zmiennej barwie od jasnozielonej do niebieskozielonej i modrej. Owoce okrągłe, średnicy 6 mm, ciemnoniebieskie i pokryte nalotem. Pochodzi z Gór Skalistych z Ameryki Północnej.

569. **Squamata** **'Meyeri'** — **Jałowiec łuskowaty** odm. **Meyera**.

Krzew wysokości do 2 m, o gęstych wyprostowanych gałęziach ze zwisającymi wierzchołkami. Igły szpilkowate, klujące, sinoniebieskie. Chiny. Krzew bardzo oryginalny i piękny, lecz wrażliwy na mrozy. Polecany tylko dla Polski zachodniej, Pomorza oraz cieplejszych okolic w Polsce środkowej i południowej. Nadaje się przede wszystkim do małych, przydomowych ogródków oraz na skarpy, murki i do ogrodów skalnych. Wymaga żyznej, wilgotnej gleby.

570. — **virginiana** **'Skyrocket'** — Bardzo wąska, wrzecionowata forma wysokości do 2 m średnicy zaledwie 30-40 cm. Wszystkie gałązki boczne skierowane pionowo w górę i przylegające do pnia. Gałązki pokryte łuskowatymi, sinoniebieskimi igłami. Nowa odmiana, po raz pierwszy wprowadzona do uprawy w Polsce przez nasze szkoły.

571. — — **'Reptans'** — **Jałowiec wirginijski** odm. **płożąca**.

Niski krzew szerokości do 2 m, wysokości do 30 cm, o płożących się gałązkach z podnoszącymi się wierzchołkami. Drobne gałązki nitkowato wydłużone. Igły łuskowate, silnie przylegające, sinozielone do niebieskawych. Polecany do ogródków skalnych, na skarpy.

572. — **virginiana** **'Tripartita'** — **Jałowiec wirginijski** odm. **krzewiasta**.

Krzew wysokości do 3 m o gęstych, skośnie lub pionowo ułożonych gałęziach. Igły niemal wszystkie łuskowate, jesienią i zimą, które w swej masie są bardzo dekoracyjne. Odmiana północnoamerykań-

skiego gatunku, który rośnie drzewiasto. Odporna na mrozy i wytrzymała na suszę.

573. — — **'Grey Owl'** — Bardzo ładny średniej wielkości krzew. Rozłozysty, gałązki srebrnoszare. Krzew żywotny i bardzo ozdobny.

574. **Larix decidua Mill.** — **Modrzew europejski. Rodzina Pinaceae-Sosnowate.**

Drzewo szybko rosnące, zwłaszcza w młodości, wysokości do 30 m. U młodych drzew korona regularna, stożkowata. Igły miękkie, opadające na zimę, w jesieni wspaniale przebarwiające się na żółto. Europa. Wymaga żyznych, głębokich, świeżych gleb glinkowatych lub gliniastopiaszczystych oraz pełnego oświetlenia. Dobrze rośnie w warunkach miejskich. Polecany do dużych parków, zwłaszcza nowo zakładanych. Sadzić należy pojedynczo lub w luźnych grupach.

575. — **leptolepis Murr.** — **Modrzew japoński.**

Drzewo w młodości bardzo szybko rosnące, o szerokiej, stożkowatej koronie. Młode pędy brunatnoczerwone, pokryte sinym nalotem. Igły siniozielone. Szyszki duże, kuliste lub cylindryczne, o łuskach silnie odgiętych i postrzępionych. Japonia. Od dawna uprawiany u nas w lasach i sadzony w parkach. Odporny na mrozy. Zastosowanie jak gatunek poprzedni.

576. **Picea asperata Mast.** — **Świerk chiński. Rodzina Pinaceae — Sosnowate.**

W swojej ojczyźnie drzewo wysokości do 35 m, u nas rośnie słabiej i osiąga wysokość 10-15 m. Korona stożkowata, gęsta z końcami gałęzi podgiętymi ku górze. Kora na pniu łuszczy się cienkimi płatami. Igły sztywne, kłujące, siniozielone, gęsto ustawione wokół pędów. Szyszki długości 8-10 cm, o zaokrąglonych łuskach. Chiny. Odporny na mrozy i bardzo dekoracyjny.

577. — **canadensis 'Conica'** — **Świerk biały odm. stożkowata.**

Rośnie wolno i osiąga do 2 m wysokości. Korona bardzo gęsta, regularna, stożkowata, jakby sztucznie formowana. Igły krótkie, gęsto osadzone na gałązkach. Odmiana odporna na mrozy, bardzo oryginalna i efektowna, polecana przede wszystkim do małych ogródków.

578. — **excelsa Lk.** — **wierk pospolity. (= P. abies Karst.).**

Powszechnie znane drzewo krajowe o smukłej, stożkowatej koronie. Rośnie szybko, zwłaszcza na żyznych, próchnicznych i wilgotnych glebach. Polecany do dużych parków i zadrzewień krajobrazowych, szczególnie w terenach górskich oraz w północnych i północno-wschodnich regionach kraju. Nadaje się doskonale na cięte żywopłoty zasłony przy drogach i liniach kolejowych) oraz niecięte szpalery.

579. — — **'Microsperma'** — odm. drobnonasienna.
 Krzew lub niewysokie, wolno rosnące drzewko o bardzo gęstej, kulistej koronie. Jednoroczne przyrosty krótkie, sztywne, a gałązki obficie rozgałęzione. Igły krótkie, gęsto pokrywające gałązki.
580. — — **'Procumbens'** — odm. płoząca.
 Krzew wysokości do 60 cm, wolno rosnący, o gęstej, płaskiej, szerokiej koronie. Przede wszystkim do sadzenia wśród kamieni, na skalnych skarpach itp.
581. — — **'Nidiformis'** — odm. gniazdkowata.
 Karłowa odmiana, początkowo niska i płaska. Igły mają mikroskopijne ząbki na zewnętrznych brzegach. Pączki ma ciemnobrązowe lub też kasztanowate. Nadaje się do wysadzania na rabaty.
582. — **omorica Purk.** — **Świerk serbski.**
 Drzewo wysokości do 20m) w naszych warunkach o charakterystycznej, bardzo wąskiej, stożkowej koronie z obwieszającymi się bocznymi gałęziami. Igły spłaszczone, tępe, od spodu z szerokimi białymi paskami. Góry Jugosławii. Świerk odporny na mrozy. Jedno z najpiękniejszych drzew iglastych, o nierównym pokroju korony. Polecamy do dużych parków i przydomowych ogródków. Nadaje się szczególnie do sadzenia pojedynczo na trawnikach.
583. — **pungens Engelm.** — **Świerk kłujący.**
 Drzewo wysokości do 20 m, o regularnej, stożkowej koronie. Gałęzie ustawione na pniu w wyraźne piętra. Igły sztywne, kłujące, sinozielone, bardzo zmienne w zabarwieniu. Szyszki walcowate długości do 10 cm, z cienkimi, postrzępionymi, jasnoszarymi łuskami. Am. Płn. Świerk bardzo wytrzymały na suszę i odporny na mrozy. Dobrze rośnie na glebach piaszczystych, przepuszczalnych i szybko nagrzewających się. W uprawie wydał szereg form o srebrzystym zabarwieniu igieł. Są one znane jako świerki srebrne.
584. — — **'Glauca'** — odm. błękitna.
 Korona bardzo regularna, stożkowata. Igły sztywne, stalowo-niebieskie lub srebrzyste. Rozmnażany z nasion zbieranych z wyselekcjonowanych specjalnie egzemplarzy. Dzięki temu zachowuje regularny pokrój korony w przeciwieństwie do krzywo rosnących i nieforemnych okazów mnożonych przez szczepienie. Bardzo wytrzymały na mrozy i suszę. W parkach i zadrzewieniach osiedlowych sadzić należy pojedynczo lub w luźnych grupach.
585. **Pinus mughus Scop.** — **Sosna górską, kosówka. Rodzina Pinaceae — Sosnowate.** (= *P. montana* Mill. *P. mugo* Tura).
 Najczęściej krzewy wysokości do 2,5 m, rzadziej drzewa o wielu pniach. Pokrój bardzo zmienny. Igły gęsto ustawione na gałązkach, długości 3-8 cm, ciemnozielone. Szyszki ciemnobrunatne, długości 2-7 cm. Również zmienne. Europa. Rośnie w górach, u nas pospo-

licie w Sudetach, w Tatrach i w Karpatach, tworząc ponad górną granicę lasów charakterystyczne, gęste zarośla lub pojedyncze, płaskie i szerokie kępy. W warunkach nizinnych krzewy wyrastają wyżej i nie zachowują karłowatego pokroju. Odnacza się małymi wymaganiami glebowymi i odpornością na suszę. Rośnie na torfowiskach oraz na suchych, lotnych piaskach. Wymaga pełnego oświetlenia.

586. — *nigra* An. — **Sosna czarna.**

Drzewo wysokości 20 - 25 m, w młodości o szeroko stożkowej koronie. U drzew starych korona przybiera kształt parasolowaty. Pień pokryty ciemną korowiną. Igły sztywne, ciemnozielone, długości 8 - 15 cm, grube i kłujące. Europa połudn. U nas często uprawiana w parkach i sadzona w lasach, wytrzymała na mrozy i nadzwyczaj odporna na zanieczyszczenia powietrza. Doskonale wystarczymuje trudne warunki miejskie. Pod tym względem stanowi wyjątek wśród wszystkich drzew iglastych. Najlepiej rośnie na suchych glebach wapiennych, na ciepłych, słonecznych zboczach.

587. — *ponderosa* Dougl. — **Sosna żółta.**

Dorasta do dużych wysokości. Igły długie i sztywne, zielone. Pochodzi z Zachodnich Stanów Zjednoczonych, przedstawia tam dużą wartość gospodarczą. Cenna w Polsce ze względu na swój oryginalny wygląd, sadzona w parkach.

588. — *silvestris* L. — **Sosna zwyczajna.**

Pospolite w naszych lasach drzewo krajowe. Odnacza się małymi wymaganiami glebowymi. Jest odporna na suszę. Polecana do parków i zadrzewień krajobrazowych.

589. — *strobis* L. — **Sosna wejmutka.**

Drzewo szybko rosnące, wysokości do 25 m, o szeroko stożkowej gęstej koronie. Igły cienkie, wiotkie, po 5 w pęczku. Szyszki długie, zwisające. Am. Płn. Dość często u nas sadzona w parkach i w lasach. Odporna na mrozy. Wymaga żyznych, głębokich gleb. Znosi dość duże zanieczyszczenie powietrza i może być uprawiana w miastach. Sadzić należy w miejscach słonecznych, pojedynczo lub w luźnych grupach.

590. *Pseudotsuga taxifolia* Britt. — **Daglezja zielona.**

Drzewo szybko rosnące, wysokości do 30 m, o luźnej, regularnej, stożkowej koronie. Igły miękkie, po roztarciu przyjemnie pachnące. Szyszki długości 5 - 10 cm z charakterystycznymi jęczyczkowatymi łuskami okrywającymi. Am. Płn. U nas powszechnie uprawiana w lasach. Wytrzymała na mrozy, lecz wrażliwa na suszę. Wymaga żyznych, głębokich, wilgotnych gleb. Najlepiej rośnie w łagodnym i wilgotnym klimacie morskim oraz w górach.

Taxus — Cis. **Rodzina Taxaceae** — **Cisowate.**

Krzewy lub niewysokie drzewa o szerokiej koronie. Rosną wolno lecz są długowieczne. Igły płaskie, ciemnozielone. Nasiona otoczone szkarłatną osnówką, chętnie zjadane przez ptaki. Kilka gatunków w Europie, w Azji i w Am. Płn. W uprawie otrzymano szereg odmian barwnych i pokojowych. Cisy są dość wrażliwe na mrozy. Dobrze znoszą nawet silne ocienienie i najlepiej rosną pod koronami drzew. Wymagają żyznych, próchnicznych, dostatecznie wilgotnych gleb i dużej wilgotności powietrza. Złe znoszą długotrwałe susze. Odnazają się dużą zdolnością odroślową i dobre znoszą przycinanie. Można je formować w żywopłoty oraz różne figury. Znajdują szerokie zastosowanie w parkach i w zieleni osiedlowej.

591. — **baccata L.** — **Cis pospolity.**

Drzewo wysokości do 10 m, często rośnie krzewiasto nie wykształcając głównego pnia (zwykle po przemarznięciu). Korona na starych gałęziach i pniu gładka, wiśniowobrazowa, łuszcząca się szerokimi płatami. Europa, Azja Zachodnia. W Polsce pospolity kiedyś w lasach, obecnie tylko chroniony w rezerwach, a ponadto często uprawiany w parkach, nadaje się do tworzenia grup w miejscach zacienionych (pod koronami drzew).

592. — — **'Aurea-decora'** — **odm. złocista.**

Krzew o nieregularnym pokroju, wysokości do 1,5 m, z szeroko rozpiętymi gałęziami. Igły szerokie, żółtozielone, na szczytach pędów złocistożółte. Odmiana wyhodowana w Arboretum Kórnickim. Odporna na mrozy, rośnie dobrze w cieniu jak również w miejscach nasłonecznionych. Polecana do parków oraz małych przydomowych ogródków.

593. — — **'Elegantissima'** — **odm. wczesna.**

Krzewy o regularnym, szerokim pokroju, ze wznoszącymi się gałęziami. Igły i młode pędy zielonożółte, szczególnie wiosną i wczesnym latem. Obficie zawiązuje nasiona, które dojrzewają już w końcu lipca i w sierpniu. Również odporny na mrozy.

594. — — **'Hessei'** — **odm. Hassego.**

Krzew wysokości do 1 m, wolno rosnący. Igły ciemnozielone, gęsto osadzone wokół gałęzi.

595. — — **'Imperialis'** — Krzew wysokości do 2,5 m, gęsty, o gałęziach wyprostowanych. Igły ciemnozielone, błyszczące.

596. — — **'Pyramidalis'** — **odm. piramidalna.**

Krzew wysokości do 2,5 m, gęsty, o szeroko stożkowatej koronie. Igły ciemnozielone. Odporna na mrozy.

597. — **media 'Hatfieldi'** — **Cis pośredni odm. Hatfielda.**

Krzew wysokości do 3 m, gęsto ugałęziony, o zwartym szeroko kolumnowym pokroju. Igły szerokie, ciemnozielone, bardzo gęsto osadzone na gałązkach. Jest mieszańcem T. baccata i T. cuspidata (ga-

tunek japoński). Odznacza się dużą odpornością na mrozy. Nadaje się szczególnie na żywopłoty.

598. — — '**Hicksii**' — odm. **Hicksa**.

Podobny do poprzedniego lecz rośnie silniej i w sprzyjających warunkach osiąga wysokość do 4 m tworząc szerokie krzewy o wyprostowanych gałęziach. Igły ciemnozielone. Zwykle obficie zawierają nasiona, które dojrzewają we wrześniu i pięknie wyglądają na tle ciemnozielonego igliwia. Bardzo cenny krzew dla parków, zieleni osiedlowej oraz przydomowych ogródków. Również nadaje się na żywopłoty.

Thuja — **Żywotnik**. Rodzina **Cupressaceae** — **Cypryswate**.

Drzewo o stożkowatej, luźnej, regularnej koronie i charakterystycznie spłaszczonych gałęziach pokrytych łuskowatymi igłami. Na igłach widoczne są gruczołki, które po roztarciu gałązek wydają silny zapach. Kwiaty drobne i niepozorne. Szyszki drobne, żółtozielone, dojrzałe brunatne z dachówkowato zachodzącymi na siebie łuskami. Znanych jest kilka gatunków we wschodniej Azji i w Am. Płn. W uprawie otrzymano liczne odmiany barwne, które często spotyka się w parkach i na cmentarzach. Żywotniki odznaczają się małymi wymaganiami glebowymi oraz wykazują dość zzną odporność na niskie temperatury. Zastosowanie podano przy opisach gatunków i odmian.

599. — **gigantea** Nutt. — **Żywotnik olbrzymi** (= **T. plicata** D. Don).

Drzewo szybko rosnące, zwłaszcza na żyznych, wilgotnych ale nie podmokłych glebach oraz w wilgotnym klimacie o łagodnych zimach. W naszych warunkach dorasta do 30 m wysokości i tworzy dość gęstą, bardzo regularną, szeroko stożkową koronę. Rosnąc swobodnie na trawniku zachowuje gęste ugałęzienie do samej ziemi. Am. Płn. Piękne drzewo parkowe, ale nieco wrażliwe na mrozy i polecane tylko dla Polski Zachodniej.

600. — **occidentalis** L. — **Żywotnik zachodni**.

Drzewo wysokości do 20 m, o luźnej koronie. Gałązki jasnozielone. Am. Płn. Bardzo odporny na mrozy i wytrzymały na suszę, o małych wymaganiach glebowych. Doskonale znosi przycinanie i jest niezastąpionym materiałem na żywopłoty różnej wysokości.

601. — — '**Aureo spicata**' — odm. **złotokończysta**.

Przekrojem drzewa i układem gałązek zbliżony do żywotnika olbrzymiego prawdopodobnie jego mieszańiec). Końce gałązek złocistożółte, zwłaszcza na wiosnę. Odporny na mrozy i polecany dla całego kraju. Nadaje się do sadzenia w grupach oraz w formie żywopłotu lub nieciętych, wysokich szpalerów.

602. — — '**Aurescens**' — odm. **złocista**.

Drzewo o wąskiej, stożkowatej lub częściowej kolumnowej koro-

nie, wysokości do 5 m. Gałązki złocistożółte, szczególnie intensywnie zabarwione wosną. Odmania otrzymana w Arboretum Kórnickim wprowadzona do uprawy przez nasze szkoły. Jest bardzo odporna na niskie temperatury i odznacza się niewielkimi wymaganiami glebowymi. Jedna z najpiękniejszych form barwnych wśród roślin iglastych. Polecana do parków, zieleni osiedlowej i ogródków przydomowych. Nadaje się do sadzenia pojedynczo i w luźnych grupach.

603. — — **'Columna'** — odm. kolumnowa.

Drzewo wysokości do 5 m o wąskiej, regularnej koronie. Gałązki krótkie jasnozielone. Najpiękniejsza odmiana żywotnika kolumnowego, polecana do parków i zieleni cmentarnej. Nadaje się na niecięte żywopłoty. Odporna na niskie temperatury.

604. — — **'Ellwangeriana'** — odm. Ellwanger.

Podobna do odmiany *'Elegantissima'* ale słabiej rosnąca o szerokiej, gęsto ugałęzionej koronie i drobnych gałązkach. Obok igieł łuskowatych spotyka się tu i ówdzie igły szpilkowate. Cenna odmiana na żywopłoty.

605. — — **'Ericoides'** — odm. wrzosowa.

Forma młodociana o miękkich, szpilkowatych igłach odstających od gałązek, na zimę brązowiejących. Młode zachowują gęstą, kulistą koronę, starsze są bardziej kolumnowe. Rośnie wolno do wysokości 3-4 m.

606. — — **'Globosa'** — odm. kulista.

Krzew wysokości do 1,5 m, o gęstej, regularnej, kulistej koronie. Rośnie wolno. Polecany przede wszystkim do małych, przydomowych ogródków.

607. — — **'Hoseri'** — odm. Hosera.

Niski, karłowaty krzew, bardzo wolno rosnący, wysokości do 50 cm, o regularnej kulistej koronie. Gałązki drobne, gęste. Odmiana wyhodowana w Arboretum Kórnickim. Polecana do małych, przydomowych ogródków oraz do ogrodów skalnych.

608. — — **'Hoveyi'** odm. Hovey'a.

Krzew wysokości do 3 m, o regularnej, gęstej, kulistej koronie. Gałązki jasnozielone, charakterystycznie pionowo ustawione.

609. — **occidentalis 'Ellwangeriana' Rheingold'** — **Złoto Renu.**

Krzaczasta, powoli rosnąca odmiana o delikatnej budowie.

610. — — **'Filiformis'** — Wolno rosnący, dość gęsty krzew z opadającymi mocno skręconymi gałęziami. Nieco wrażliwa na mrozy.

611. — — **'Lutescens'** — odm. żółtawa.

Drzewko wysokości do 6 m o zwartej, stożkowatej koronie. Gałązki silnie spłaszczone wachlarzowate, zielonożółte. Polecana do pojedynczego sadzenia oraz na żywopłoty.

612. — — 'Robusta' — odm. silna.

Krzew lub drzewko wysokości do 5 m o regularnej, gęstej, kopulastej koronie. Rośnie wolno. Gałązki jasnozielone, gęste, o krótkich rozgałęzieniach bocznych. Cenna odmiana żywotnika oraz do parków i zadrzewień cmentarnych.

613. — *orientalis* L. — Żywotnik wschodni (= *Biota orientalis* Endl.).

W naszych warunkach niewysokie drzewko do 5 m), wolno rosnące, o stożkowatej, luźnej koronie. Gałązki wachlarzowate, wyprostowane, jasnozielone, zimą brązowe. Azja. Odporny na suszę, lecz wrażliwy na mrozy. Tylko dla okolic o łagodnych zimach (województwa zachodnie, może być południowe).

614. **Kórnik I** — W szkółkach kórnickich parę lat temu otrzymano ciekawę siewki z nasion żywotnika olbrzymiego (*Thuja gigantea* Nutt.). Różnią się one wyraźnie od rośliny matecznej. Szczególnie dwie siewki wyróżniły się korzystnymi cechami, nazwano je Kórnik I i Kórnik II.

Kórnik I tworzy formę kolumnową o zwartym i gęstym pokroju. Wzrost jego jest o połowę wolniejszy od żywotnika olbrzymiego. Młode łuskowate igły są barwy złotozółtej. W okresie zimowym przebarwiają się na kolor jasnobrunatny. Żywotnik ten jest bardzo odporny na choroby i szkodniki, wytrzymały też jest na mrozy.

615. **Kórnik II** — Różni się od Kórnika I barwą łuskowatych igieł, które są jasnozółte.

616. **Thujaopsis dolabrata** (L.f.) S. et Z. — Żywotnik japoński.

Drzewo wolno rosnące, w swej ojczyźnie (Japonia) wysokości do 30 m, u nas niższe do 5 m, podobne do żywotników, o szerokostojkowatej koronie. Dolne gałęzie pokładają się po ziemi i czasem zakorzeniają. Pień pokryty czerwobrazową, łuszczącą się korowiną. Pędy spłaszczone, pokryte grubymi, łukowatymi igłami długości 4-8 mm. Rośliny jednopienne. Szyszki siedzące, kuliste, średnicy 13-19-19 mm. Łuski zgrubiałe, drewniejące, pokryte sinym woskowym nalotem, z charakterystycznie odgiętymi wierzchołkami. Żywotnikowiec japoński u nas rzadko jest spotykany. Wymaga wysokiej wilgotności powietrza i obfitych opadów i żyznych gleb. Znosi ocienienie, lecz rośnie również dobrze w miejscach nasłonecznionych. Wrażliwy na niskie temperatury, zwłaszcza młode okazy. Jest jednak bardzo oryginalnym i efektownym drzewem o gęstej, regularnej koronie i błyszczących, zielonych gałęziach polecany do przydomowych ogródków.

617. **Tsuga canadensis** Carr. — Choina kanadyjska. Rodzina Pinaceae — sosnowate.

Drzewo wolno rosnące (w naszych warunkach), wysokości do 15 m, o szerokiej, stożkowatej lub nieregularnej koronie. Pęd wierzchoł-

kowy charakterystycznie przewieszony. Igły drobne, tępe, spłaszczone, od spodu z szerokimi paskami. Szyszki drobne, z zaokrąglonymi łuskami, zwisające. Am. Płn. Wymaga żyznych gleb i wysokiej wilgotności powietrza. Znosi zacinienie.

DODATKOWO (W BARDZO OGRANICZONEJ ILOŚCI)

618. **Taxodium distichum** — **Cypryśnik błotny.**

Drzewo wysokości 30 - 50 m. U młodych drzew korona stożkowata, u starszych szeroka i walcowata. Pień silnie zbieżysty, czasem z szeroką, jak gdyby rozdętą nasadą. Kora cienka, brunatnoczerwona, gładka, łuszczy się podłużnie płatami. Igły miękkie, opadające na zimę. Szyszki kuliste, rozpadają się po dojrzewaniu. Wymaga stanowisk bagnistych lub otoczonych i zalewanych wodą. Bardzo interesującą właściwością tego drzewa jest tworzenie tzw. korzeni oddechowych, które powstają jako guzowate zgrubienia na normalnych korzeniach rosnących tuż pod powierzchnią ziemi i sterczą na kilkadziesiąt centymetrów ponad nią, lub nad lustrem wody. Młode drzewa są wrażliwe na mroz.

619. **Cryptomeria japonica** D. Don. — **Kryptomeria japońska. Rodzina Taxodiaceae — Cypryśnikowate.**

Zimozielone drzewo średniej wielkości. Igły szydlaste, skrzyżowane ku przodowi. Kwiaty jednopienne. Szyszki małe. Pochodzi z Japonii i Chin. Drzewo wrażliwe na mrozy w naszym klimacie.

620. **Microbiota decussata** Komar. **Rodzina Cupressaceae — Cyprysowate.**

Karłowaty, zimozielony krzew o zwartym pokroju. O liściach łuskowatych, naprzeciwległych. Owoce bardzo małe podobne do jagód. Jest to roślina rozdzielno-piciowa. Wykazuje pewną wrażliwość na mrozy.

621. **Ginkgo biloba** L. — **Milorzab dwudzielny (milorzab japoński).**

Drzewo wysokości około 20 m, o prostym pniu pokrytym u starych egzemplarzy dość głęboko spękaną korowiną. Korona regularna, luźno ugałęziona. Długopędy nagie, żółtobrazowe. Na gałęziach bardzo liczne, wałeczkowate krótkopędy. Liście szeroko wachlarzowate, szerokości 5 - 8 cm, u nasady zwykle klinowato zbiegające w długi ogonek. Unerwienie liści równoległe. W jesieni przed opadnięciem przebarwiają się efektownie na kolor cytrynowożółty. Rośliny dwupienne, wiatropylne. Występowanie — Chiny, Korea, Japonia. W naszych warunkach nie przemarza. Rośnie wolno, szczególnie w pierwszych latach po posadzeniu. Wymaga gleb żyznych i pełnego nasłonecznienia. Dobrze znosi warunki miejskie. Jest to drzewo bardzo dekoracyjne, cenne dla parków.

522. *Ephedra equisetina* Bge — Przęśl skrzypowa. Rodzina Ephedraceae
— Prześłowate.

Niewysoki krzew o mietlastych gałęziach przypominający skrzyp, wysokości do 1,2 m. Gałązki zielone pokryte niebieskawym woskowym nalotem segmentowane, złożone z wyraźnych międzywęźli. Liście zredukowane do maleńkich, niepozornych, brązowych lub szarych łusek. Rośliny dwupienne. Kwiaty bardzo drobne, niepozorne, zebrane w kłoski, ukazują się w czerwcu-lipcu. Nasiona otoczone mięsistą czerwoną osnówką. Pochodzi z Azji. Jest to krzew wytrzymały na mrozy i bardzo wytrzymały na suszę. Nadaje się zwłaszcza do małych ogródków i ogrodów skalnych.

